

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2023

Opracowanie:

Future Green Innovations S.A.

ul. Podole 60
30-394 Kraków

telefon: +48 12 632 41 29

fax: +48 12 418 26 30

e-mail: office@greenfuture-projekt.pl

Opracował zespół w składzie:

mgr inż. Iga Pikul
mgr Agnieszka Borcz
inż. Karol Pławecki
mgr Piotr Kubisiak
inż. Katarzyna Mrowiec

Spis treści

1. Zakres pojęciowy	5
2. Wstęp.....	7
3. Kontekst strategiczny <i>Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2023</i>	9
3.1. Rewitalizacja w krajowych dokumentach strategicznych.....	9
3.2. Rewitalizacja w Regionalnym Programie Operacyjnym.....	12
4. Analiza uwarunkowań lokalizacyjnych Gminy Bobrowniki.....	13
5. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w Gminie Bobrowniki oraz charakter potrzeb rewitalizacyjnych	17
5.1. Analiza sfery społecznej Gminy.....	19
5.2. Analiza sfery gospodarczej Gminy	41
5.2. Analiza sfery gospodarczej Gminy	42
5.3. Analiza sfery technicznej Gminy	45
5.4. Analiza sfery środowiskowej Gminy	50
5.5. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej Gminy.....	57
6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w Gminie Bobrowniki	74
6.1. Kryteria oraz metodologia wyznaczenia obszarów zdegradowanych.....	75
6.2. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych	76
6.3. Obszary zdegradowane w Gminie Bobrowniki.....	81
7. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji w Gminie Bobrowniki	82
7.1. Partycypacja społeczna w procesie wyznaczania obszaru oraz potrzeb rewitalizacyjnych ..	83
7.2. Zasięg obszaru rewitalizacji w Gminie Bobrowniki oraz identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych	93
9. Poglębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	95
10. Cele rewitalizacji.....	108
10.1. Cele rewitalizacji oraz wynikające z nich kierunki działań rewitalizacyjnych	109

11.	Wizja obszaru rewitalizacji	113
12.	Zgodność <i>Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki</i> z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy oraz regionalnymi dokumentami strategicznymi	115
13.	Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	118
14.1.	Harmonogram realizacji projektu.....	138
14.2.	Ramy finansowe	140
15.	Komplementarność procesu rewitalizacji.....	142
15.1.	Komplementarność przestrzenna.....	142
15.2.	Komplementarność problemowa.....	143
15.3.	Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	145
15.4.	Komplementarność międzyokresowa.....	146
15.5.	Komplementarność źródeł finansowania.....	148
16.	System zarządzania, monitoringu i oceny <i>Programu</i>	149
16.1.	System zarządzania	149
16.2.	Monitoring i ocena programu.....	151
17.	Proces włączania mieszkańców oraz przedstawicieli środowisk publicznych, gospodarczych i społecznych Gminy Bobrowniki do prac nad <i>Lokalnym Programem Rewitalizacji</i>	157
17.1.	Interesariusze rewitalizacji	157
17.2.	Terminy i formy konsultacji oraz sposób informowania.....	158
17.3.	Przedmiot konsultacji	160
17.4.	Udział interesariuszy rewitalizacji w procesie wdrażania i monitorowania <i>Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki</i>	166
18.	Ocena oddziaływania na środowisko	167

1. Zakres pojęciowy

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia, obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Stan kryzysowy to stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),

- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym popartowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej,

Projekt rewitalizacyjny to projekt wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

2. Wstęp

Przemiany społeczno-gospodarcze ostatniego ćwierćwiecza wygenerowały w wielu gminach w Polsce liczne problemy o podłożu społecznym, gospodarczym oraz technicznym. W województwie śląskim powyższe problemy zintensyfikowane zostały przez długotrwałą działalność przemysłu, która dodatkowo negatywnie wpłynęła na stan środowiska naturalnego. Poważnym wyzwaniem rozwojowym dla całego regionu śląskiego jest więc uzdrowienie relacji społecznych oraz nadanie nowych funkcji terenom zdegradowanym i poprzemysłowym poprzez wzmacnianie funkcji mieszkaniowych, gospodarczych i kulturalnych. Działania rewitalizacyjne w efekcie mają sprzyjać poprawie jakości życia mieszkańców. Podstawą do ich prowadzenia jest program rewitalizacji.

Zgodnie z *Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.* program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zamierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Jest on podstawowym instrumentem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych. Objęcie obszaru zdegradowanego programem rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez narzędzia dedykowane rewitalizacji - programy unijne oraz instrumenty krajowe.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2023 został opracowany w oparciu o *Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. W procesie przygotowywania oraz realizacji *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2023* fundamentem wszelkich działań była szeroka współpraca z mieszkańcami Gminy. W związku z tym, program rewitalizacji posiada zintegrowany oraz wieloaspektowy charakter. Działania rewitalizacyjne są skoncentrowane i przeprowadzane na obszarze kryzysowym, który zidentyfikowany został na podstawie przeprowadzonej diagnozy sfer gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz pogłębionej diagnozy społecznej, ujawniającej największe nasilenie niepożądanych zjawisk na terenie Gminy. W sposób kompleksowy rozwiązują kluczowe

problemy, które według diagnozy najbardziej przyczyniają się do powstania i trwania kryzysu danego obszaru i nie pomijają kontekstu społecznego, ekonomicznego czy też środowiskowego.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2023 został sporządzony w świetle obowiązujących zasad planowania rewitalizacji:

komplementarność

program dopełnia się w przestrzeni gminy, działaniach sektorowych, posiada efektywny system zarządzania rewitalizacją oraz analizę dotychczasowych działań Gminy i ocenę skuteczności, a formy finansowania łączą się i uzupełniają

koncentracja

obszar rewitalizacji obejmuje tereny nie większe niż 20% powierzchni Gminy i jest zamieszkanym przez nie więcej niż 30% mieszkańców oraz dotknięty jest szczególną koncentracją zjawisk kryzysowych

kompleksowość

program integruje działania finansowe z różnych źródeł oraz ujmuje wszystkie aspekty związane z obszarem rewitalizacji i jego otoczeniem (społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe)

partnerstwo i partycypacja

w pracy nad programem partnerami są przedstawiciele wszystkich zainteresowanych środowisk, zarówno na etapie tworzenia, oceny i zarządzania projektem

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2023 zawiera kluczowe elementy:

- diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych,
- określenie terytoriów wymagających wsparcia,

- wizję wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego ze wskazanymi kierunkami działań oraz wynikających z nich najważniejszych przedsięwzięć,
- charakterystykę mechanizmów zapewnienia komplementarności pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, działaniami podmiotów oraz funduszy na obszarze zdegradowanym,
- opis partycypacji społecznej w przygotowanie oraz realizację programu,
- ramy finansowe z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania,
- system monitoringu i skuteczności działań rewitalizacyjnych.

3. Kontekst strategiczny *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2023*

3.1. Rewitalizacja w krajowych dokumentach strategicznych

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Rewitalizacja jest rozumiana jako wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością. Wyznaczanie obszarów zdegradowanych ma na celu wskazanie priorytetów i miejsc koncentracji działań rewitalizacyjnych. Takie ukierunkowanie działań rewitalizacyjnych może zostać osiągnięte poprzez synchronizację i koordynację polityk, instrumentów i podmiotów, co przełoży się na osiągnięcie założonych przemian w obrębie obszarów kryzysowych. Powyższe założenia są podstawą prac ustawowych w zakresie rewitalizacji oraz elementem *Wytycznych w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych - perspektywa finansowa 2014-2020*, które umożliwiają prowadzenie działań rewitalizacyjnych tak, aby był to proces kompleksowy, wewnętrznie spójny i skoordynowany.

Finansowanie działań w ramach Narodowego Planu Rewitalizacji będzie pochodzić z następujących źródeł, dedykowanych w całości lub częściowo celom rewitalizacji:

- środki publiczne wspólnotowe (Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne: EFRR, EFS i Fundusz Spójności, w ramach programów regionalnych i krajowych,

w tym także sukcesywne zasilanie środkami pochodzącymi ze spłaty pożyczek udzielonych w ramach instrumentu Jessica). Na podstawie Umowy Partnerstwa określone zostały cele tematyczne oraz priorytety inwestycyjne o kluczowym oraz uzupełniającym znaczeniu dla rewitalizacji. Kluczowymi priorytetami są:

Cel Tematyczny 3: Wzmacnianie konkurencyjności MŚP:

3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.

Cel Tematyczny 4: Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach:

4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania OZE w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym,

4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Cel Tematyczny 6: Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami:

6.3. Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego,

6.5. Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszanie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu.

Cel Tematyczny 8: Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników:

8.2. Wspieranie rozwoju przyjaznego dla zatrudnienia poprzez rozwój potencjałów endogenicznych jako elementu strategii terytorialnej dla obszarów ze specyficznymi potrzebami, łącznie z przekształceniem upadających regionów przemysłowych oraz działaniami na rzecz zwiększania dostępności i rozwoju zasobów naturalnych i kulturowych,

8.5. Zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,

8.7. Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

Cel Tematyczny 9: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem:

9.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych,

9.2. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich ,

9.4. Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności,

9.7. Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym.

Działania w zakresie spraw społecznych będą ponadto regulowane wytycznymi horyzontalnymi dotyczącymi Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarach działania na rzecz poprawy zatrudnienia, aktywnej integracji społecznej, promocji przedsiębiorczości oraz rozwoju usług społecznych ogólnego interesu.

- środki publiczne krajowe - istniejące instrumenty i źródła (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m. in. wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa, itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej). Najważniejsze instrumenty zidentyfikowane na obecnym etapie dotyczą: instrumentów z zakresu efektywności energetycznej, ochrony środowiska i niskoemisyjności, instrumentów wsparcia mieszkalnictwa (termomodernizacyjne i remontowe), instrumentów z zakresu integracji i aktywizacji społecznej oraz zawodowej (pomocy społecznej, wsparcia współpracy z sektorem pozarządowym, zatrudnienia i instytucji rynku pracy, ekonomii społecznej).
- środki prywatne - m. in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnienie formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

3.2. Rewitalizacja w Regionalnym Programie Operacyjnym

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL 2014-2020) jest jednym z instrumentów realizacji Umowy Partnerstwa, która jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych w Polsce w latach 2014-2020. W perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014-2020 rewitalizacja jest jednym z obszarów szczególnej uwagi i koncentracji działań. Doświadczenia w zakresie rewitalizacji tych obszarów wskazują na konieczność intensyfikacji interwencji oraz integracji podejmowanych działań w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), w celu osiągnięcia maksymalnych korzyści realizowanych projektów. Postrzeganie rewitalizacji jako kompleksowego i skoncentrowanego pakietu jest istotnym elementem całościowej polityki rozwoju.

W ramach EFRR główny ciężar wsparcia procesu rewitalizacji został położony na priorytet inwestycyjny *9b: Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich*. Zgodnie z zapisami Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 są to działania:

- 10.3. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- 10.4. Poprawa stanu środowiska miejskiego.

Realizacja priorytetu inwestycyjnego *9b* przyczyni się do zwiększenia aktywizacji społeczno-gospodarczej ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny. Wsparcie pozwoli na włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane dzięki kompleksowej rewitalizacji obszarów zdegradowanych, a podejmowane działania przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców i ożywienia gospodarczego oraz społecznego. W rezultacie ograniczone zostanie ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach.

Cała alokacja została przydzielona na wsparcie przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynikających z programów rewitalizacji pozytywnie ocenionych przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego. Projekty te będą musiały wspierać działania społeczne realizowane za pomocą Europejskiego Funduszu Społecznego. W zakresie interwencji EFS kluczowe dla zapewnienia komplementarności

podejmowanych działań są dwa priorytety inwestycyjne. Jednym z nich jest priorytet *9i: Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie*. Zgodnie z zapisami Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 są to poddziałania:

- 9.1.1. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne,
- 9.1.2. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych - Regionalne Inwestycje Terytorialne,
- 9.1.3. Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym - Obszary Strategicznej Interwencji.

Realizacja priorytetu inwestycyjnego 9i spowoduje wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Drugim priorytetem jest *9iv: Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym*. Zgodnie z zapisami Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 są to poddziałania:

- 9.2.1. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
- 9.2.2. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - Regionalne Inwestycje Terytorialne
- 9.2.3. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - Obszary Strategicznej Interwencji

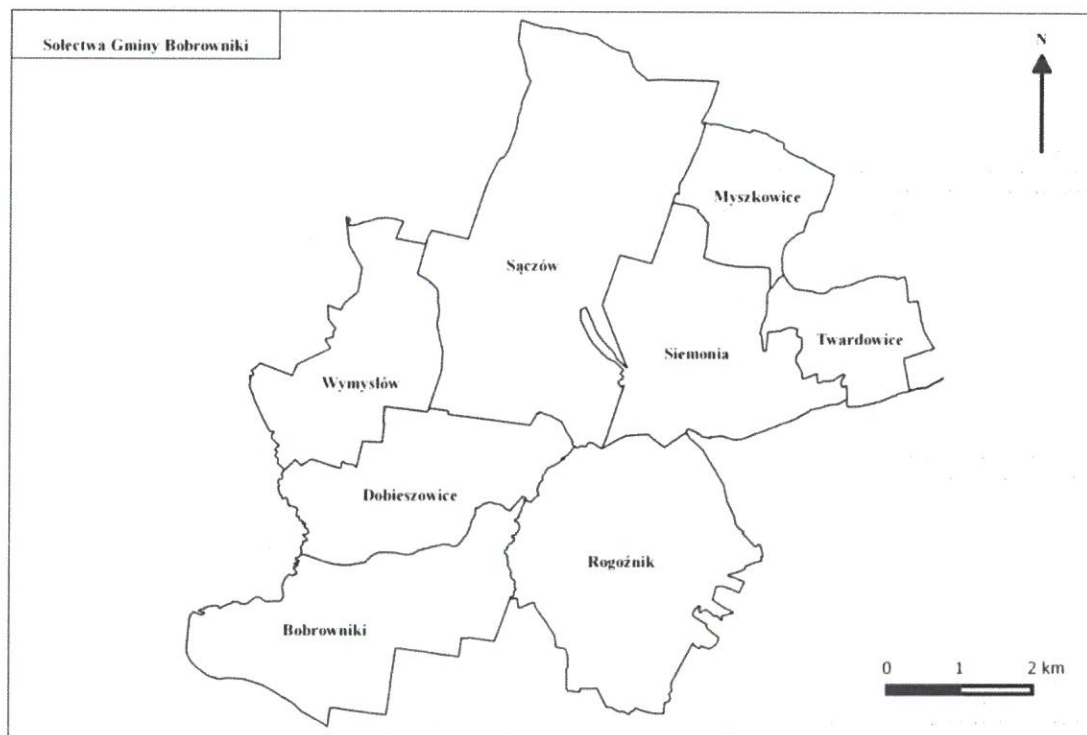
Realizacja priorytetu inwestycyjnego 9iv ułatwi dostęp do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

4. Analiza uwarunkowań lokalizacyjnych Gminy Bobrowniki

Gmina Bobrowniki jest gminą wiejską, położoną w południowej Polsce, w centralnej części województwa śląskiego, w zachodniej części powiatu będzińskiego, na obszarze Zagłębia Dąbrowskiego. Gmina zajmuje powierzchnię 51,3 km² i sąsiaduje z gminami: Mierzęcice,

Ozarowice, Piekary Śląskie, Psary, Świerklaniec oraz Wojkowice. Gmina Bobrowniki położona jest w bliskim sąsiedztwie większych miast (Bytom – ok. 15 km, Katowice – ok. 25 km). W jej skład wchodzi 8 sołectw (**Rys. 1**):

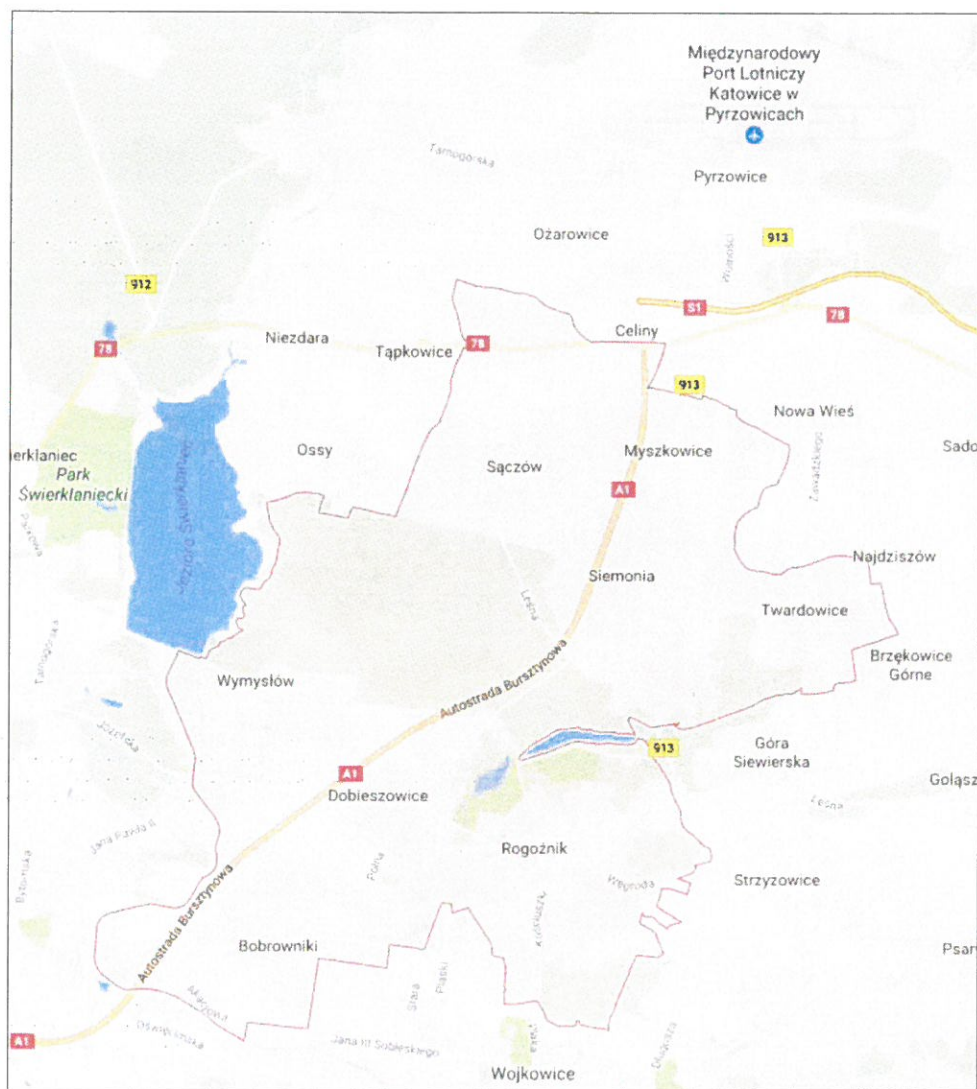
- Bobrowniki,
- Dobieszowice,
- Myszkowice,
- Rogoźnik,
- Sączów,
- Siemonia,
- Twardowice,
- Wymysłów¹.

Rys. 1. Podział na sołectwa Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

W pobliżu Gminy Bobrowniki zlokalizowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice-Pyrzowice. Przez Gminę przebiega również autostrada A1, leżąca w ciągu międzynarodowej trasy E75 oraz Droga Krajowa nr 78 łącząca województwa śląskie i świętokrzyskie (**Rys. 2**).

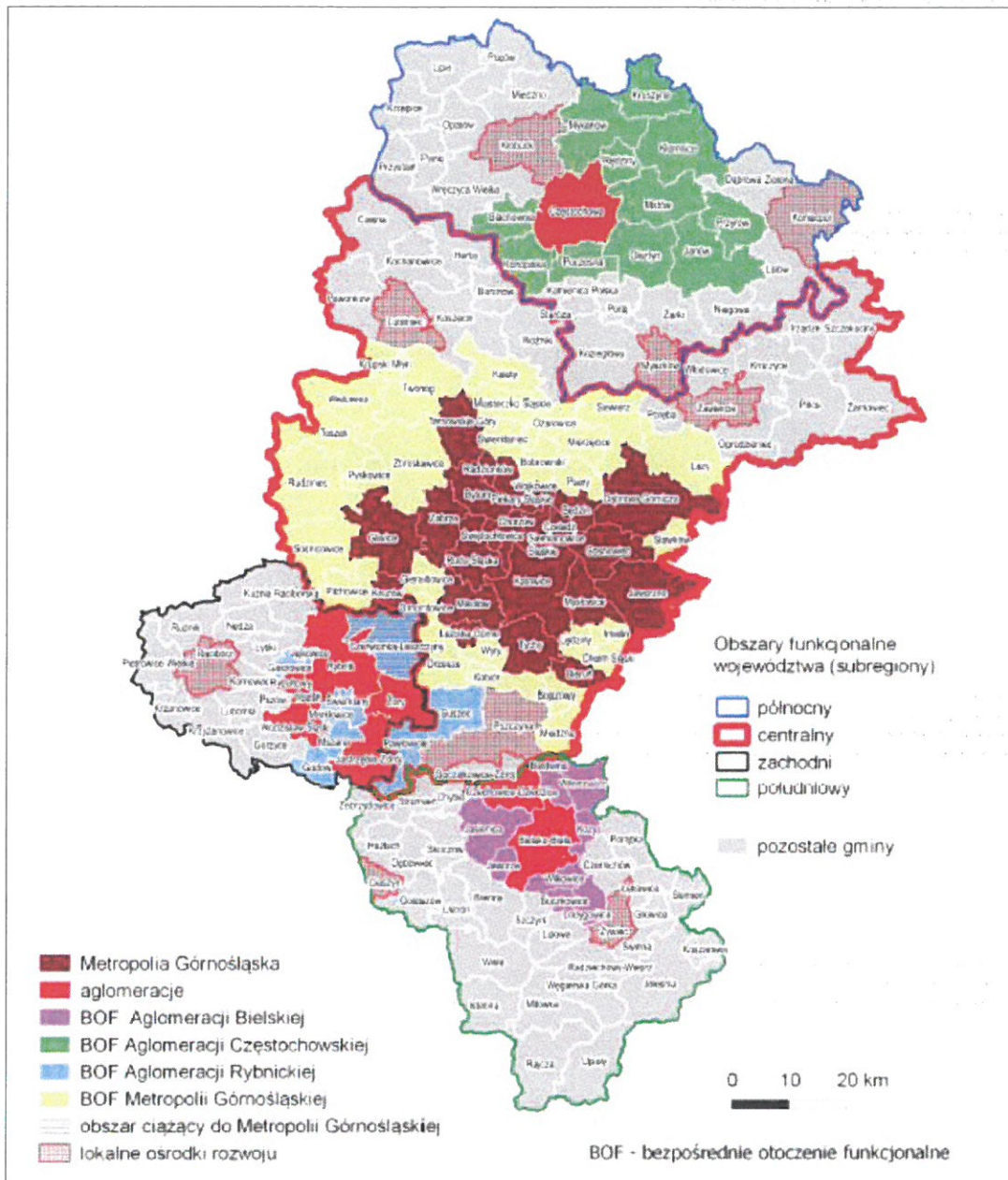
¹ Strona internetowa Urzędu Gminy w Bobrownikach, www.bobrowniki.pl (dostęp: 28.04.2017)

Rys. 2. Umiejscowienie Gminy Bobrowniki przy najważniejszych krajowych ciągach komunikacyjnych oraz Międzynarodowym Porcie Lotniczym w Pyrzowicach (źródło: www.maps.google.com)

Na terenie województwa śląskiego wyznaczone zostały cztery subregiony: Centralny, Północny, Południowy i Zachodni. Miasta i gminy włączone w odpowiednie subregiony powiązane są ze sobą funkcjonalnie, gospodarczo oraz społeczno-historycznie. Gmina Bobrowniki objęta jest granicami Bezpośredniego Obszaru Funkcjonalnego (BOF) Metropolii Górnośląskiej, która jest obszarem wsparcia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Subregionu Centralnego (Rys. 3)².

² Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Gliwice, sierpień 2015

Rys. 3. Umiejscowienie Gminy Bobrowniki na tle obszarów funkcjonalnych województwa śląskiego (źródło: Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020)

Według podziału fizycznogeograficznego Polski wg Kondrackiego (2002), Gmina Bobrowniki położona jest na pograniczu dwóch Makroregionów: Wyżyny Śląskiej

(mezoregion: Garb Tarnogórski) oraz Niziny Śląskiej (mezoregion: Równina Opolska) (Rys. 4)³.

Rys. 4. Umieszczenie Gminy Bobrowniki na tle jednostek geograficznych Polskich (źródło: opracowanie własne na podstawie www.wikipedia.pl)

5. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w Gminie Bobrowniki oraz charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Niezbędnym elementem procesu rewitalizacji jest diagnoza, czyli identyfikacja sytuacji kryzysowej w Gminie w sferach: społecznej oraz gospodarczej, technicznej, środowiskowej lub funkcjonalno-przestrzennej. Poprawnie przeprowadzona diagnoza prowadzi do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a w konsekwencji pozwala określić obszar rewitalizacji. O występowaniu negatywnych zjawisk w każdej ze sfer może świadczyć zarówno odbiegający od średniej poziom danego wskaźnika, ale też i jego gwałtowne pogorszenie w krótkim czasie. W tym celu przeprowadzone zostały analizy ilościowe, które przedstawiają wymiar oraz dynamikę badanych zjawisk, a także badania kwestionariuszowe i konsultacje społeczne, polegające na zasięgnięciu opinii mieszkańców.

³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024

Analizy ilościowe zawarte w tym rozdziale mają charakter porównawczy i ilustrują sytuację wewnętrzną Gminy Bobrowniki we wszystkich pięciu sferach. Aby dokładnie zbadać sytuację wewnętrzną Gminy Bobrowniki zebrano i przeanalizowano dane dla najmniejszych spójnych jednostek urbanistycznych - sołectw Gminy Bobrowniki (**Rys. 1**). Podział taki został zaprezentowany przedstawicielom Urzędu Gminy w Bobrownikach i zatwierdzony przez nich. W trakcie prac diagnostycznych korzystano z danych statystycznych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (BDL GUS) oraz danych administracyjnych z Urzędu Gminy w Bobrownikach, Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrownikach oraz Państwowej Komisji Wyborczej i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Jaworznie.

W diagnozie *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki* wykorzystano następujące wskaźniki, które analizowano względem wartości referencyjnej - średniej dla Gminy spośród wszystkich sołectw:

SPOLECZNE:

W1 – ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym

W2 – mediana wieku

W3 – saldo migracji wewnętrznych

W4 – przyrost naturalny

W5 – liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców

W6 – liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 100 mieszkańców

W7 – liczba przestępstw (bez drogowych i gospodarczych) na 100 mieszkańców

W8 – liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców

W9 – frekwencja wyborcza

W10 – wyniki sprawdzianu 6-klasisty

W11 – liczba bezrobotnych na koniec 2016 roku na 100 mieszkańców

GOSPODARCZE:

W12 – Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców

W13 - Liczba zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w Gminie Bobrowniki

TECHNICZNE:

W14 - Udział dróg gruntowych w drogach gminnych

W15 - Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej na 100 mieszkańców

ŚRODOWISKOWY:

W16 – obecność odpadów stanowiących zagrożenie (np. dzikie wysypiska śmieci)

FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE:

W17 - lesistość

W18 - powierzchnia obszarów przemysłowych i składowych

W19 - liczba obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej na 100 mieszkańców

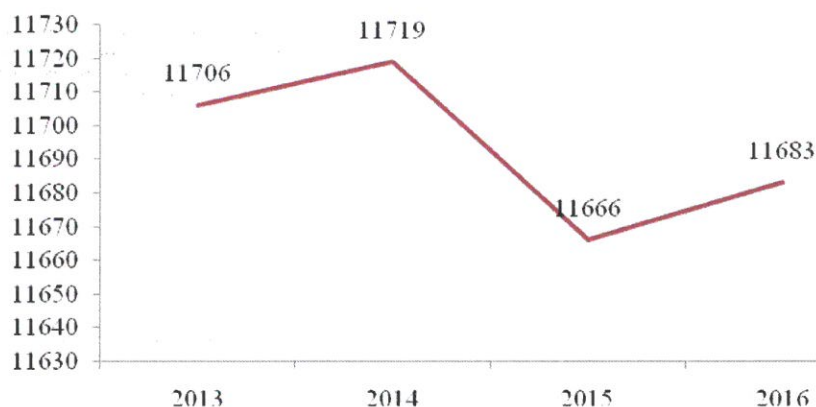
W20 - średnia liczba osób zamieszkująca w mieszkaniach komunalnych na 100 mieszkańców

5.1. Analiza sfery społecznej Gminy

Struktura demograficzna

Gmina Bobrowniki w 2016 roku zamieszkiwana była przez 11 683 mieszkańców⁴. W odniesieniu do wcześniejszych lat, liczba mieszkańców Gminy waha się, niemniej jednak nie można wskazać jednoznacznie tendencji malejącej (Rys. 5)⁵.

**Zmiana liczby ludności w Gminie Bobrowniki
w latach 2013-2016**

*Rys. 5. Zmiana liczby ludności w Gminie Bobrowniki w latach 2013-2016
(źródło: opracowanie własne)*

⁴ Dane z Urzędu Gminy w Bobrownikach

⁵ Vademecum Samorządowca, rok 2016

Gęstość zaludnienia Gminy Bobrowniki na przestrzeni ostatnich czterech lat również nie posiada wyraźnego trendu malejącego i waha się. W porównaniu do powiatu będzińskiego liczba mieszkańców na 1 km² jest niższa (Tab. 1). Z niższą gęstością zaludnienia Gminy Bobrowniki powiązana jest niska koncentracja budynków mieszkalnych w strukturze przestrzennej Gminy, w której udział terenów mieszkaniowych w 2014 roku wynosił 4,41% powierzchni Gminy (dla porównania w powiecie będzińskim udział ten wynosił 5,25%)⁶.

Tab. 1. Gęstość zaludnienia w Gminie Bobrowniki oraz w powiecie będzińskim w latach 2013-2016

Rok	Gmina Bobrowniki (os./km ²)	Powiat będziński (os./km ²)
2013	232,2	366,9
2014	232,7	365,9
2015	231,6	364,3
2016	227,7	364,0

Sołectwem o największej liczbie ludności z jednocześnie największą gęstością zaludnienia są Bobrowniki (liczba mieszkańców - 3 044, gęstość zaludnienia - 428,7 os/km²), natomiast sołectwem odznaczającym się najmniejszą liczbą mieszkańców są Twardowice (421 mieszkańców). Sołectwem cechującym się najmniejszą gęstością zaludnienia (102,9 os/km²) jest Sączów (Tab. 2)⁴.

Tab. 2. Liczba mieszkańców, powierzchnia oraz gęstość zaludnienia poszczególnych sołectw Gminy Bobrowniki - stan na 2016 rok

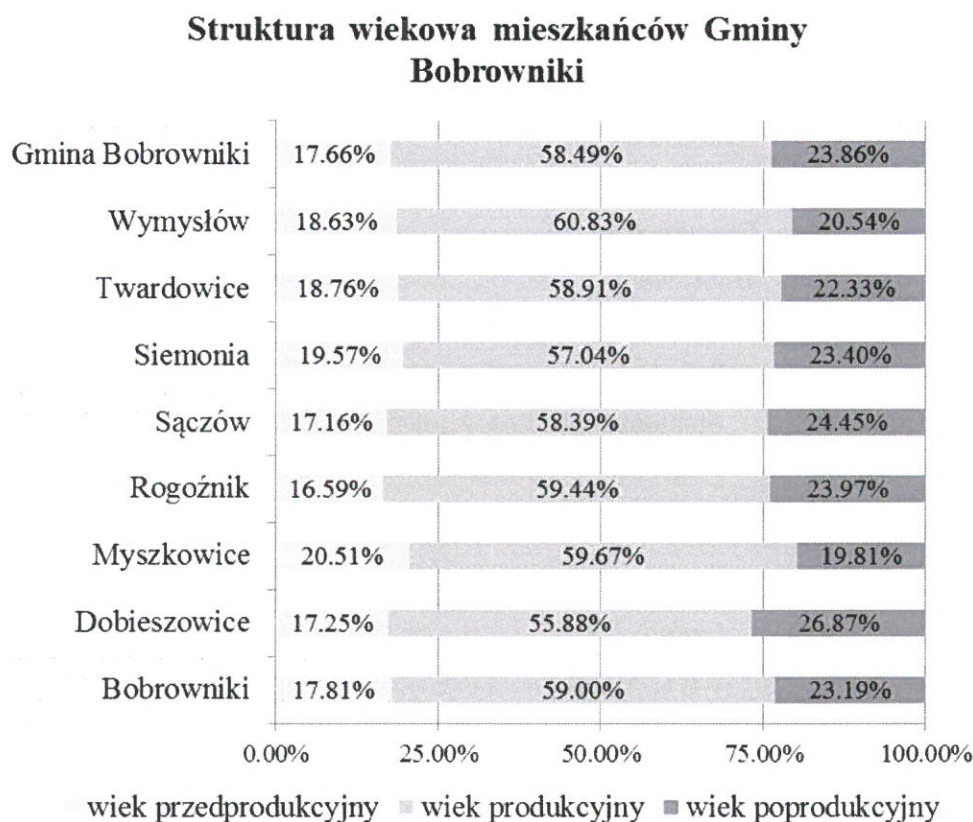
Sołectwo	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (km ²)	Gęstość zaludnienia (os/km ²)
Bobrowniki	3 044	7,1	428,7
Dobieszowice	1 913	5,4	354,3
Myszkowice	429	2,8	153,2
Rogoźnik	2 924	8,8	332,3
Sączów	1 358	13,2	102,9
Siemonia	966	6,4	150,9
Twardowice	421	2,7	155,9
Wymysłów	628	4,9	128,2

Spośród wszystkich mieszkańców Gminy Bobrowniki w 2016 roku najliczniejszą grupą była ludność w wieku produkcyjnym - 6 833 osób (58,5% ogółu lokalnej społeczności). Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła 23,9% wszystkich mieszkańców Gminy (2 787 osób).

⁶ Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (dostęp: 28.04.2017)

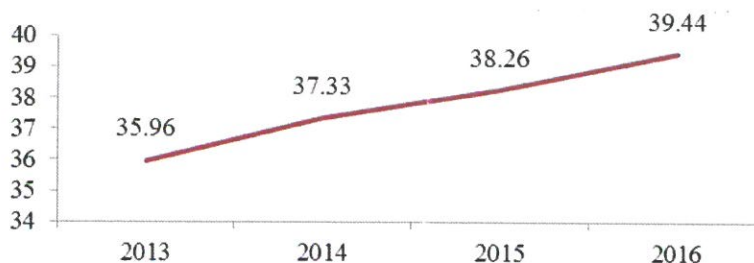
Najmłodszy mieszkańcy Gminy byli grupą najmniej liczną (17,9% ogółu społeczeństwa, 2 063 osób). Spośród sołectw, największy udział osób w wieku od 0-17 lat jest w Myszkowicach (20,51%), zaś najmniejsza w Rogoźniku (16,59%). Największa ilość osób w wieku produkcyjnym zamieszkuje sołectwo Wymysłów (60,83%), natomiast najmniejsza Dobieszowice (55,88%). Najliczniejsza grupa mieszkańców w wieku poprodukcyjnym zamieszkuje sołectwo Dobieszowice (26,87%), zaś najmniejsza Myszkowice (19,81%) **(Rys. 6)**⁴.

Na podstawie powyższych danych można oszacować poziom obciążenia demograficznego wyrażony poprzez ilość osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym (*Wskaźnik WI*). Niewłaściwa proporcja pomiędzy grupą ludności pracującej, a ludnością w wieku poprodukcyjnym ma wpływ na funkcjonowanie społeczno-gospodarcze państwa oraz system zabezpieczenia społecznego kraju. Średnia ilość osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w Gminie wynosi 39,44% osób i od 2013 stale rośnie **(Rys. 7)**^{4,6}.

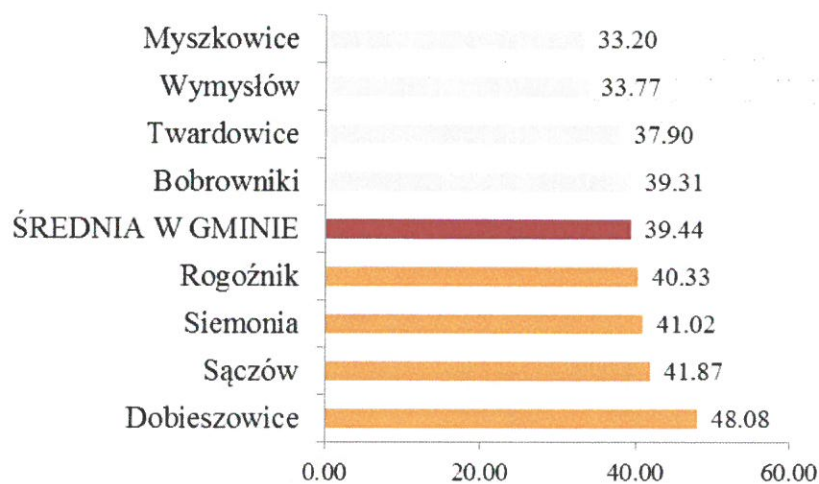
*Rys. 6. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Bobrowniki
(źródło: opracowanie własne)*

Zmiana średniej ilości osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2013-2016 [%]

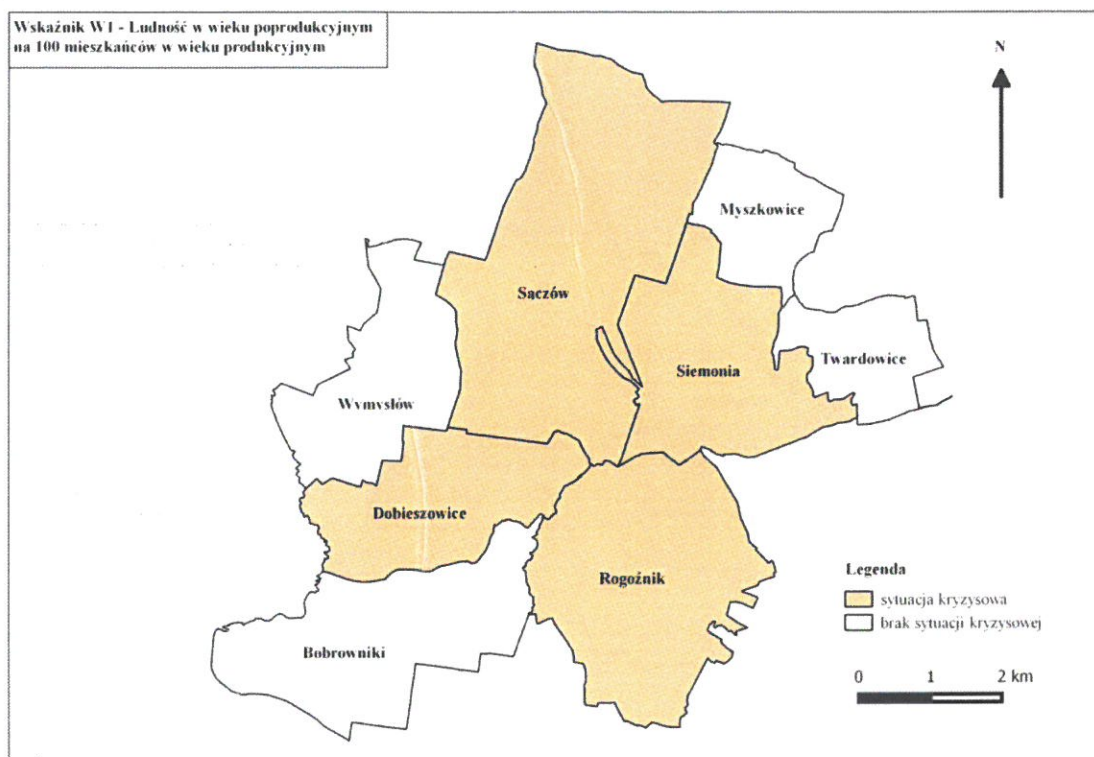

Rys. 7. Zmiana średniej ilości osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2013-2016 w Gminie Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Wskaźnik W1 - Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym [%]

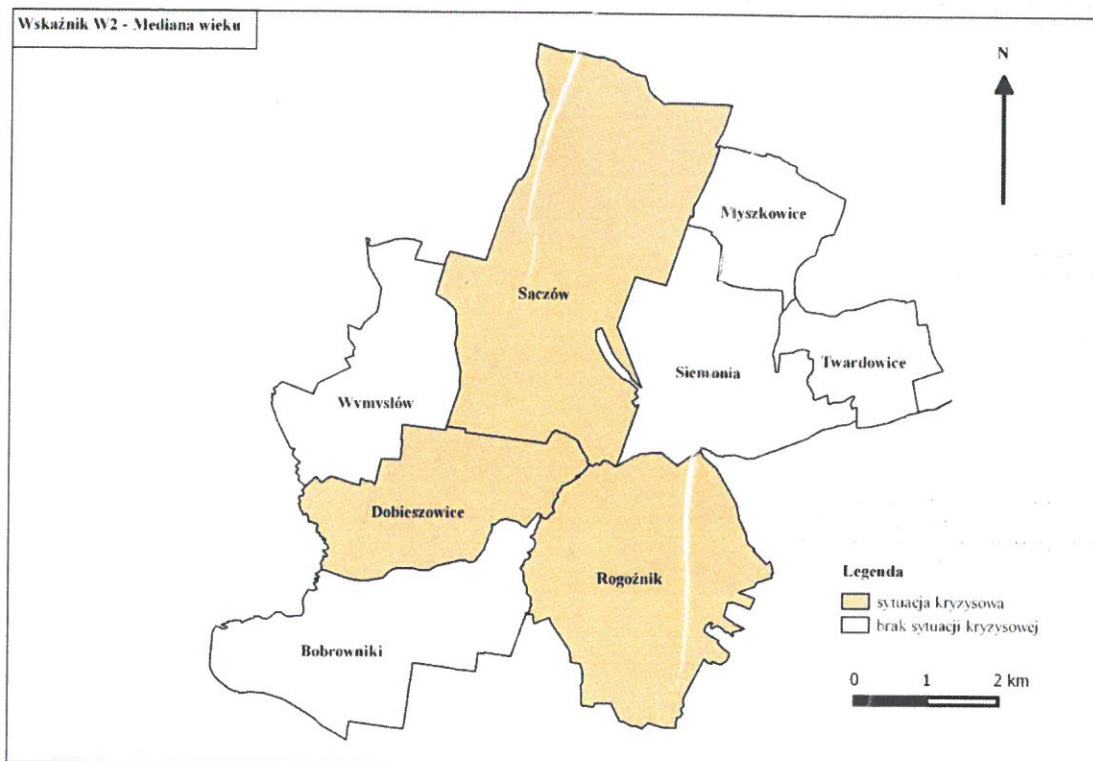
Rys. 8. Wskaźnik W1 - Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym [%] w Gminie Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Rys. 9. Wskaźnik W1 - Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym [%] w Gminie Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

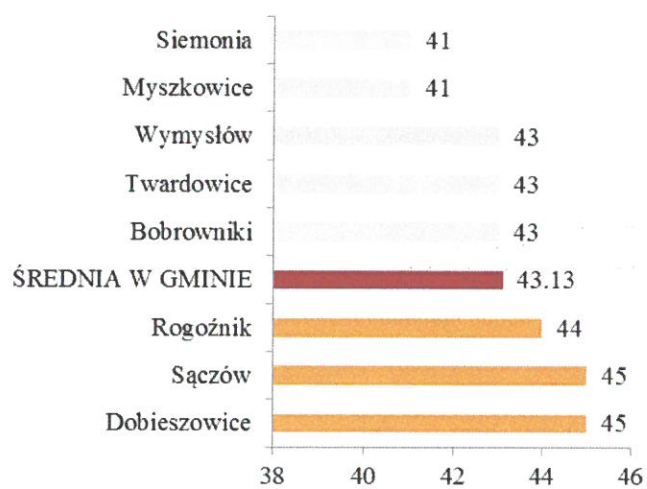
Spośród wszystkich sołectw, największa ilość osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym jest w sołectwach: Dobieszowice (48,8% osób), Sączów (41,87% osób), Siemonia (41,02% osób) i Rogoźnik (40,33% osób). Są to sołectwa, w których wartość wskaźnika jest wyższa od średniej wartości dla całej Gminy Bobrowniki (39,44% osób). W pozostałych sołectwach wartość wskaźnika jest niższa od średniej Gminy (**Rys. 8, Rys. 9**)⁴.

Z ilością osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym powiązana jest mediana wieku – czyli wiek środkowy (*Wskaźnik W2*). Ma on również odzwierciedlenie w strukturze wiekowej mieszkańców Gminy. Jest to wskaźnik, który wyznacza granicę wieku, której połowa populacji jeszcze nie osiągnęła, a druga połowa już przekroczyła. W Gminie Bobrowniki przeciętny wiek mieszkańców wynosi 43,13, a wyższy jest w sołectwach: Dobieszowice (45 lat), Sączów (45 lat) oraz Rogoźnik (44 lata). W pozostałych sołectwach mediana wieku jest niższa od średniej w Gminie (**Rys. 10, Rys. 11**)⁴.

Rys. 10. Wskaźnik W2 – Mediana wieku mieszkańców Gminy Bobrowniki
(źródło: opracowanie własne)

Wskaźnik W2 - Mediana wieku

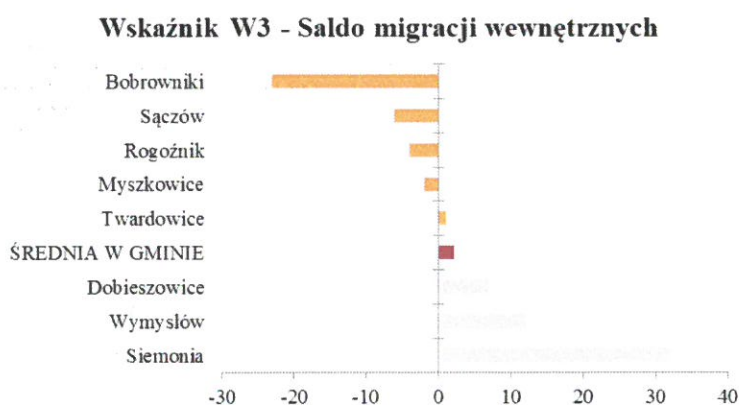

Rys. 11. Wskaźnik W2 – Mediana wieku mieszkańców Gminy Bobrowniki
(źródło: opracowanie własne)

Na wartości wcześniejszych wskaźników wpływ ma również saldo migracji wewnętrznych w Gminie Bobrowniki (*Wskaźnik W3*). Wskaźnik ten obrazuje różnicę pomiędzy liczbą osób, które zameldowały się na pobyt stały w Gminie, a liczbą osób, które się wymeldowały. Przez wiele lat wielkość migracji wewnętrznych malała, a spadek liczebności migracji został zahamowany na początku XXI wieku. Szczegółowe analizy przestrzenne pokazują zwiększoną częstotliwość przenoszenia się z wielkomiejskich bloków rodzin lepiej sytuowanych, na atrakcyjne obszary wiejskie w pobliżu aglomeracji lub terenach sprzyjających rozwojowi turystyki⁷. Gmina Bobrowniki znajdująca się w bezpośrednim sąsiedztwie Metropolii Górnośląskiej (**Rys. 3**), posiada dodatnie saldo migracji wewnętrznych, choć jak pokazuje poniższy wykres (**Rys. 12**), różnica pomiędzy zameldowaniami, a wymeldowaniami od 2013 roku maleje (brak danych za 2015 rok)^{4,6}.

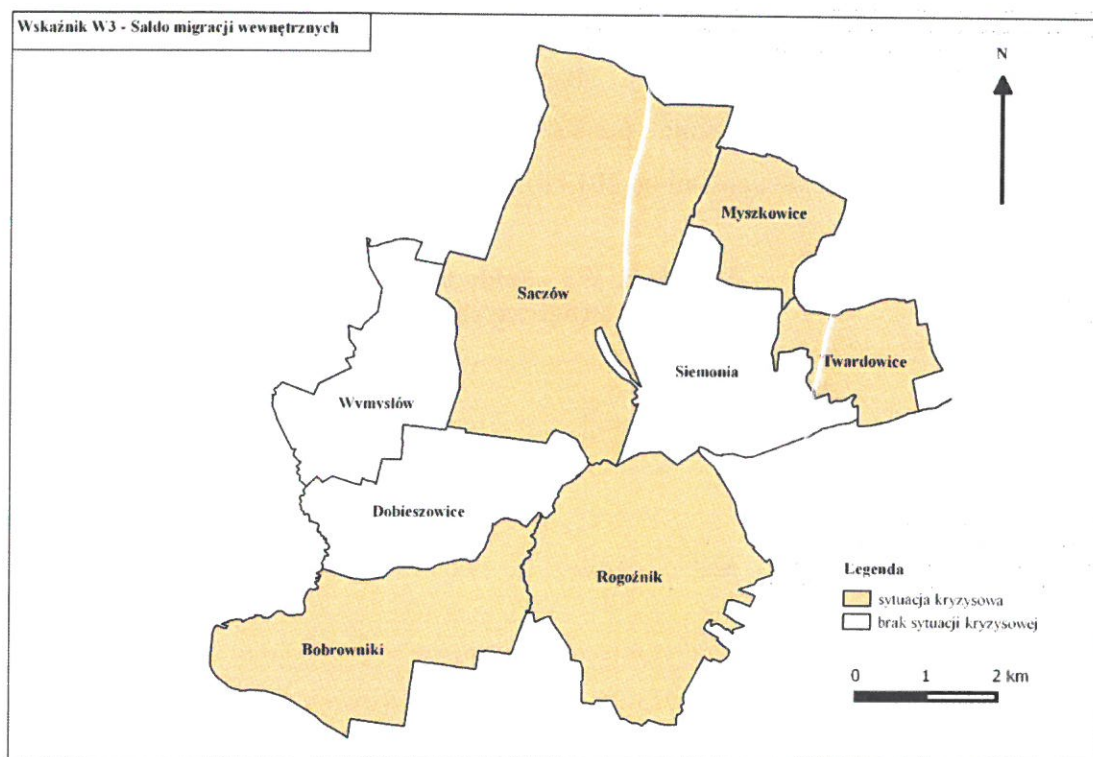
Rys. 12. Wskaźnik W3 – Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Bobrowniki na przestrzeni lat 2013-2016 (źródło: opracowanie własne)

Rys. 12. Wskaźnik W3 - Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

⁷ Z. Zdrojewski, M. Guzińska, Salda migracji jako podstawa typologii województw, Zeszyty Naukowe Instytutu Ekonomii i Zarządzania

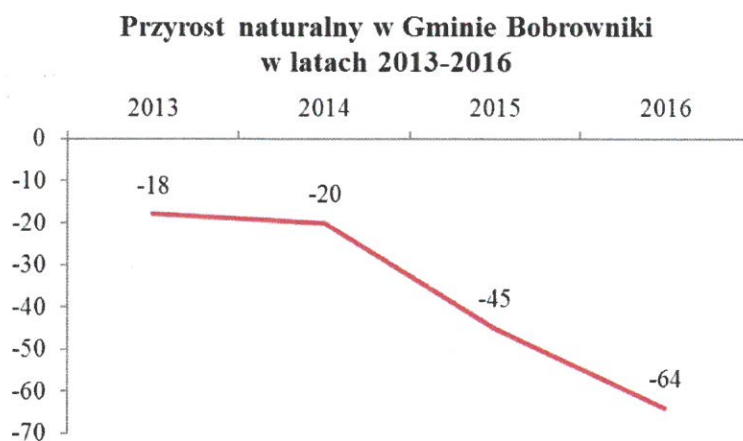
W strukturze wewnętrznej Gminy średnie saldo migracji w 2016 roku wynosiło 2,1. Pomimo, iż średnie saldo migracji spośród wszystkich sołectw Gminy oraz ogólne saldo migracji w Gminie są dodatnie, w niektórych miejscowościach przyjmuje ono wartość ujemną. Najniższe saldo migracji jest w Bobrownikach, gdzie ilość wymeldowań przewyższa ilość zameldowań o 23. Niskie wartości saldo migracji przyjmuje również w sołectwach Sączów (-6), Rogoźnik (-4), Myszkowice (-2) oraz Twardowice (1) (Rys. 12, Rys. 13).

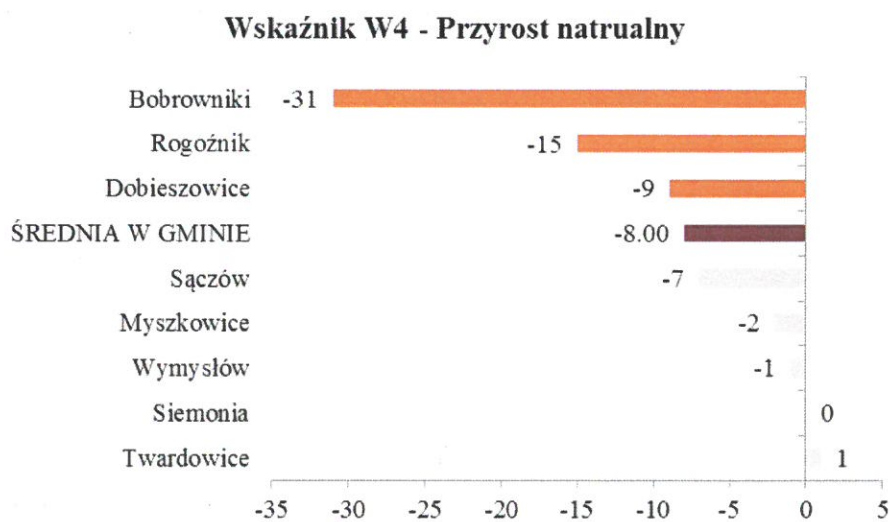
*Rys. 13. Wskaźnik W3 - Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Bobrowniki
(źródło: opracowanie własne)*

Pełny obraz zmiany liczby mieszkańców Gminy Bobrowniki przedstawia przyrost rzeczywisty, który stanowi suma dwóch wskaźników: analizowanego powyżej salda migracji (*Wskaźnik W3*) oraz przyrostu naturalnego (*Wskaźnik W4*). Ogólny przyrost naturalny w Gminie Bobrowniki w 2016 roku był ujemny i wynosił -64^4 . Przyrost rzeczywisty w 2016 roku był zatem również ujemny i przyjmował wartość -47 . Na przestrzeni ostatnich lat przyrost naturalny w Gminie Bobrowniki stale maleje, a w 2015 roku zmniejszył się ponad dwukrotnie (**Rys. 14**)⁶. W strukturze wewnętrznej Gminy Bobrowniki przyrost naturalny jest dość mocno zróżnicowany (średnia ze wszystkich sołectw: $-8,0$). Najniższy przyrost naturalny w 2016

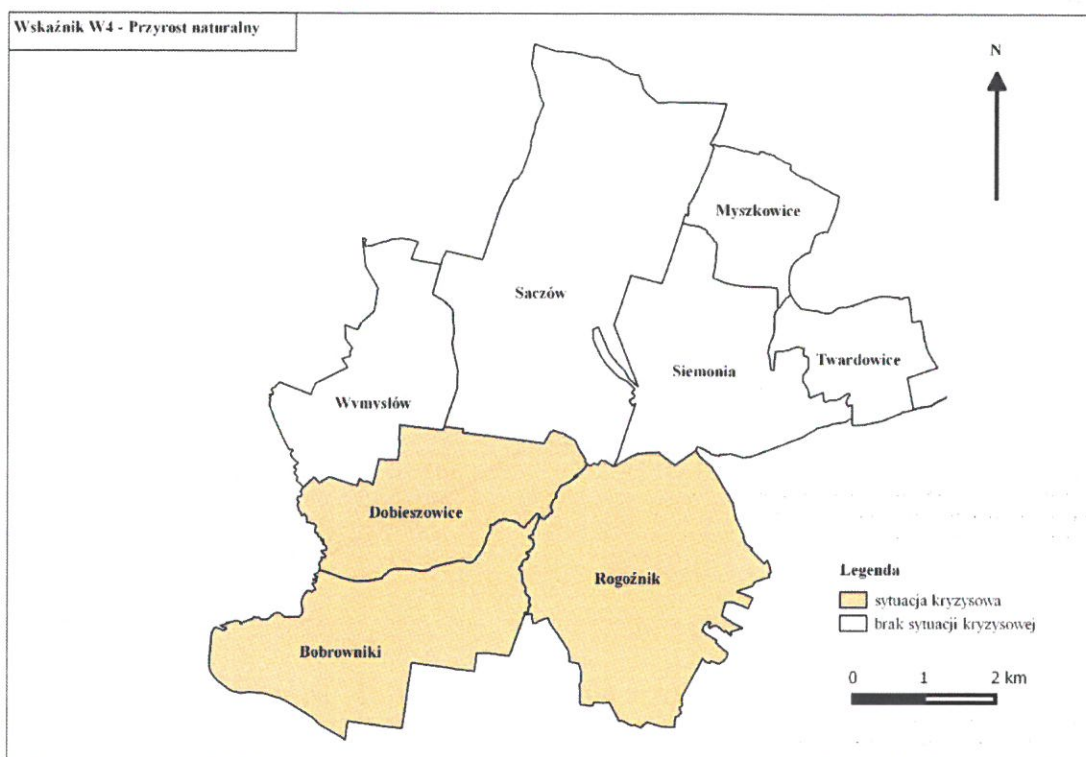
roku miał miejsce w Bobrownikach (-31). Pozostałymi sołectwami, gdzie wartości wskaźnika są niższe od średniej są: Rogoźnik (-15) i Dobieszowice (-9). Jedynym sołectwem, gdzie przyrost naturalny w 2016 roku był dodatni są Twardowice (1) (**Rys. 15, Rys. 16**).

*Rys. 14. Przyrost naturalny w Gminie Bobrowniki w latach 2013-2016
(źródło: opracowanie własne)*

*Rys. 15. Wskaźnik W4 - Przyrost naturalny w Gminie Bobrowniki
(źródło: opracowanie własne)*

*Rys. 16. Wskaźnik W4 - Przyrost naturalny w Gminie Bobrowniki
(źródło: opracowanie własne)*

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych osobom, które nie są w stanie same ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Dzięki świadczeniom pomocy społecznej możliwe jest wsparcie w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb oraz umożliwienie życia w warunkach odpowiadających godności człowieka⁸.

Gmina Bobrowniki objęta jest czterema programami dotyczącymi rozwiązywania problemów społecznych. Są to:

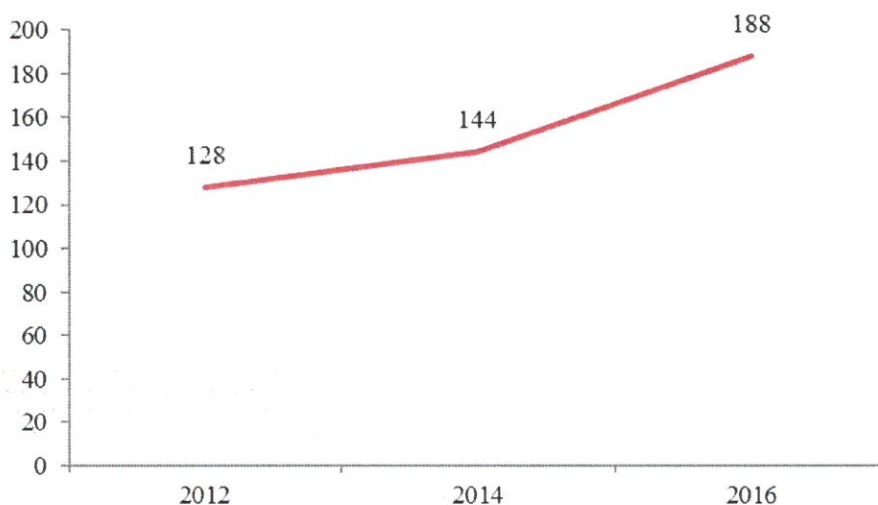
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Bobrowniki na lata 2016-2022,
- Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Bobrowniki na lata 2016-2020,

⁸ Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Bobrowniki na lata 2016-2022

- Gminny program wspierania rodziny na lata 2016-2018,
- Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2017 rok.

W 2016 roku w Gminie Bobrowniki ze świadczeń pomocy społecznej (*Wskaźnik 5*) skorzystało 188 rodzin, co spośród wszystkich sołectw w Gminie daje średnią wartość 23,5 rodzin korzystających z omawianych świadczeń. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej od 2012 roku systematycznie wzrasta (**Rys. 17**)⁸.

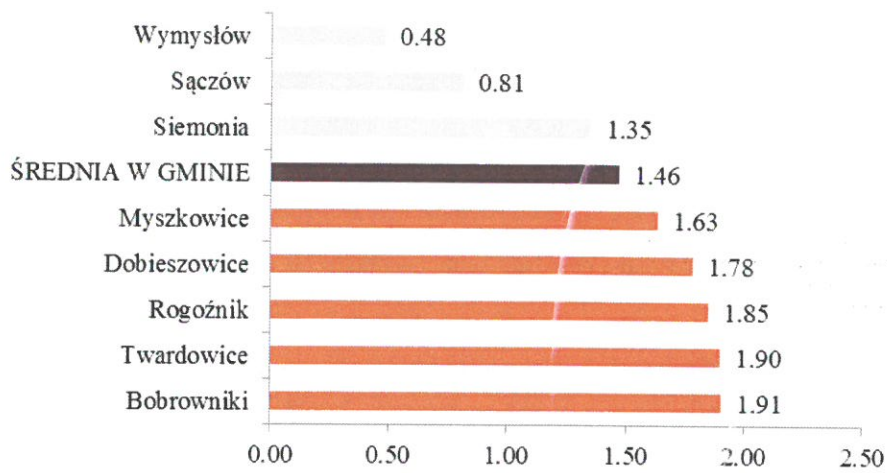
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012, 2014, 2016 w Gminie Bobrowniki

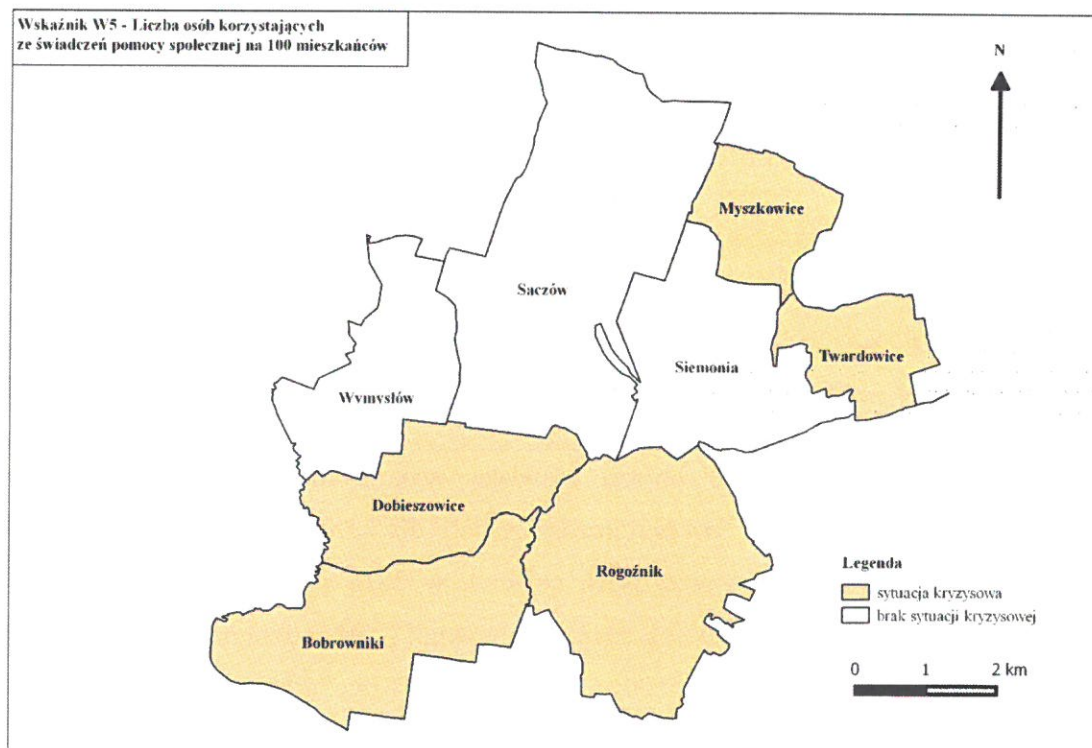
Rys. 17. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012, 2014, 2016 w Gminie Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Do wytworzenia statystycznego obrazu zjawiska wykorzystano dane, które należało zanonimizować, w związku z czym przeliczone zostały dla każdego sołectwa w odniesieniu do 100 mieszkańców. Spośród wszystkich sołectw, w 2016 roku ze świadczeń pomocy społecznej najwięcej skorzystało mieszkańców Bobrownik (1,91 rodzin na 100 mieszkańców) oraz Twardowic (1,90 rodzin na 100 mieszkańców), Rogoźnika (1,85 rodzin na 100 mieszkańców), Dobieszowic (1,78 rodzin na 100 mieszkańców) i Myszkowic (1,63 rodzin na 100 mieszkańców). W pozostałych sołectwach wartości analizowanego wskaźnika są niższe od średniej wartości w Gminie (**Rys. 18, Rys. 19**)⁴.

Wskaźnik W5 - Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców

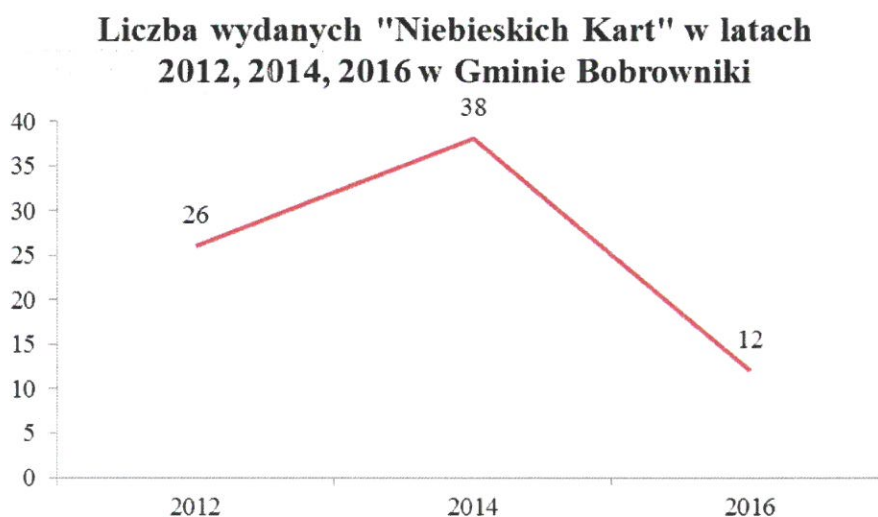
Rys. 18. Wskaźnik W5 - Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Rys. 19. Wskaźnik W5 - Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Bezpieczeństwo

"Niebieskie Karty" (*Wskaźnik W6*) to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, której celami są: ułatwienie rozpoznania przemocy w rodzinie, zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy oraz przerwanie izolacji rodziny. Ofiary przemocy mogą liczyć na wsparcie, są motywowane do podjęcia działań ochronnych. Wszelkie zdarzenia przemocy są dokumentowane, określone są skala i charakterystyka przemocy, dzięki czemu działania wobec sprawcom są bardziej stanowcze⁹. Również i w tym przypadku dane dla poszczególnych sołectw zostały przeliczone na 100 mieszkańców. W Gminie Bobrowniki w 2016 roku wydanych zostało łącznie 12 "Niebieskich Kart" (ponad trzykrotnie mniej niż w roku 2014, i ponad dwukrotnie mniej niż w 2012 roku)¹⁰ trzech sołectwach: Bobrowniki, Dobieszowice oraz Rogoźnik, co daje średnią wartość 0,05 wydanych "Niebieskich Kart" w całej Gminie⁴. Najwięcej przydzielono ich w Bobrownikach (0,30 na 100 mieszkańców) oraz Dobieszowicach (0,10 na 100 mieszkańców) (**Rys. 20, Rys. 21, Rys. 22**).

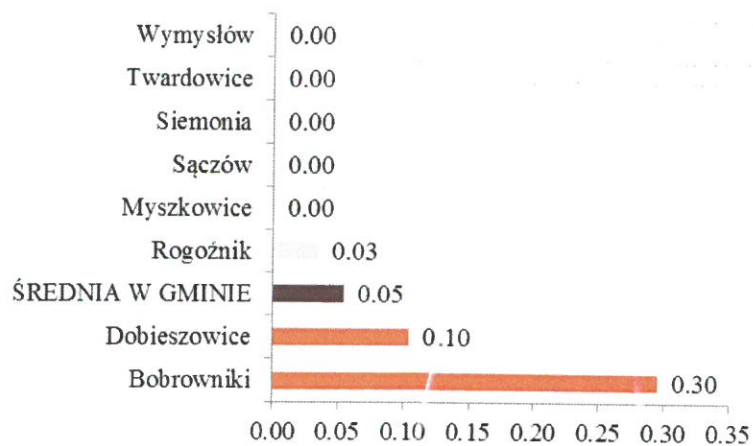

Rys. 20. Liczba wydanych "Niebieskich Kart" w latach 2012, 2014, 2016 w Gminie Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

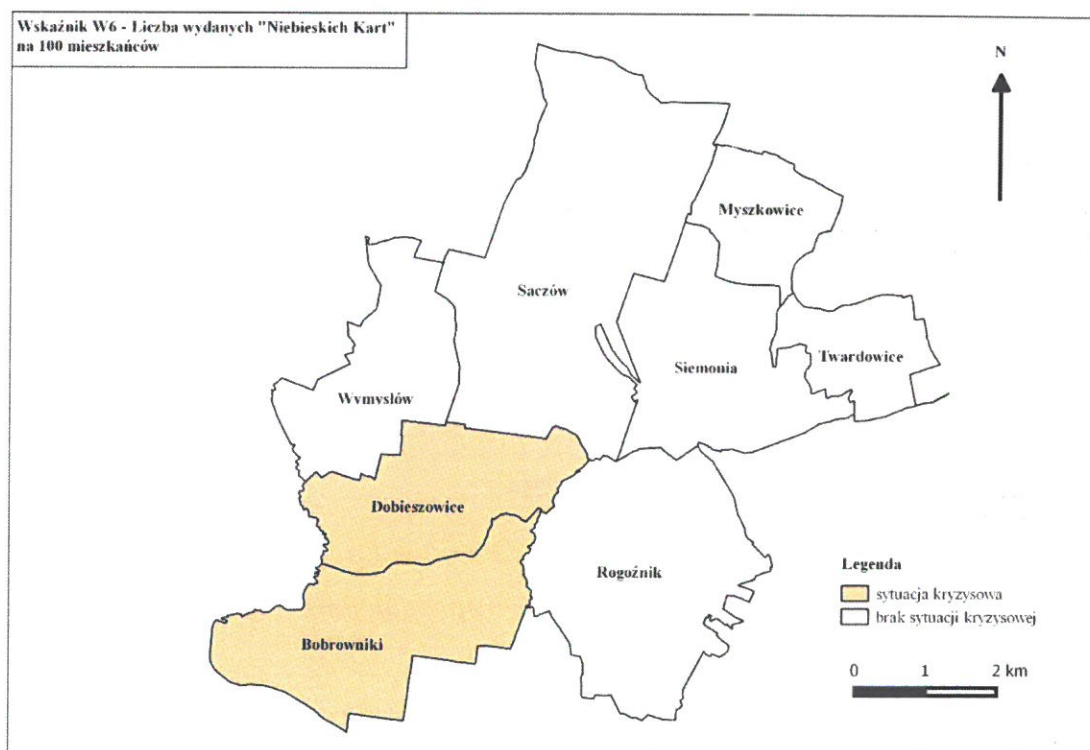
⁹ H.D. Sasal, Procedura "Niebieskie Karty" jako przykład łączenia kompetencji różnych służb

¹⁰ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w gminie Bobrowniki na lata 2016-2020

Wskaźnik W6 - Liczba wydanych "Niebieskich Kart" na 100 mieszkańców

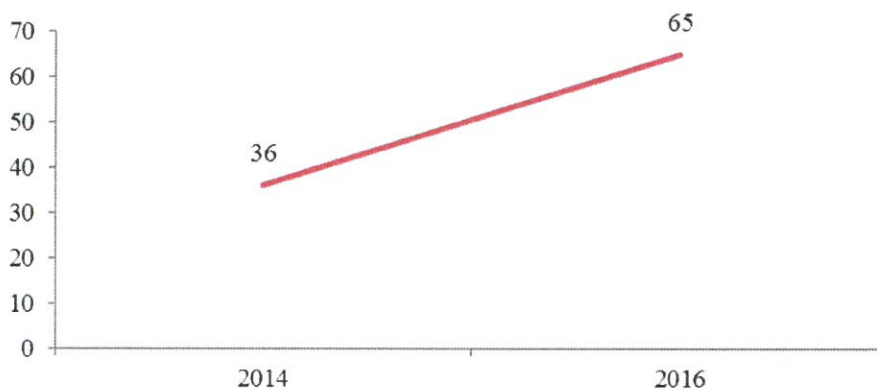
Rys. 21. Wskaźnik W6 - Liczba wydanych "Niebieskich Kart" w przeliczeniu na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Rys. 22. Wskaźnik W6 - Liczba wydanych "Niebieskich Kart" w przeliczeniu na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Wysoka przestępczość jest jednym z czynników, które najmocniej kształtują negatywny obraz miejsca zamieszkania w społecznej świadomości, dodatkowo wzmacniając występowanie innych problemów. W Gminie Bobrowniki analizie poddano liczbę przestępstw bez wykroczeń drogowych i gospodarczych (*Wskaźnik W7*). W porównaniu z 2014 rokiem ich liczba wzrosła blisko dwukrotnie (**Rys. 23**)^{4,8}.

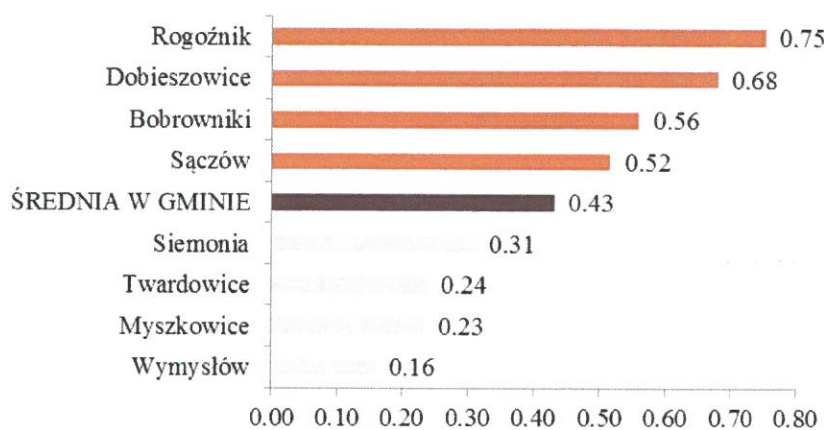
Liczba przestępstw (bez drogowych i gospodarczych) w Gminie Bobrowniki w latach 2014 i 2016

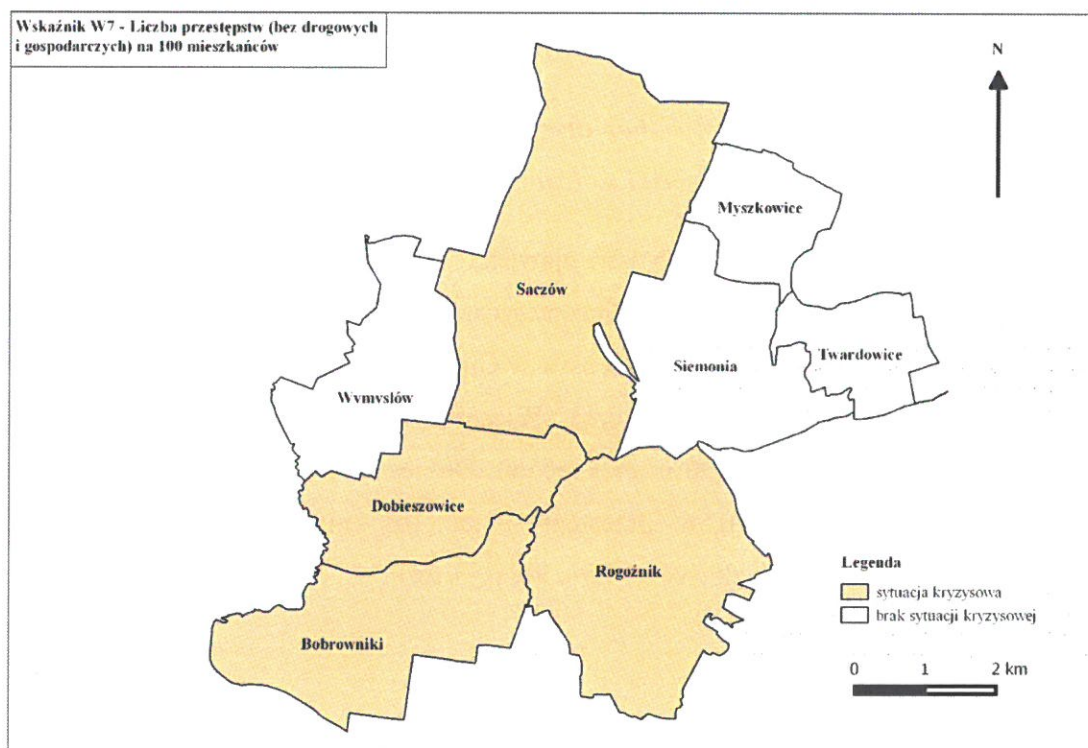
Rys. 23. Liczba przestępstw (bez drogowych i gospodarczych) w Gminie Bobrowniki w latach 2014 i 2016

Do wytworzenia statystycznego obrazu zjawiska wykorzystano dane, które należało zanonimizować, w związku z czym przeliczone zostały dla każdego sołectwa w odniesieniu do 100 mieszkańców. Średnia ilość przestępstw w Gminie Bobrowniki w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosiła w 2016 roku 0,43. Więcej zdarzeń odnotowano w sołectwach: Rogoźnik (0,74 przestępstw na 100 mieszkańców), Dobieszowice (0,68 przestępstw na 100 mieszkańców), Bobrowniki (0,56 przestępstw na 100 mieszkańców) oraz Sączów (0,52 przestępstwa na 100 mieszkańców)(**Rys. 24, Rys. 25**)⁴.

Wskaźnik W7 - Liczba przestępstw (bez drogowych i gospodarczych) na 100 mieszkańców

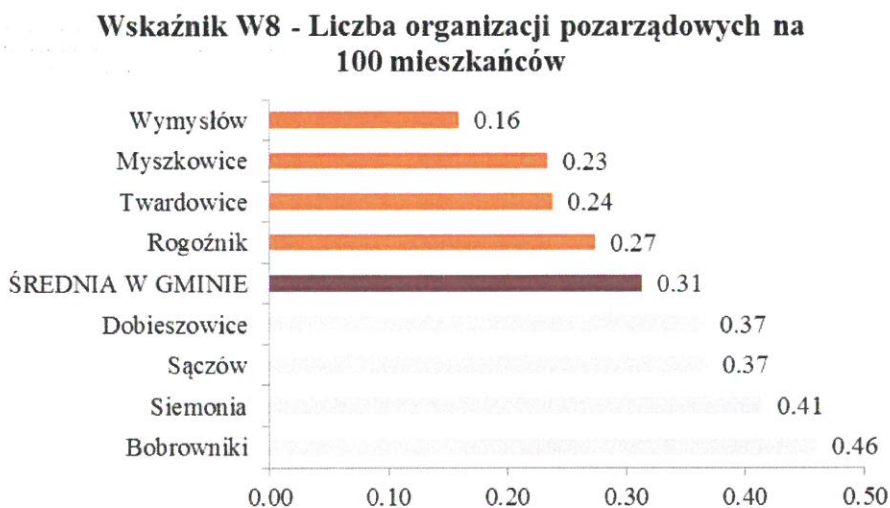
Rys. 24. Wskaźnik W7 - Liczba przestępstw (bez drogowych i gospodarczych) na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Rys. 25. Wskaźnik W7 - Liczba przestępstw (bez drogowych i gospodarczych) na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

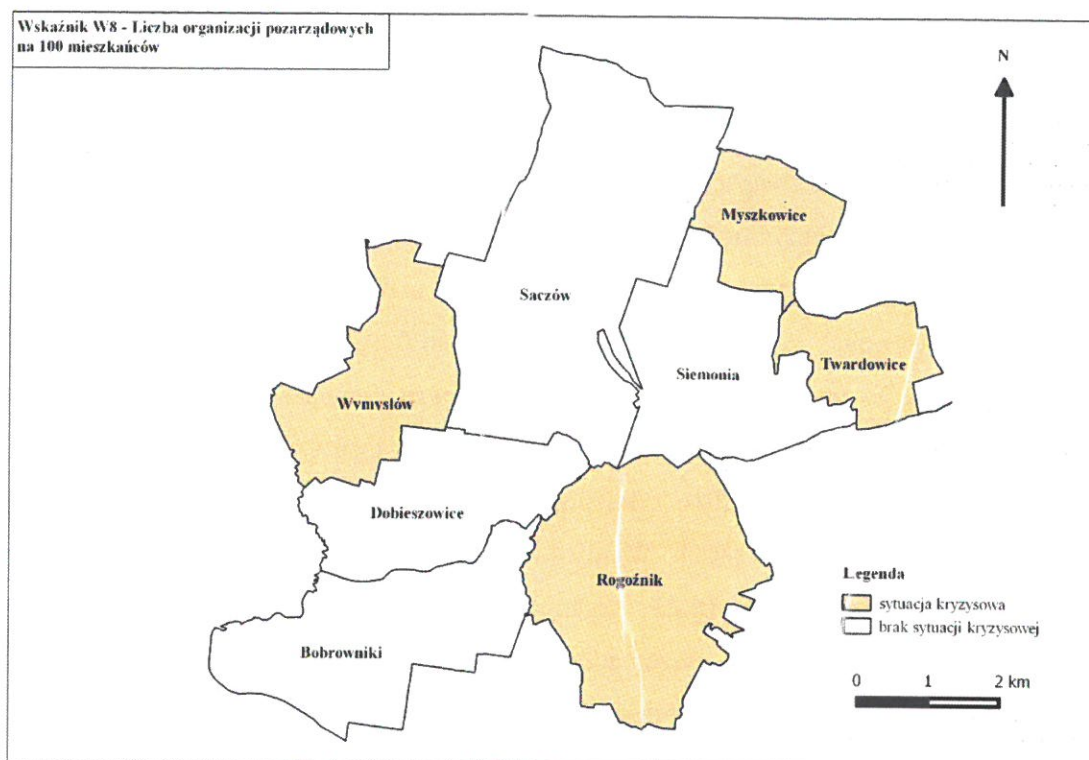
Kapitał społeczny

Niski kapitał społeczny, w tym poziom uczestnictwa w życiu kulturalnym i publicznym, może być alarmującym sygnałem, który wskazuje na inne problemy społeczne, takie jak wykluczenie społeczne i związana z nim bierność. Organizacje pozarządowe (*Wskaźnik W8*) są przejawem społecznej aktywności i zazwyczaj są wyrazem oddolnych inicjatyw obywateli. Celem ich działalności jest m. in. wspieranie osób marginalizowanych oraz w trudnych sytuacjach życiowych¹¹. W Gminie Bobrowniki w 2016 funkcjonowało łącznie 41 organizacji pozarządowych. Do wytworzenia statystycznego obrazu zjawiska dane zostały przeliczone dla każdego sołectwa w odniesieniu do 100 mieszkańców. Średnia ilość organizacji pozarządowych w Gminie w 2016 roku przypadająca na 100 mieszkańców wynosiła 0,31. Mniej ich działało w sołectwach Wymysłów (0,16 organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców), Myszkowice (0,23 organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców), Twardowice (0,24 organizacje pozarządowe na 100 mieszkańców) oraz Rogoźnik (0,27 organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców) (**Rys. 26, Rys. 27**).

Rys. 26. Wskaźnik W8 - Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

¹¹ M. Piotrowicz, D. Cianciara, 2013, Rola organizacji pozarządowych (NGOs) w życiu społecznym oraz systemie zdrowotnym, *Przegląd Epidemiol.*, nr 67, s.151-155

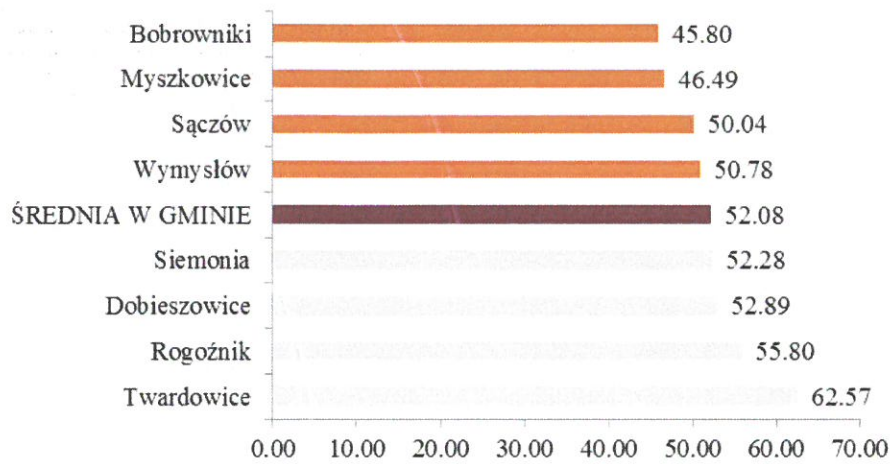
Rys. 28. Wskaźnik W8 - Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Miarą poziomu uczestnictwa w życiu publicznym jest również frekwencja w wyborach samorządowych i prezydenckich (*Wskaźnik W9*), która pokazuje zaangażowanie mieszkańców gminy w sprawy lokalne. Średnia frekwencja wyborcza obejmuje frekwencję w wyborach:

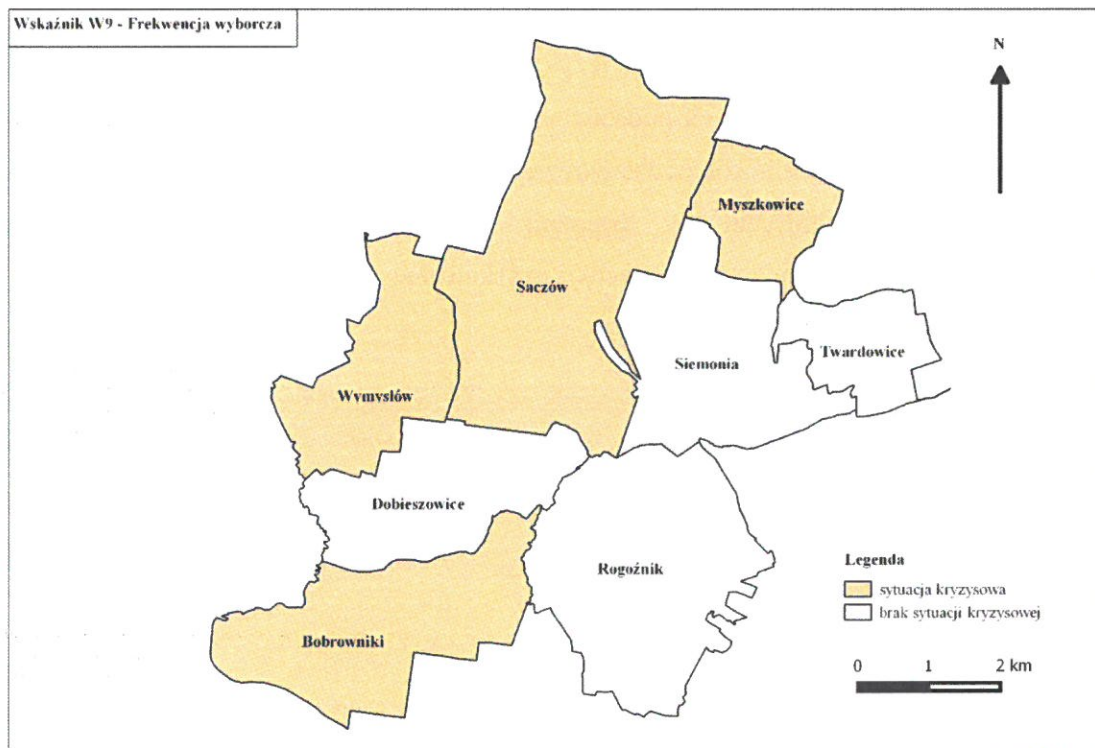
- do Sejmiku Województwa w 2014 roku,
- do Rady Powiatu w 2014 roku,
- do Rady Gminy w 2014 roku,
- Prezydenckich (I tura) w 2015 roku.

Średnia frekwencja w całej Gminie Bobrowniki wynosiła 52,08%. Mniejszym zaangażowaniem odznaczyli się mieszkańcy sołectw: Bobrowniki (45,80%), Myszkowice (46,49%), Sączów (50,05%) oraz Wymysłów (50,78%) (**Rys. 29, Rys. 30**).

Wskaźnik W9 - Frekwencja wyborcza

Rys. 29. Wskaźnik W9 - Średnia frekwencja wyborcza w Gminie Bobrowniki w wyborach samorządowych w 2014 roku oraz wyborach prezydenckich w 2015 roku

Rys. 30. Wskaźnik W9 - Średnia frekwencja wyborcza w Gminie Bobrowniki w wyborach samorządowych w 2014 roku oraz wyborach prezydenckich w 2015 roku

Edukacja

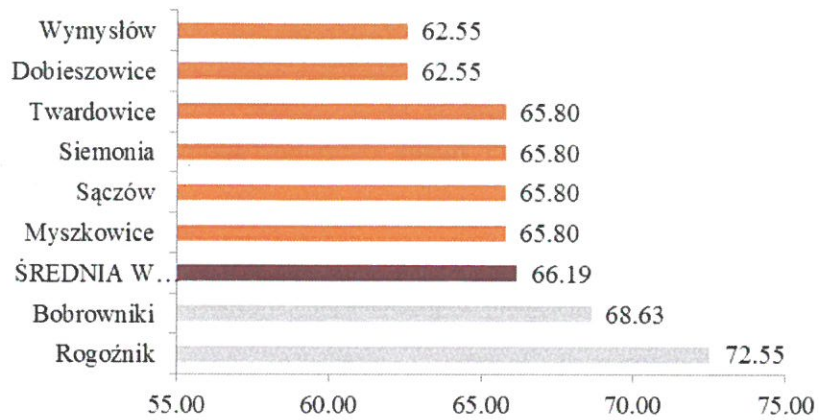
Analiza wyników sprawdzianu po 6 klasie w szkołach podstawowych jest badaniem społecznym, które ułatwia podejmowanie decyzji dotyczących funkcjonowania szkolnego systemu kształcenia. W efekcie, taka analiza ma ułatwić podejmowanie decyzji dotyczących funkcjonowania szkolnego systemu kształcenia, wprowadzanie zmian i modyfikacji oraz ustalić działania edukacyjne¹². W Gminie Bobrowniki funkcjonują cztery szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Bobrownikach,
- Szkoła Podstawowa im. gen. A. Zawadzkiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Dobieszowicach,
- Szkoła Podstawowa im. J. Słowackiego w Rogoźniku,
- Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Sączowie.

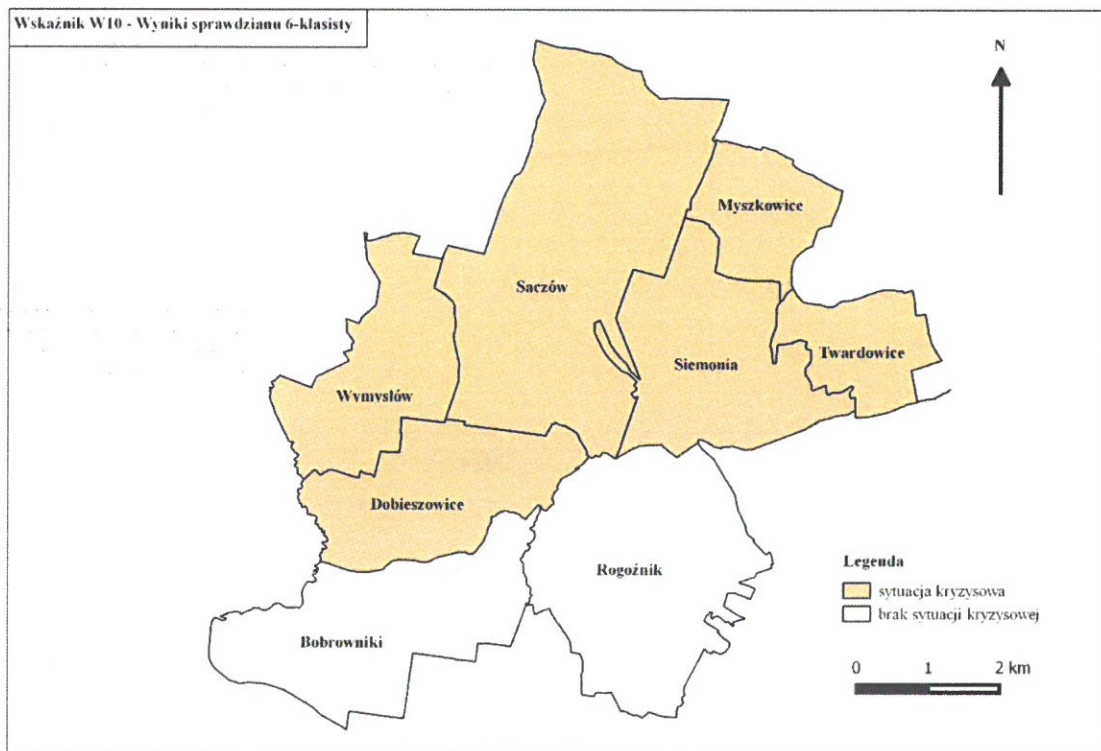
Kumulacja różnych negatywnych zjawisk odbija się również na najmłodszych mieszkańcach Gminy, w tym na osiągniętych przez nich wynikach w nauce. Średni wynik sprawdzianu 6-klasisty (*Wskaźnik W10*) obejmuje wyniki z jego obydwu części: pierwszej - języka polskiego i matematyki, oraz drugiej - języka angielskiego, który był jedynym językiem obcym na sprawdzianie w szkołach podstawowych Gminy Bobrowniki. Podczas, gdy średni wynik wszystkich uczniów szkół podstawowych w Gminie wynosił 66,19%, wyższe noty uzyskali uczniowie zamieszkujący Rogoźnik (72,55%) oraz Bobrowniki (68,63%). Uczniowie zamieszkujący pozostałe sołectwa uzyskali niższe wyniki od średniej dla Gminy (**Rys. 31, Rys. 32**).

¹² J. Misztal, Analiza wyników egzaminów zewnętrznych jako warunek jakościowego rozwoju ucznia, nauczyciela i szkoły

Wskaźnik W10 - Wyniki sprawdzianu 6-klasisty

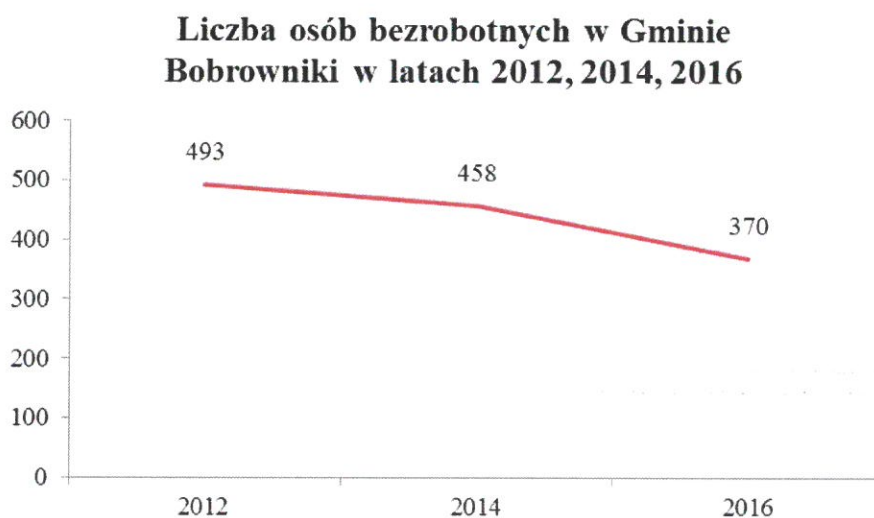
Rys. 31. Wskaźnik W10 - Wyniki sprawdzianu 6-klasisty w 2016 roku w szkołach podstawowych Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Rys. 32. Wskaźnik W10 - Wyniki sprawdzianu 6-klasisty w 2016 roku w szkołach podstawowych Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

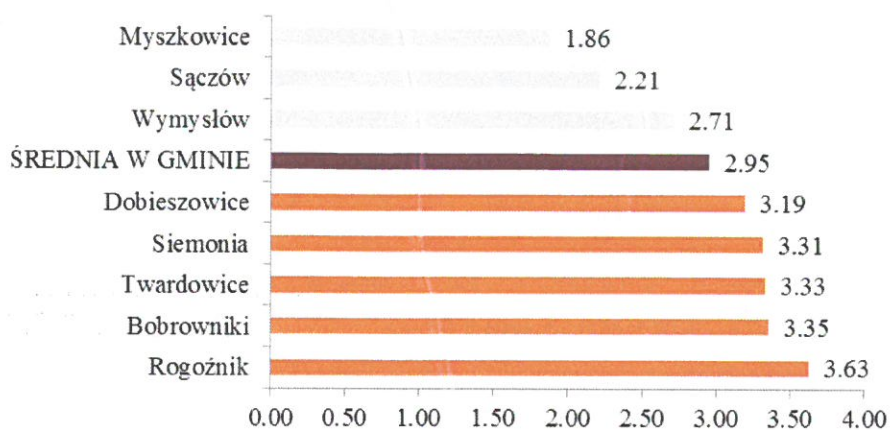
Bezrobocie

Bezrobocie jest problemem społecznym, które zwłaszcza gdy długotrwałe, znacznie wpływa na obniżenie standardu życiowego osoby bez pracy, ale też i całej jego rodziny, oraz posiada tendencję do generowania innych problemów, np. marginalizacji społecznej, przestępczości, alkoholizmu. W Gminie Bobrowniki liczba osób bezrobotnych od 2012 systematycznie maleje, a na koniec 2016 roku bez pracy było 370 osób (**Rys. 33**)⁸. Średnia ilość osób bezrobotnych w Gminie w przeliczeniu na 100 mieszkańców (*Wskaźnik W11*) na koniec 2016 roku wynosiła 2,95. Do wytworzenia statystycznego obrazu zjawiska wykorzystano dane, które należało zanonimizować, w związku z czym przeliczone zostały dla każdego sołectwa w odniesieniu do 100 mieszkańców. Więcej osób bezrobotnych było w sołectwach: Rogoźnik (3,63), Bobrowniki (3,35), Twardowice (3,33), Siemonia (3,31) oraz Dobieszowice (3,31) (**Rys. 34, Rys. 35**).

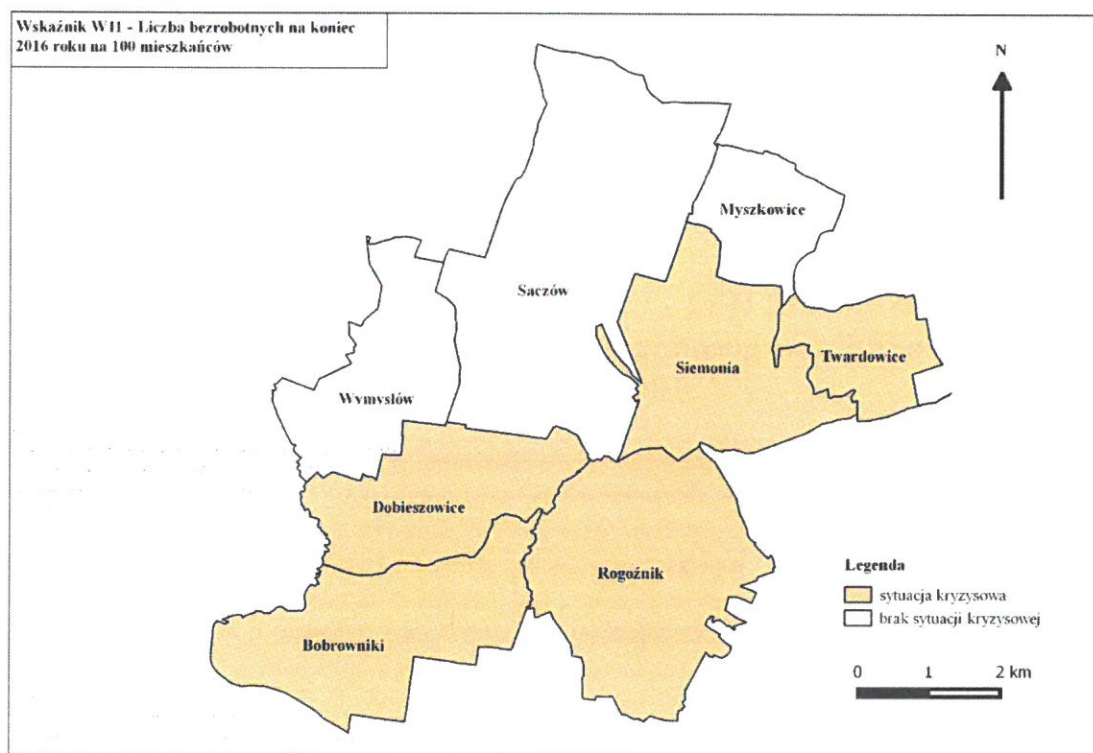

*Rys. 33. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Bobrowniki
w latach 2012, 2014, 2016*

Wskaźnik W11 - Liczba osób bezrobotnych na koniec 2016 roku na 100 mieszkańców

Rys. 34. Wskaźnik W11 - Liczba osób bezrobotnych na koniec 2016 roku na 100 mieszkańców

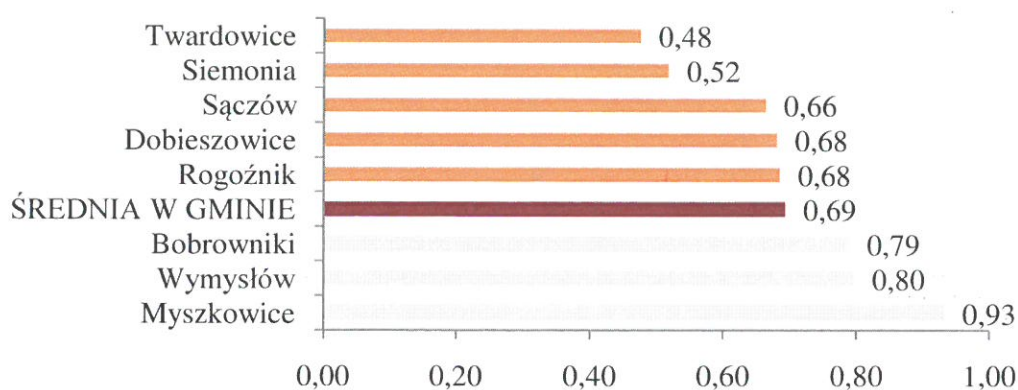
Rys. 35. Wskaźnik W11 - Liczba osób bezrobotnych na koniec 2016 roku na 100 mieszkańców

5.2. Analiza sfery gospodarczej Gminy

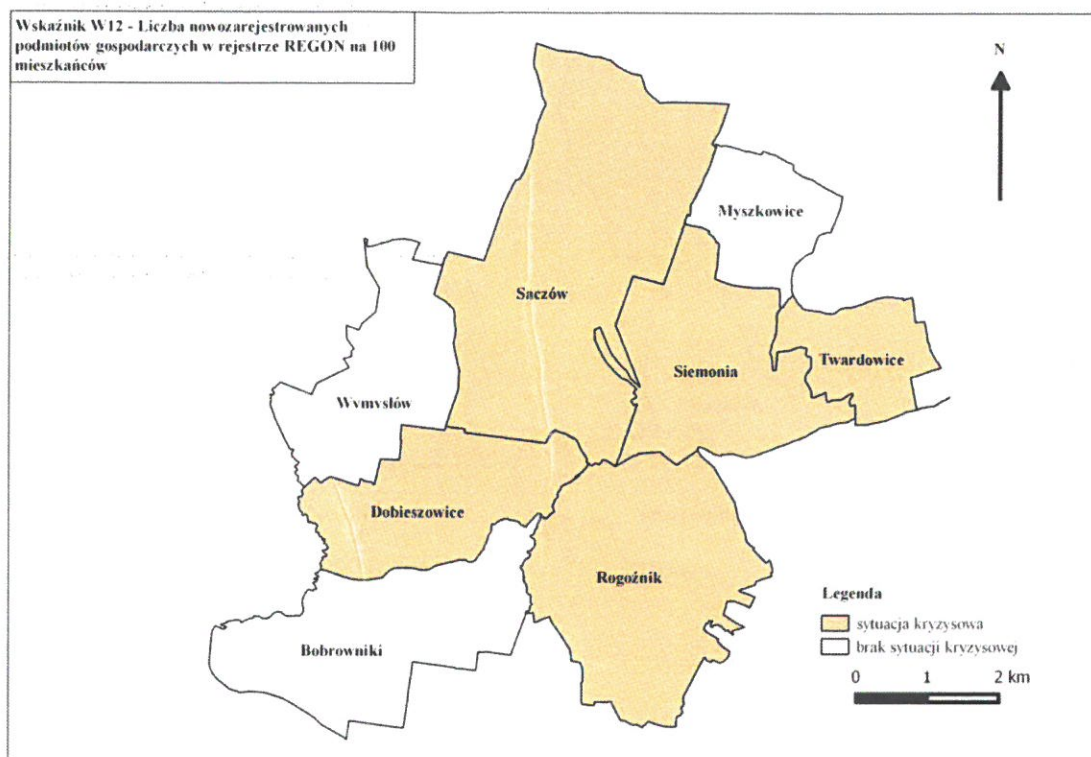
Kumulacja negatywnych zjawisk w sferze społecznej często współwystępuje z negatywnymi zjawiskami sfery gospodarczej. Poziom przedsiębiorczości przedstawia nie tylko liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych, ale także postawy przedsiębiorczości mieszkańców Gminy oraz ich gotowość do rejestrowania nowych przedsiębiorstw. O kondycji lokalnej gospodarki świadczy również liczba zamkniętych działalności gospodarczych. W Gminie Bobrowniki w 2016 roku funkcjonowały łącznie 683 podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON⁴.

W Gminie Bobrowniki w 2016 roku liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON wynosiła 82, co daje średnią wartość 0,7 nowozarejestrowanych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w całej Gminie (*Wskaźnik W12*). Do wytworzenia statystycznego obrazu zjawiska wykorzystano dane, które przeliczone zostały dla każdego sołectwa w odniesieniu do 100 mieszkańców. Najmniejsza ilość podmiotów gospodarczych zarejestrowana została w sołectwach: Twardowice (0,48), Siemonia (0,52), Sączów (0,66), Dobieszowice (0,68) i Rogoźnik (0,68). W pozostałych sołectwach liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON była wyższa niż średnia w Gminie (**Rys. 36, Rys. 37**).

Wskaźnik W12 - Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców

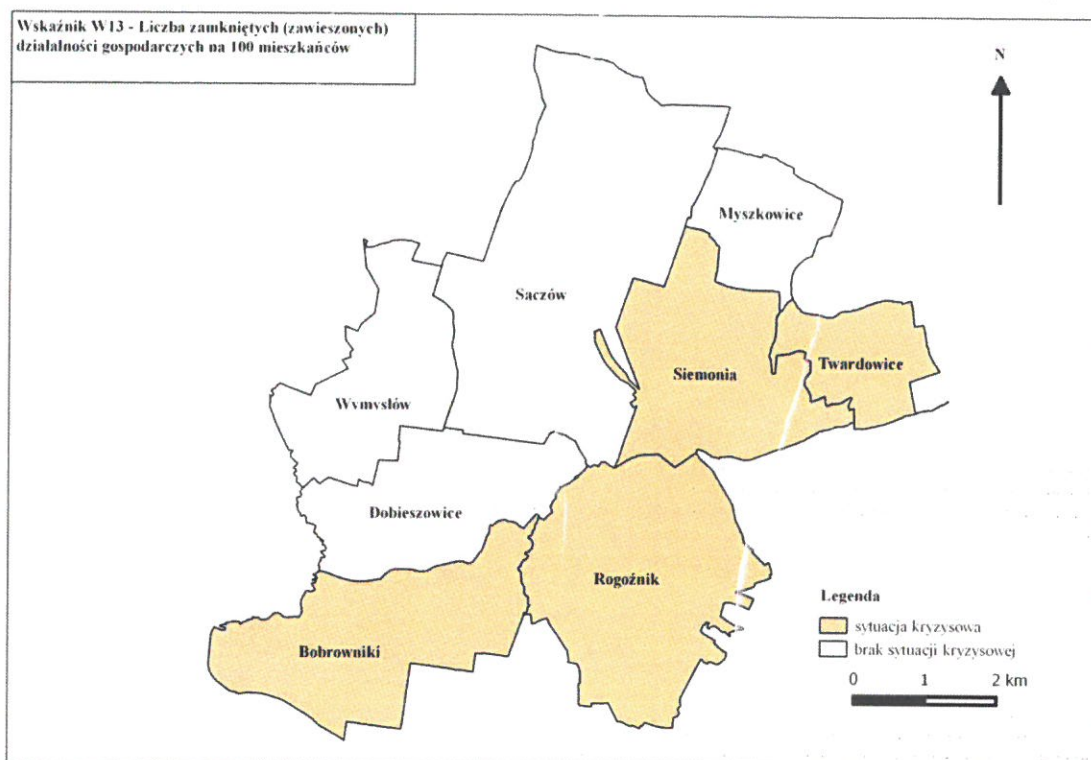

Rys. 36. Wskaźnik W12 - Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców

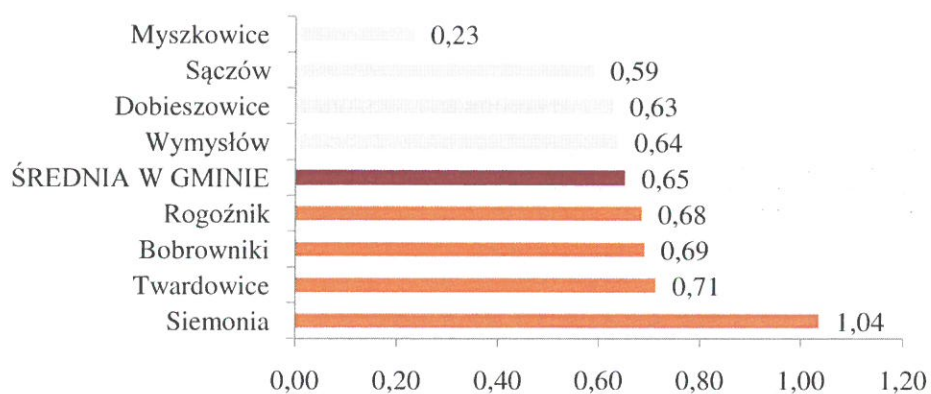
Rys. 37. Wskaźnik W12 - Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców

W ostatnich trzech latach (2013-2016) w Gminie Bobrowniki zamknięto 79 działalności gospodarczych (*Wskaźnik W13*), co daje średnią wartość 0,65 zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w całej Gminie. Do wytworzenia statystycznego obrazu zjawiska wykorzystano dane, które przeliczone zostały dla każdego sołectwa w odniesieniu do 100 mieszkańców. Więcej działalności gospodarczych zostało zakończonych w Sołectwach: Siemonia (1,04 zamknięte działalności gospodarcze na 100 mieszkańców), Twardowice (0,71 zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców), Bobrowniki (0,69 zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców) oraz Rogoźnik (0,68 zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców) (**Rys. 37, Rys. 38**)⁴.

Rys. 37. Wskaźnik W13 - Liczba zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w Gminie Bobrowniki

Wskaźnik W13 - Liczba zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców

Rys. 38. Wskaźnik W13 - Liczba zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w Gminie Bobrowniki

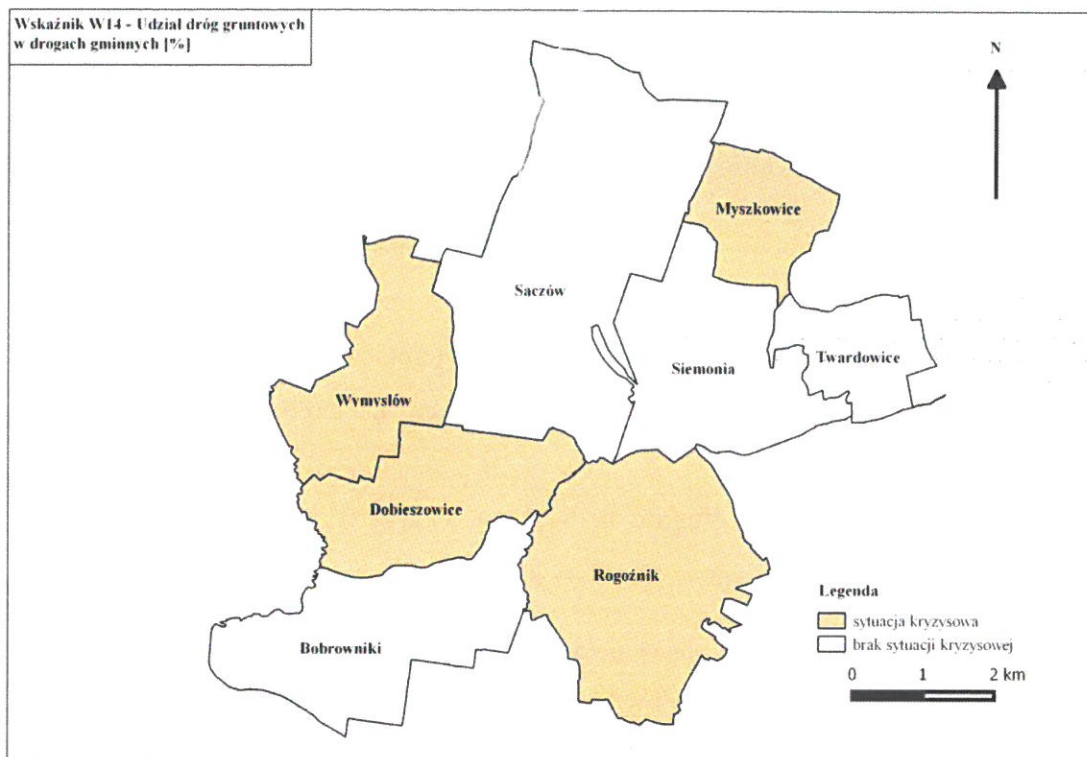
5.3. Analiza sfery technicznej Gminy

Komunikacja

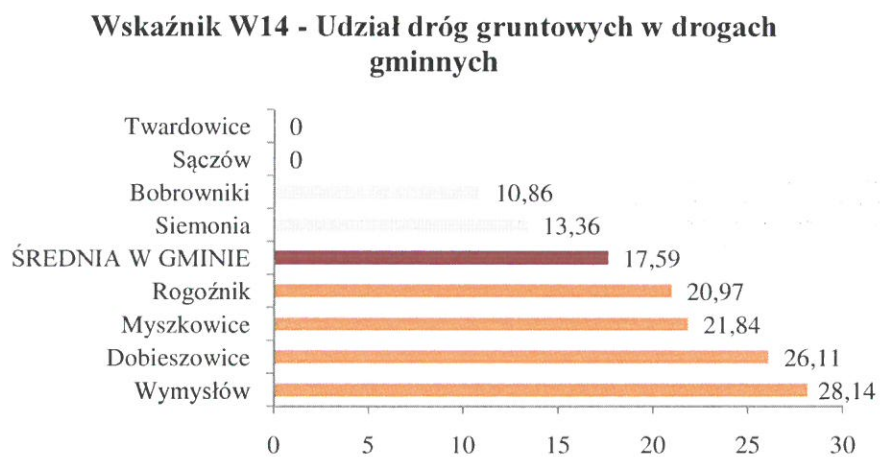
Układ sieci dróg na terenie Gminy Bobrowniki jest dobrze rozwinięty. Tworzą go:

- autostrada A1 Rusocin – Gorzyczki, z węzłem obsługi autostrady zlokalizowanym w sołectwie Dobieszowice,
- droga krajowa DK78 Chałupki – Chmielnik, na terenie Gminy: ul. Siewierska,
- droga wojewódzka DW913 Będzin – Pyrzowice, na terenie Gminy: ul. Wolności, ul. Młyńska, ul. 1 Maja,
- drogi powiatowe: łączna długość ok. 84,1 km, o klasie G, L i Z,
- drogi gminne: łączna długość ok. 42,47 km.

W sieci dróg gminnych, niewiele ponad połowa (58,56%) dróg posiada nawierzchnię asfaltową w dobrym stanie, a na 20,04% dróg asfalt wymaga remontu. Na terenie Gminy 17,59% dróg nadal nie posiada utwardzonej nawierzchni. Na drogach gruntowych występują liczne pułapki: duże dziury, kałuże, koleiny. O ile w dobrych warunkach pogodowych drogi gruntowe nie są trudne do pokonania dla pojazdów, to podczas intensywnych opadów deszczu, nasiąknięty grunt może stanowić znaczną przeszkodę. Spośród wszystkich sołectw, największy udział dróg gruntowych wśród dróg gminnych (*Wskaźnik W14*) w jest w sołectwach Wymysłów (28,14% dróg gruntowych) oraz Dobieszowice (26,11%), Myszkowice (21,84%) i Rogoźnik (20,97%). W sołectwach Sączów i Twardowice drogi gruntowe wśród dróg gminnych nie występują. W Gminie Bobrowniki wyznaczone jest 1,6 km nowych odcinków dróg, które dotychczas nie zostały wybudowane (**Tab. 3, Rys. 39, Rys. 40**).

Rys. 39. Wskaźnik W14 - Udział dróg gruntowych w drogach gminnych

Rys. 40. Wskaźnik W14 - Udział dróg gruntowych w drogach gminnych

Tab.3. Stan dróg gminnych na terenie Gminy Bobrowniki (źródło: Urząd Gminy Bobrowniki)

Sołectwo	Długość dróg	Asfalt w dobrym stanie		Asfalt do remontu		Gruntowa		Drogi wyznaczone (nie utworzone)	
	km	km	%	km	%	km	%	km	%
Bobrowniki	9,30	6,71	72,15	1,04	11,18	1,01	10,86	0,54	5,81
Dobieszowice	6,28	3,65	58,12	0,97	15,44	1,64	26,11	0,00	0,00
Myszkowice	3,80	0,075	1,97	2,39	62,89	0,83	21,84	0,51	13,42
Rogoźnik	14,16	9,13	64,47	1,51	10,66	2,97	20,97	0,55	3,88
Sączów	2,43	0,45	18,52	1,98	81,48	0,00	0,00	0,00	0,00
Siemonia	2,77	1,77	63,89	0,62	22,38	0,37	13,36	0,00	0,00
Twardowice	1,42	1,42	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wymysłów	2,31	1,66	71,86	0,00	0,00	0,65	28,14	0,00	0,00
GMINA	42,47	24,87	58,56	8,51	20,04	7,47	17,59	1,60	3,77

Przez teren Gminy Bobrowniki przebiegają również ścieżki rowerowe:

- łącząca miasto Piekary Śląskie z Gminą o długości ok. 7,3 km,
- łącząca centrum sołectwa Rogoźnik z Parkiem o długości ok. 1,2 km.

Gmina Bobrowniki znajduje się w pobliżu Międzynarodowego Portu Lotniczego w Pyrzowicach.

Sieć ciepłownicza

Na terenie Gminy Bobrowniki mieszkańcy domów jednorodzinnych wykorzystują systemy centralnego ogrzewania (przydomowe kotłownie) oparte na węglu kamiennym, gazie ziemnym, oleju opałowym, biomasie, gazie płynnym oraz rozwiązaniach łączących różne rodzaje paliwa. W Gminie funkcjonują również kotłownie, jednakże wytwarzają one ciepło dla instytucji użyteczności publicznej oraz podmiotów świadczących usługi handlowe³.

Sieć gazownicza

Rozdzielcza sieć gazowa w Gminie Bobrowniki zasilana jest z dwóch gazociągów średniego podwyższonego ciśnienia:

- północna część Gminy: Sączów, Myszkowice, Siemonia, Twardowice – stacja redukcyjno-pomiarowa w Celinach,
- południowa część Gminy: Bobrowniki, Dobieszowice, Wymysłów, Rogoźnik – dwie stacje redukcyjno pomiarowe w Rogoźniku.

Stan techniczny sieci rozdzielczej jest dobry, mimo to wykorzystanie gazu do celów grzewczych nie jest popularne³.

Sieć energetyczna

Stan zaopatrzenia Gminy Bobrowniki w energię elektryczną jest dobry, a istniejąca sieć energetyczna pokrywa zapotrzebowanie mieszkańców na energię elektryczną. Bezpośrednią obsługę odbiorców zapewnia układ sieci o średnich i niskich napięciach. Dostawcą energii elektrycznej są Polskie Sieci Energetyczne S.A. Oddział w Katowicach³.

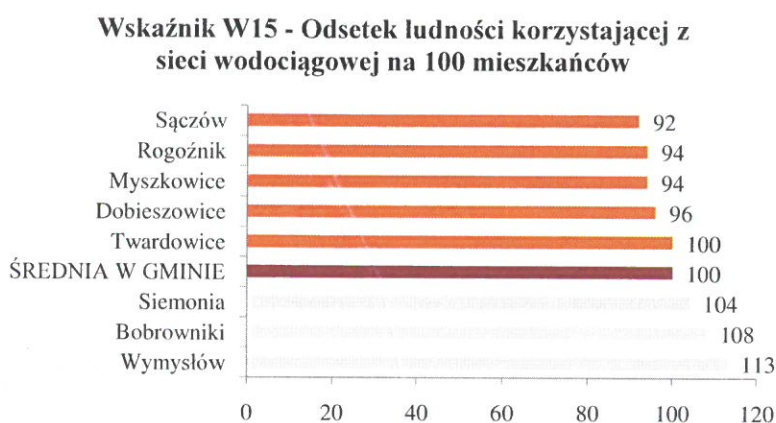
Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnie ścieków

Wyposażenie Gminy w sieć kanalizacyjną jest niewystarczalne. Na koniec 2015 roku jej długość wynosiła 92,2 km i obejmowała 2 078 sztuk przyłączy w sołectwach: Rogoźnik, Bobrowniki, Dobieszowice, Wymysłów i Siemonia. Na terenie Gminy działa jedna mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków w Rogoźniku, która jest przystosowana do pełnego oczyszczania ścieków gospodarczo-bytowych, której przepustowość wynosi 2000 m³/d (prace modernizacyjne zakończone w 2016 roku). W przypadku terenów, gdzie przyłączenie do sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalne, budowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków lub zbiorniki bezodpływowe. Na terenie Gminy funkcjonuje 41 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 1535 zbiorników bezodpływowych (stan na 2015 rok)³.

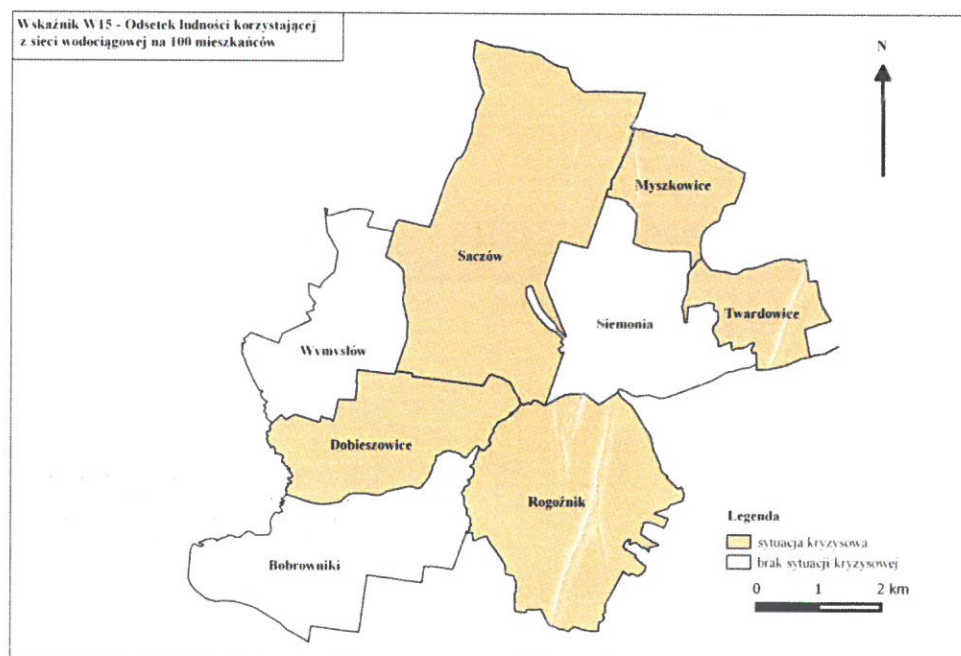
Sieć wodociągowa

Obecność sieci wodociągowej istotnie podnosi jakość życia mieszkańców poprzez zapewnienie ciągłości dostaw wody, która spełnia wszelkie normy sanitarne. W 2016 roku zwodociągowanie Gminy było na poziomie 99%, a ilość przyłączy wodociągowych wynosiła 3 647 sztuk⁴. Odsetek ilości osób korzystającej z sieci wodociągowej (*Wskaźnik W15*) jest informacją o średniej ilości osób w Gminie związanej z jedną umową o dostarczanie wody z sieci (średnia wartość w Gminie - 100 osób związanych umową z operatorem sieci wodociągowej na 100 mieszkańców Gminy). W Gminie ilość umów podpisanych z operatorem

o dostarczanie wody wynosiła 4 325. Aby otrzymać odsetek ilości osób korzystającej z sieci wodociągowej, przez tą wartość podzielona została ilość wszystkich mieszkańców w Gminie, która następnie została przeliczona na 100 mieszkańców każdego sołectwa. Mniejszy odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej jest w sołectwach: Sączów (92), Rogoźnik (94), Myszkowice (94), Dobieszowice (96), Twardowice (100) (Rys. 41, Rys. 42).

Rys. 41. Wskaźnik W15 – Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Rys. 42. Wskaźnik W15 - Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

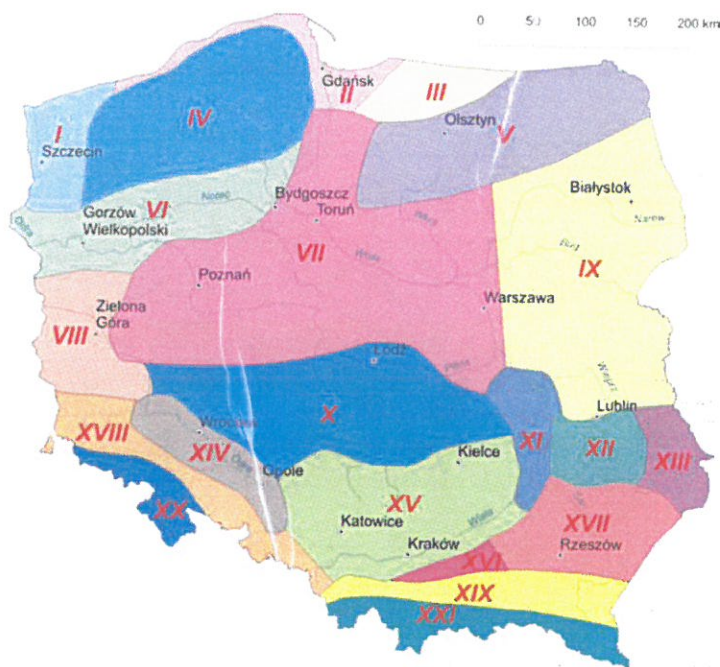
5.4. Analiza sfery środowiskowej Gminy

Działania środowiskowe, które są niezbędne do poprawy jakości życia mieszkańców i stanu środowiska określają:

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024, oraz
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bobrowniki.

Klimat i powietrze atmosferyczne

Gmina Bobrowniki, podobnie jak większa część obszaru aglomeracji górnośląskiej leży w zasięgu klimatów Wyżyn Środkowych w krainie Śląsko-Krakowskiej. znajduje się w obrębie XV Częstochowsko-Kieleckiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej Polski wg regionalizacji R. Gumińskiego¹³. Dzielnica ta jest stosunkowo ciepła i niezbyt wilgotna, okres wegetacyjny trwa od 210 do 220 dni, a liczba dni z przymrozkiem waha się od 112 do 130 dni (Rys. 43).

Rys. 43. Dzielnice rolno-klimatyczne Polski wg R. Gumińskiego (1951)

(źródło: www.acta-agrophysica.org)

¹³ Gumiński R., 1948, Próba wydzielenia dzielnic rolniczo-klimatycznych w Polsce, Prz. Met. i Hydr., 1, 7-20

Na terenie Gminy Bobrowniki w 2015 roku zostały przeprowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach pomiary jakości powietrza. W odniesieniu do dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu (wyrażonych w $\mu\text{g}/\text{m}^3$) określonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu, średnie stężenia benzenu, dwutlenku siarki, dwutlenku azotu oraz ołowiu w powietrzu nie przekraczają marginesów tolerancji, w przeciwieństwie do pyłów zawieszonych PM_{10} oraz $\text{PM}_{2,5}$, których średnie stężenia w powietrzu były wyższe niż dopuszczalne (**Tab. 4**).

*Tab. 4. Stan jakości powietrza w Gminie Bobrowniki w 2015 roku
(źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2020
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024)*

Średnie stężenie w 2015 roku [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]						
Wartości pomierzone przez WIOŚ Katowice	PM_{10}	$\text{PM}_{2,5}$	benzen	SO_2	NO_2	Pb
	41	27	2,32	12	26	0,04
RMS z dnia 24.08.2012	40	25*/20**	5	20	40	0,5

* poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszzonego $\text{PM}_{2,5}$ do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2015 r. (faza I)

** poziom dopuszczalny dla pyłu zawieszzonego $\text{PM}_{2,5}$ do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 r. (faza II)

Wody powierzchniowe i podziemne

Obszar Gminy Bobrowniki odwadniany jest przez rzekę Brynicę, potoki Jaworznik i Ożarówicki, które należą do dorzecza Wisły. Ponadto, na terenie Gminy znajdują się dwa sztuczne zbiorniki wodne w Rogoźniku. Badaniami jakości wód powierzchniowych na analizowanym obszarze zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Monitorowaniem operacyjnym objęta jest rzeka Brynica, która opróbowywana jest w punkcie pomiarowo - kontrolnym PL01S1301_1698 Brynica - powyżej zbiornika Kozłowa Góra. Stan ekologiczny wód rzeki Brynicy określony został jako dobry, chemiczny - poniżej stanu dobrego, a ogólny stan - jako zły (**Tab. 5**).

Tab. 5. Klasyfikacja elementów jakości wód powierzchniowych w Gminie Bobrowniki (źródło: Zestawienie tabelaryczne danych do klasyfikacji stanu ekologicznego i chemicznego rzek w jcw - ocena za 2015 rok)

Klasyfikacja elementów jakości wód rzeki Brynica (od źródeł do zbiornika Kozłowa Góra PLRW20005212619)						
elementy biologiczne	elementy hydr.-morf.	elementy fizyko-chemiczne	stan/potencjał ekologiczny	stan chemiczny	czy jcw występuje na obszarze chronionym?	stan
II	I	II	dobry	PSD_sr*	tak	zły

*PSD_sr - poniżej stanu dobrego (przekroczone stężenia średnioroczne)

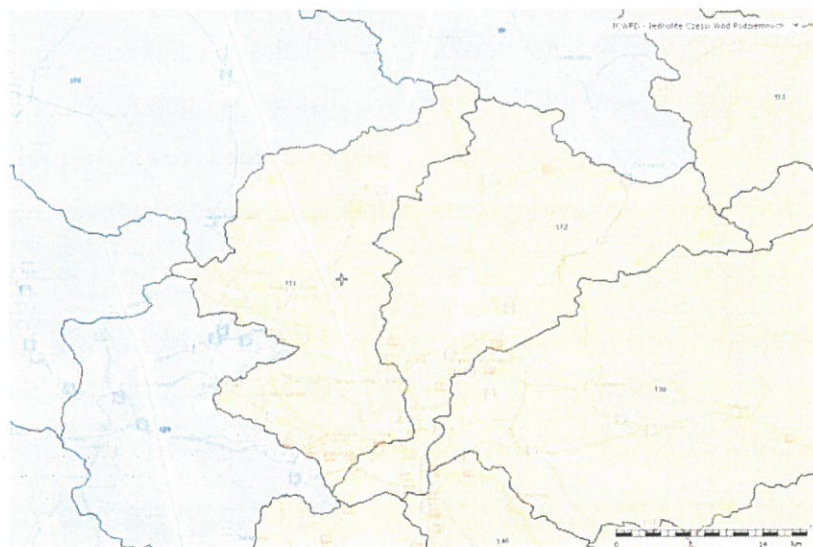
Obszar Gminy Bobrowniki znajduje się na obszarze JCWPD nr 111 (**Rys. 44**), w której głębokość występowania wód słodkich wynosi ok. 120 m p.p.t. Gmina znajduje się w zasięgu czterech zbiorników wód podziemnych: triasowych – GZWP 327 Lubliniec-Myszków, GZWP 329 Bytom, GZWP 454 Olkusz-Zawiercie, oraz karbońskiego użytkowego poziomu wód podziemnych Siemianowice (**Rys. 45**). Monitoringiem wód podziemnych zajmuje się Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie Gminy znajdują się dwa punkty badawcze wód podziemnych: w Dobieszowicach (2684/K) oraz w Rogoźniku (0006/R). Na podstawie wyników analiz fizykochemicznych wód podziemnych przeprowadzanych w latach 2013-2016 dla punktu 0006/R w Rogoźniku oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny wód podziemnych określono klasy jakości wód, które przedstawia tabela poniżej (**Tab. 6**)³.

Tab. 6. Klasy jakości wód podziemnych dla punktu sieci regionalnej 0006/Rogoźnik (źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024)

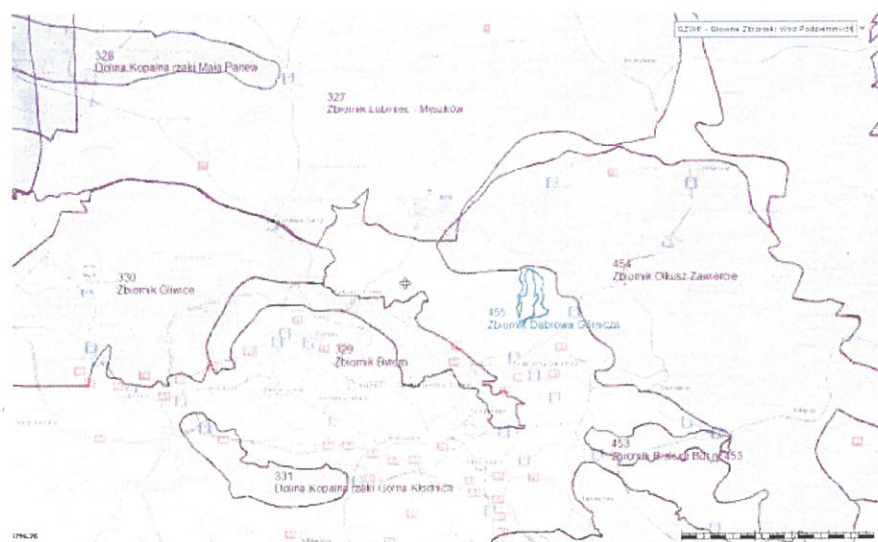
Klasy jakości wód podziemnych dla punktu sieci regionalnej 0006/R Rogoźnik				
Klasa	2013	2014	2015	2016
		III	II	II

Jakość wód podziemnych dla punktu sieci regionalnej 0006/R Rogoźnik w porównaniu z rokiem 2013 uległa poprawie. Spośród pięciu klas jakości wód określonych

Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych, w 2013 roku jakość wód była zadowalająca (klasa III), natomiast w 2016 roku dobra (II klasa). Wartości wskaźników, na podstawie których określono klasy wód nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne³.

Rys. 44. Lokalizacja Gminy Bobrowniki na tle Jednolitych Części Wód Podziemnych (źródło: www.epsh.pgi.gov.pl)

Rys. 45. Lokalizacja Gminy Bobrowniki na tle Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (źródło: www.epsh.pgi.gov.pl)

Halas

Na terenie Gminy Bobrowniki znajdują się dwa większe zakłady przemysłowe, które zlokalizowane zostały w Dobieszowicach – „Zakłady Mięsne PARUZEL” (pomiędzy

autostradą A1, a parkiem w Rogoźniku) oraz „Zakłady Mięsne Hemax” (po przeciwnej stronie autostrady A1, w pobliżu potoku Brynica). Zakłady są potencjalnymi źródłami hałasu przemysłowego, którego dominującymi źródłami są instalacje wentylacji ogólnej, sprężarki, chłodnie, specjalistyczne linie technologiczne oraz transport wewnątrzzakładowy³.

W Gminie Bobrowniki najbardziej uciążliwy jest hałas pochodzenia komunikacyjnego. Na podstawie wyników badań monitoringowych hałasu wzdłuż odcinka autostrady A1 w miejscowości Myszkowice wykonanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu dla dróg (**Tab. 7**).

Tab. 7. Zmierzone wartości równoważnego poziomu dźwięku wzdłuż autostrady A1 w miejscowości Myszkowice (źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bobrowniki na lata 2017-2020 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2024)

Pora doby	Poziom dopuszczalny [dB]	Wartości równoważnego poziomu dźwięku (zmierzone) [dB]	Różnica pomiędzy hałasem zmierzonym a poziomem dopuszczalnym [dB]	Odległość punktu pomiarowego od krawędzi jezdni [m]
Dzień (6.00 – 22.00)	61,0	53,9	-7,1	300
Noc (22.00-6.00)	56,0	50,9	-5,1	300

Odpady

Zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Śląskiego, obszar województwa podzielony został na cztery regiony gospodarki odpadami, spośród których Gmina Bobrowniki objęta jest regionem II. Gospodarka w zakresie odpadów komunalnych na terenie Gminy jest prowadzona zgodnie z „Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Bobrowniki” przyjętym na mocy uchwały Rady Gminy Bobrowniki nr XIX/230/16 z dnia 27 czerwca 2016 roku³.

Ilości odpadów komunalnych odebranych z nieruchomości na terenie Gminy Bobrowniki z podziałem na frakcje przedstawia tabela poniżej (**Tab. 8**). W 2015 roku nadal największą frakcją stanowiły niesegregowane odpady komunalne (3 786,8 Mg)¹⁴.

Tab. 8. Ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy Bobrowniki w 2015 roku

Frakcja odpadów	Ilość [Mg]
Opakowania z tektury i papieru	5,0
Zmieszane odpady opakowaniowe, w tym: opakowania z tworzyw sztucznych	295,7
Opakowania z metali	0,3
Odpady zielone	463,1
Zmieszane odpady budowlane, rozbiórkowe i remontowe, w tym gruz	491,7
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	3 786,8
Szkło	242,6
Zużyte opony	6,65
Odpady wielkogabarytowe	65,1
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	4,1
Urządzenia zawierające freony	0,4

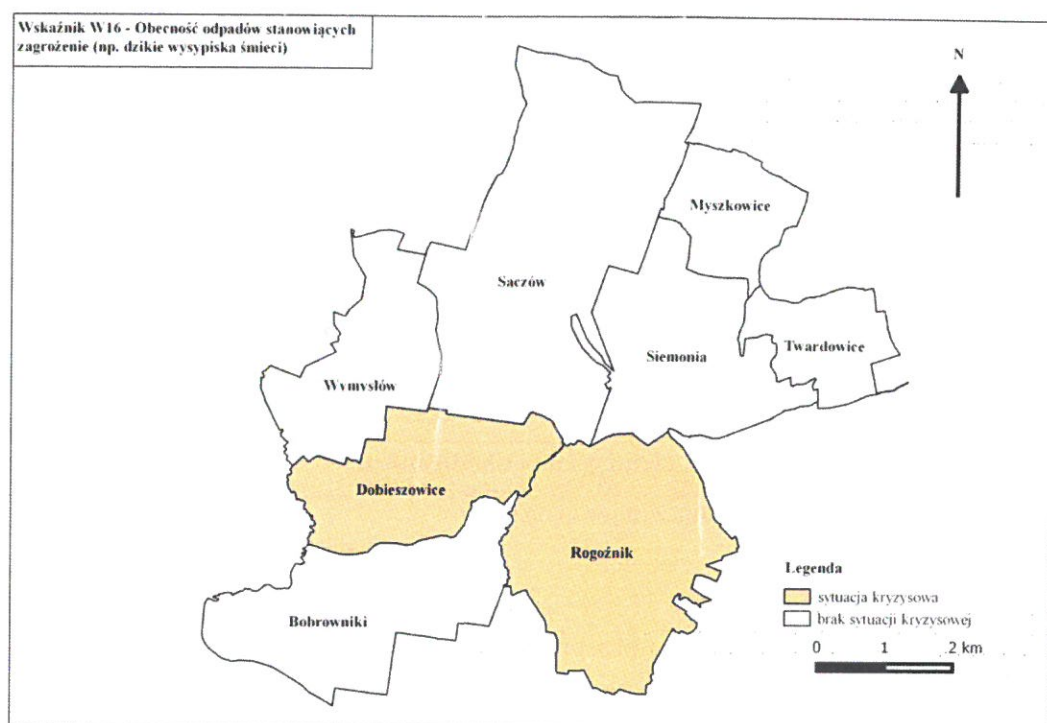
W 2012 roku w Gminie Bobrowniki przeprowadzono inwentaryzację azbestu oraz wyrobów zawierających azbest. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji stwierdzono, iż na terenie Gminy występują wyroby zawierające azbest w postaci:

- płyt falistych oraz płaskich cementowo – azbestowych występujących na pokryciach dachowych, elewacjach budynków mieszkalnych oraz budynków zabudowy gospodarczej – 193 lokalizacje,
- przewody wentylacyjne zawierające wyroby azbestowe – 1 lokalizacja, masa ok. 143 kg, 9,5 m².¹⁵

¹⁴ Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Bobrowniki w 2015 r.

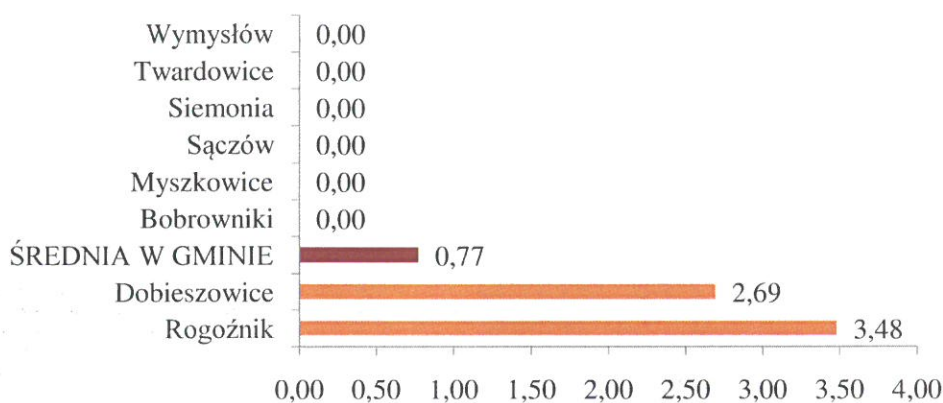
¹⁵ Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Bobrowniki na lata 2012-2032

Dodatkowo, na terenie Gminy zlokalizowane są dzikie wysypiska śmieci (*Wskaźnik W16*). Oprócz negatywnego wpływu na walory estetyczne krajobrazu, takie składowiska stanowią również zagrożenie dla zdrowia ludzi (występowanie grzybów i szczepów bakterii, rozprzestrzenianych przez owady, ptaki i gryzonie), a także i zwierząt. Omawiane wysypiska śmieci znajdują się w Gminie w dwóch sołectwach: Dobieszowice oraz Rogoźnik, w których łącznie zalega 6,17 ton odpadów stanowiących zagrożenie (**Rys. 46, Rys. 47**). Średnia ilość odpadów na dzikich wysypiskach śmieci w Gminie wynosi 0,77 ton⁴.

Rys. 46. Wskaźnik W16 – Obecność odpadów stanowiących zagrożenie (np. dzikie wysypiska śmieci) (źródło: opracowanie własne)

Wskaźnik W16 - Obecność odpadów stanowiących zagrożenie (np. dzikie wysypiska śmieci)

Rys. 47. Wskaźnik W16 – Obecność odpadów stanowiących zagrożenie (np. dzikie wysypiska śmieci) (źródło: opracowanie własne)

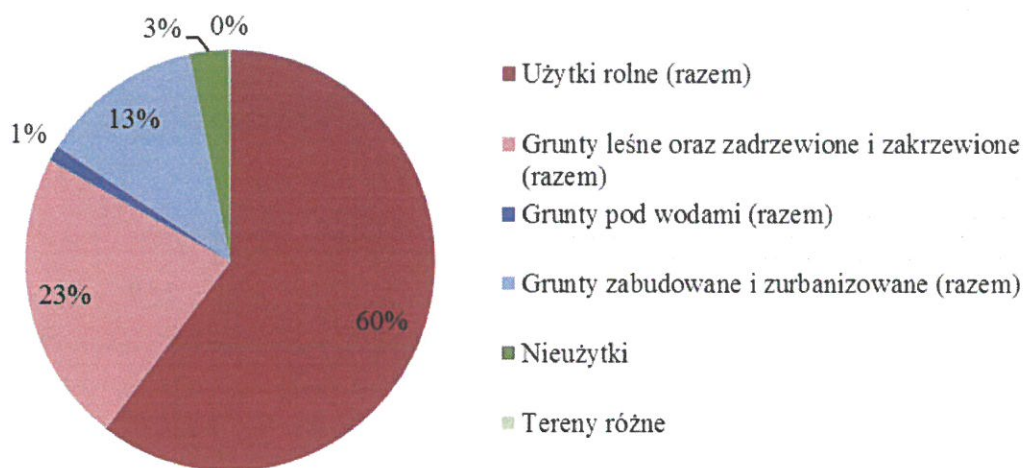
5.5. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej Gminy

Gmina Bobrowniki podzielona jest na 8 sołectw, spośród których największą powierzchnię zajmuje Sączów (pow. 13,2 km²), zaś najmniejszą Twardowice (pow. 2,7 km²). Pozostałe sołectwa to: Rogoźnik (pow. 8,8 km²), Bobrowniki (pow. 7,1 km²), Siemonia (pow. 6,4 km²), Dobieszowice (pow. 5,4 km²), Wymysłów (pow. 4,9 km²) oraz Myszkowice (pow. 2,8 km²)¹⁶.

Największą powierzchnię gminy zajmują użytki rolne (60% powierzchni Gminy), grunty leśne oraz zadrzewione (23% powierzchni Gminy) oraz grunty zabudowane i zurbanizowane (13% powierzchni Gminy). (Rys. 48, Tab. 9)⁶.

¹⁶ Strategia Rozwoju Gminy Bobrowniki do roku 2020

Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Bobrowniki w 2014 roku

Rys. 48. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Bobrowniki w 2014 roku
(źródło: Bank Danych Lokalnych)

Tab. 9. Struktura zagospodarowania gruntów Gminy Bobrowniki w 2014 roku
(źródło: Bank Danych Lokalnych)

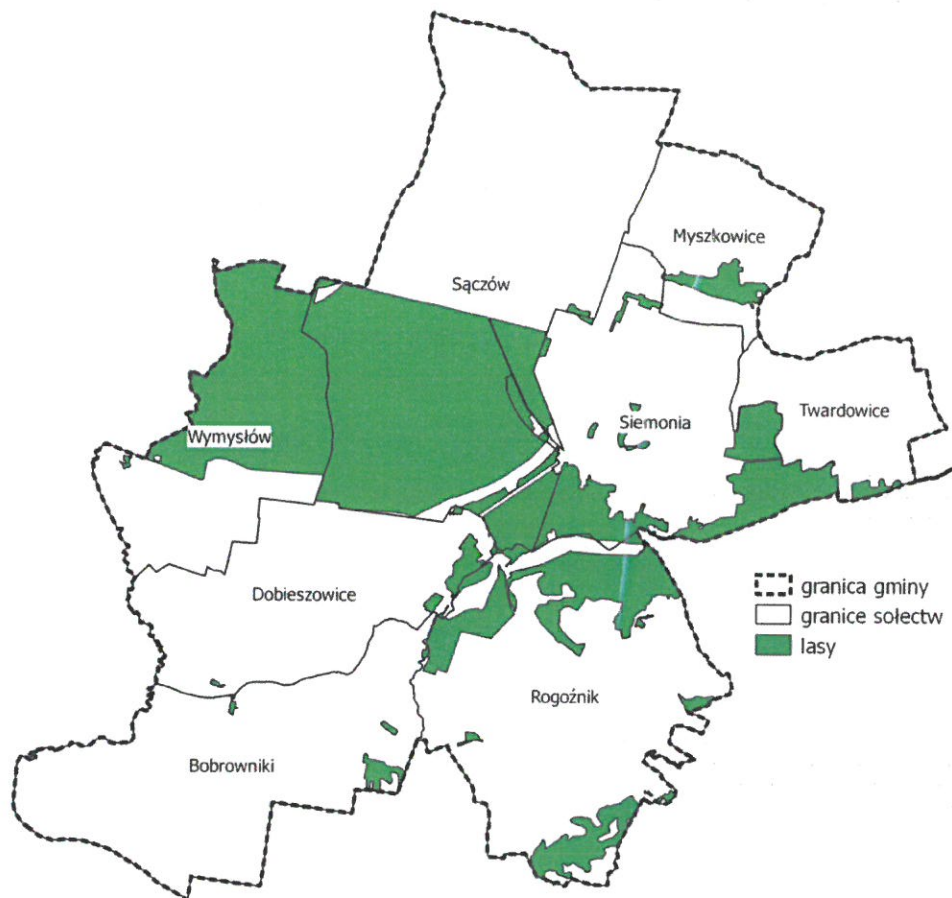
	[ha]	[%]
Powierzchnia ogółem	5148	100,00
Użytki rolne – w tym:	3104	60,30
• grunty orne	2182	42,39
• sady	168	3,26
• łąki trawiaste	576	11,19
• pastwiska trwale	111	2,16
• grunty rolne zabudowane	56	1,09
• grunty pod rowami	11	0,21
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - w tym:	1166	22,65
• grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	1114	21,64
• grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	52	1,01
Grunty pod wodami – w tym:	62	1,20
• grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	62	1,20
Grunty zabudowane i zurbanizowane – w tym:	651	12,65
• tereny mieszkaniowe	227	4,41
• tereny przemysłowe	15	0,29
• tereny inne zabudowane	19	0,37
• tereny rekreacji i wypoczynku	67	1,30
• tereny komunikacyjne - drogi	312	6,06

• tereny komunikacyjne - kolejowe	6	0,12
• użytki kopalne	5	0,10
Nieużytki	157	3,05
Tereny różne	8	0,16

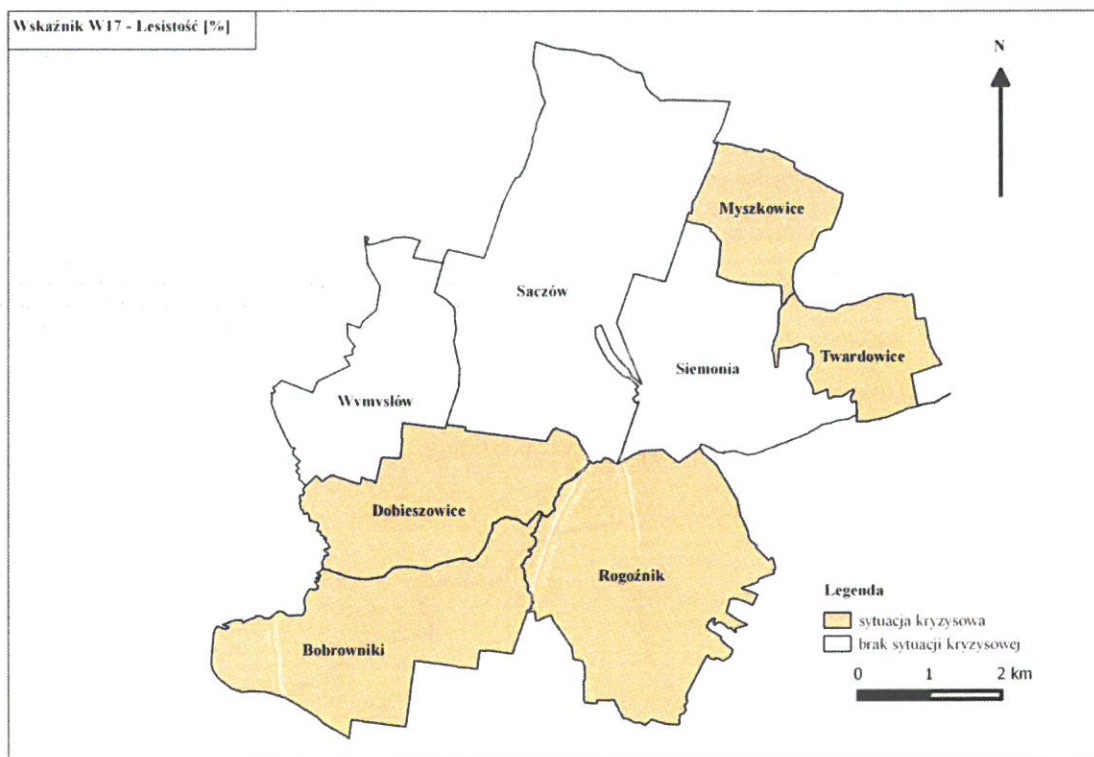
Lesistość

Lasy są naturalnym miejscem rekreacji i wypoczynku, zwłaszcza dla mieszkańców dużych aglomeracji miejskich. Są celem organizowanych przez szkoły wycieczek, podczas których dzieci i młodzież mają możliwość na osobisty kontakt z przyrodą. Lasy również uczestniczą w procesie oczyszczania powietrza z metali ciężkich i pyłów, co ma pozytywny wpływ na mikroklimat obszarów zurbanizowanych. Lesistość Gminy (*Wskaźnik W17*) wynosi 24,6% (lasy należące do Skarbu Państwa oraz prywatne)¹⁷ - jest to udział powierzchni lasów w ogólnej powierzchni Gminy (**Rys. 49**). Najniższymi wskaźnikami lesistości w Gminie charakteryzują się sołectwa: Bobrowniki (1,7%), Twardowice (2,6%), Dobieszowice (3,1%), Myszkowice (8,3%) oraz Rogoźnik (21,9%). Najbardziej zalesionym sołectwem jest Wymysłów, gdzie tereny leśne zajmują ponad połowę powierzchni obszaru sołectwa - 58,3% (**Rys. 50, Rys. 51**).

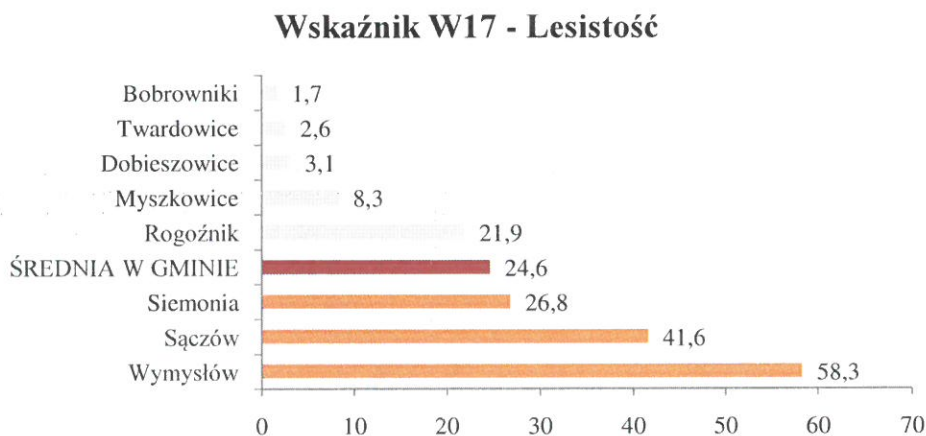
¹⁷ Obliczenia na podstawie danych przestrzennych z OpenStreetMap (dane na 17.08.2017)

Rys. 49. Tereny leśne na obszarze Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Rys. 50. Wskaźnik W17 – Lesistość (źródło: opracowanie własne)

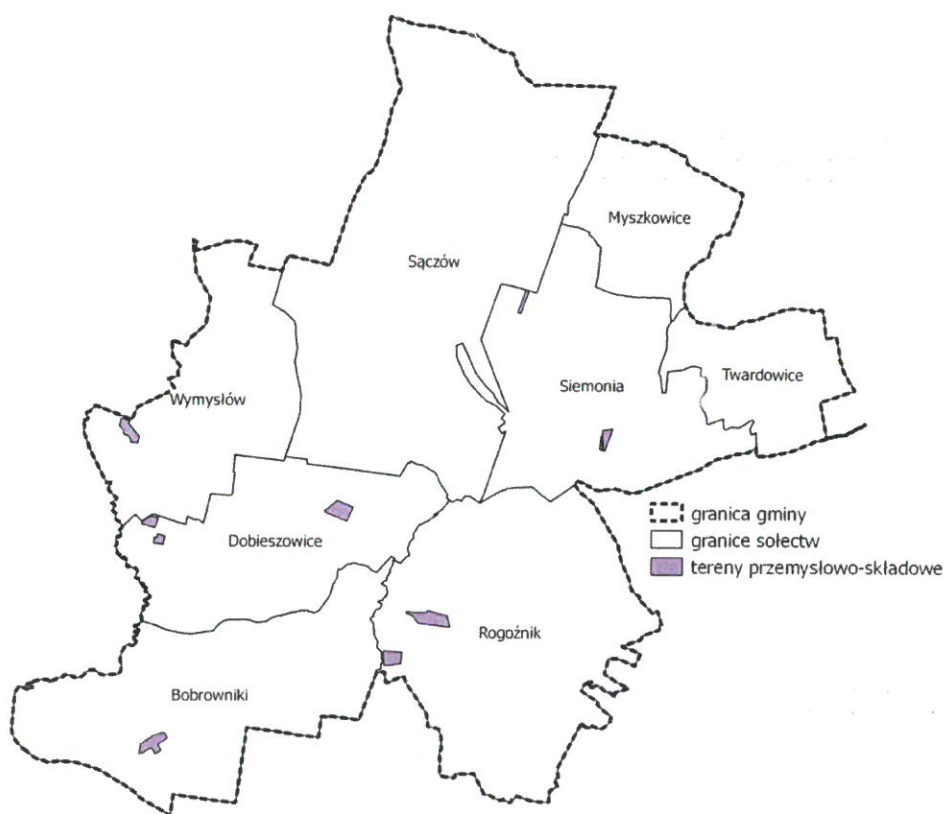
Rys. 51. Wskaźnik W17 – Lesistość (źródło: opracowanie własne)

Obszary przemysłowe i składowe

Działalność przemysłu silnie wpłynęła na środowisko i przestrzeń województwa śląskiego. Przemysłowy charakter województwa ukształtował się w drugiej połowie XIX w. W wyniku zmian społeczno-gospodarczych na początku lat 90. XX w. wiele zakładów przemysłowych zgłosiło upadłość, a pozostałościami po nich są opuszczone tereny, które stały się

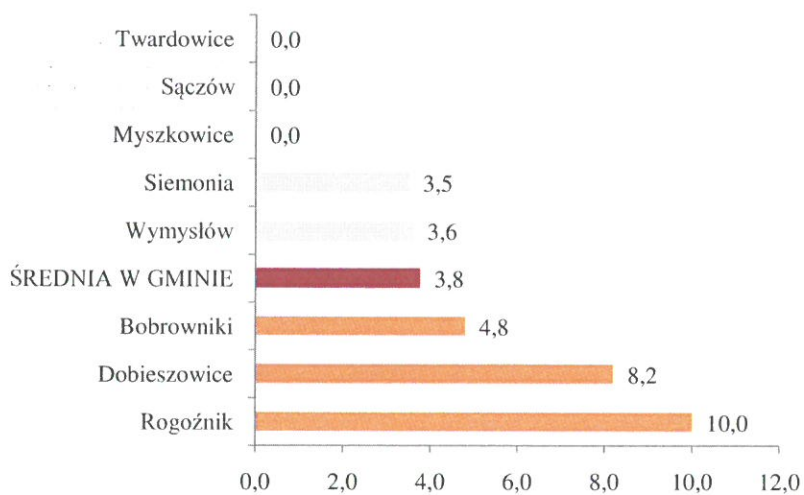
niechlubnymi wizytówkami Śląska. Obecnie, w terenach poprzemysłowych dostrzeżono znaczny potencjał rozwojowy i gospodarczy, a zagospodarowane na nowo mogą przyczynić się do wzrostu atrakcyjności miejscowości i zainteresowania ze strony inwestorów.

Na terenie Gminy Bobrowniki powierzchnia terenów przemysłowych i składowych wynosi 30,1 ha, co daje średnią wartość 3,8 ha (*Wskaźnik W18*). Zlokalizowane są one w sołectwach Wymysłów, Siemonia, Dobieszowice, Bobrowniki oraz Rogoźnik (**Rys. 52**). Największe powierzchniowo tereny przemysłowe zlokalizowane są na terenie sołectw: Rogoźnik (10,0 ha), Dobieszowice (8,2 ha) i Bobrowniki (4,8 ha). Na terenie sołectw Twardowice, Sączów i Myszkowice terenów przemysłowych i składowych brak (**Rys. 53, Rys. 54**).

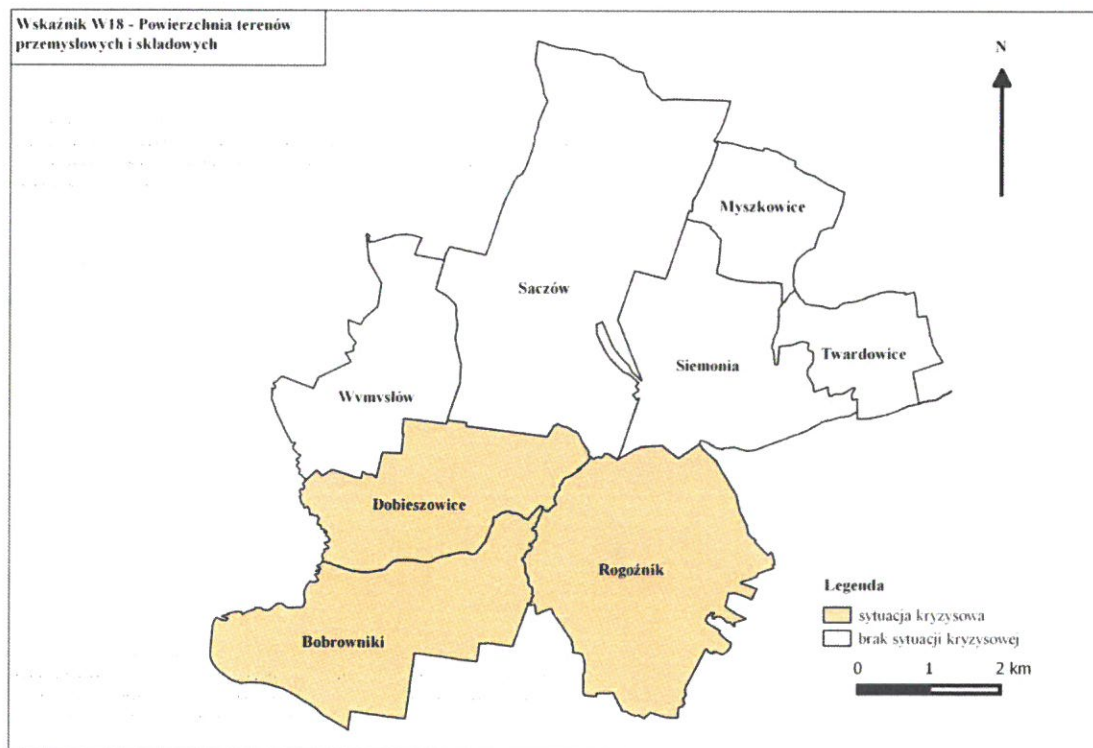

Rys. 52. Lokalizacja terenów przemysłowo-składowych na terenie Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Wskaźnik W18 - Powierzchnia terenów przemysłowych i składowych [ha]

Rys. 53. Wskaźnik W18 – Powierzchnia terenów przemysłowych i składowych (źródło: opracowanie własne)

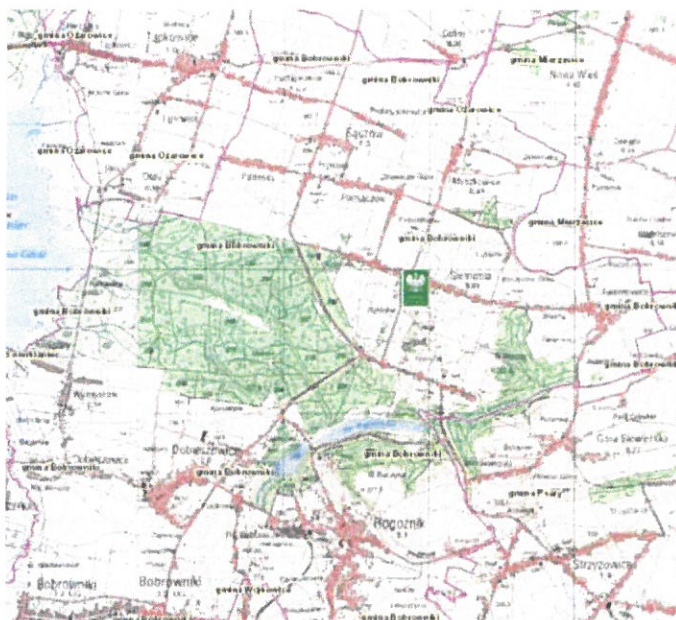
Rys. 54. Wskaźnik W18 – Powierzchnia terenów przemysłowych i składowych (źródło: opracowanie własne)

Formy ochrony przyrody

Zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, formami ochrony przyrody w Polsce są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W myśl powyższej Ustawy, na terenie Gminy Bobrowniki występują trzy pomniki przyrody (drzewa), natomiast brak jest obszarowych form ochrony przyrody (**Rys. 55**)¹⁸.

Rys. 55. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Bobrowniki (źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>)

¹⁸ <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Walory turystyczno-rekreacyjne

Na terenie Gminy Bobrowniki wytyczonych zostało 112,1 km szlaków turystycznych (pieszych oraz rowerowych) (Rys. 56).

Rys. 56. Szlaki piesze i rowerowe na terenie Gminy Bobrowniki
(źródło: www.turystykawgminie.pl)

W Gminie Bobrowniki ochrona zabytków występuje w formie wpisy do rejestru zabytków, który jest prowadzony przez Śląskiego Konserwatora Zabytków. Poniższa tabela przedstawia zestawienie najważniejszych obiektów zabytkowych na terenie Gminy Bobrowniki (Tab. 10):

Tab. 10. Obiekty zabytkowe na terenie Gminy Bobrowniki (źródło:
<http://www.wkz.katowice.pl/>, dostęp: 21.08.2017)

Adres	Obiekt	Nr rejestru zabytków Data wpisu
Bobrowniki	Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Wawrzyńca, drewniany, wzniesiony w 1669 roku, odnowiony w 1857 roku, rozszerzony w 1888 roku. Granice obejmują cały obiekt w ramach ogrodzenia wraz z wyposażeniem wnętrza.	A/19/60 23 II 1960

Dobieszowice, ul. Kościuszki 23	Dwór obronny, obecnie pełniący funkcje kulturalno-oświatowe, murowany z kamienia łamanego, wzniesiony prawdopodobnie w drugiej połowie XVI lub na początku XVII wieku.	A/260/10 A/8/60 23 II 1960
Myszkowice, ul. Nowowiejska	Mur dawnego dworu (obecnie otaczający folwark) z oknami strzelniczymi.	A/523/57 2 V 1957
Myszkowice, ul. Nowowiejska	Kapliczka przydrożna.	B/539/79 20 XII 1957
Myszkowice, ul. Nowowiejska	Krzyż na terenie podworskim.	B/539/79 20 XII 1957
Sączów	Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Jakuba Apostoła, wzniesiony w 1872 roku według projektu architekta Liche w stylu eklektyzmu z elementami neoromańskimi i neogotyckimi. Granice ochrony obejmują budynek wraz z najbliższym otoczeniem w ramach ogrodzenia.	A/1441/91 31 X 1979
Twardowice, ul. Ogrodowa	Kapliczka przydrożna w kształcie słupa.	B/534/79 20 XII 1991

Obiekty kulturalne oraz użyteczności publicznej

Na obszarze Gminy funkcjonują łącznie 42 obiekty kulturalne i użyteczności publicznej (w przeliczeniu na 100 mieszkańców w Gminie przypada 0,36 takich instytucji). Stan techniczny budynków, w którym się one znajdują jest w różnym stanie - szczegółowy opis poniżej.

Działalność opiekuńczą i szkolno-wychowawczą na terenie Gminy prowadzą trzy Zespoły Szkolno-Przedszkolne w Dobieszowicach, Sączowie i Rogoźniku. Dodatkowo na terenie Gminy w Bobrownikach działają: Szkoła Podstawa i Przedszkole, a w Siemoni Gimnazjum. Łącznie w Gminie funkcjonują:

- 4 Szkoły Podstawowe w:

- Rogoźniku (użytkowana, wymaga działań inwestycyjnych, do remontu sala gimnastyczna)
- Bobrownikach (użytkowana, wymaga nakładów inwestycyjnych),
- Dobieszowicach (użytkowana, wymaga nakładów inwestycyjnych),
- Sączowie (użytkowana, wymaga nakładów inwestycyjnych),
- 2 Gimnazja w:
 - Siemoni (użytkowane, wymaga nakładów inwestycyjnych)
 - Rogoźniku (użytkowane, wymaga działań inwestycyjnych, do remontu sala gimnastyczna)
- 4 Przedszkola w:
 - Rogoźniku (użytkowane, nie wymaga nakładów inwestycyjnych),
 - Bobrownikach (użytkowane, wymaga nakładów inwestycyjnych),
 - Dobieszowicach (użytkowane, wymaga nakładów inwestycyjnych),
 - Sączowie (użytkowane, wymaga nakładów inwestycyjnych)
- 1 Żłobek w Rogoźniku (użytkowany, nie wymaga nakładów inwestycyjnych).

W Bobrownikach znajduje się również Gminny Zespół Oświaty - budynek, w którym się znajduje nie wymaga nakładów inwestycyjnych.

Na terenie Gminy zlokalizowane są cztery Publiczne Ośrodki Zdrowia oraz trzy Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej. Mieszkańcy mają głównie dostęp do lekarzy podstawowej opieki medycznej. Są to:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Gmin-Med” w Dobieszowicach (praktyka lekarza rodzinnego, usługi pielęgniarskie w środowisku, poradnia ginekologiczna, opieka w miejscu nauczania i wychowania - użytkowany, wymaga działań inwestycyjnych; ogólny stan techniczny budynku jest dobry, aczkolwiek stan instalacji kanalizacyjnej jest średni/zły),
- Ośrodek Zdrowia w Dobieszowicach (poradnia ogólna, poradnia dla dzieci, gabinet fizykoterapii - użytkowany, wymaga działań inwestycyjnych; ogólny stan techniczny budynku jest dobry, aczkolwiek stan instalacji kanalizacyjnej jest średni/zły),
- Ośrodek Zdrowia w Bobrownikach (poradnia ogólna - użytkowany, wymaga działań inwestycyjnych, stan techniczny budynku jest średni; w trybie natychmiastowym zalecane są prace naprawcze elewacji, blacharki, instalacji kanalizacyjnej i gazowej, a docelowo remont kapitalny),

- Ośrodek Zdrowia w Rogoźniku (poradnia ogólna, poradnia ginekologiczna - użytkowany, stan techniczny budynku jest średni, wymaga nakładów inwestycyjnych),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Latos” w Siemoni (specjalista medycyny rodzinnej, lekarz chorób wewnętrznych, badania laboratoryjne - użytkowany, nie wymaga nakładów inwestycyjnych)
- Ośrodek Zdrowia w Sączowie (specjalista medycyny rodzinnej, specjalista ginekologii i położnictwa, badania laboratoryjne - użytkowany, nie wymaga nakładów inwestycyjnych; w przyszłości możliwa do wykonania termomodernizacja budynku),
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medyk” w Dobieszowicach (poradnie: stomatologiczna, laryngologiczna, dermatologiczna, okulistyczna, neurologiczna, chirurgii ogólnej, kardiologiczna - użytkowany, wymaga działań inwestycyjnych; ogólny stan techniczny budynku jest dobry, aczkolwiek stan instalacji kanalizacyjnej jest średni/zły)¹.

Dostęp do środków medycznych w Gminie jest średni – na jej obszarze funkcjonują cztery apteki w sołectwach:

- Dobieszowice,
- Bobrowniki,
- Rogoźnik,
- Sączów¹⁹.

Od 2004 roku Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej uzyskał status organizacji pożytku publicznego, co wiąże się z prowadzeniem przez liczne OSP działalności na podstawie Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2003 nr 96 poz. 873). Na terenie Gminy Bobrowniki w każdym sołectwie funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna:

- w Rogoźniku budynek OSP jest użytkowany i wymaga drobnych działań inwestycyjnych - należy wykonać remont tynków i remont antykorozyjny ślusarki okiennej,
- w Bobrownikach budynek OSP jest użytkowany i nie wymaga nakładów inwestycyjnych,

¹⁹ <http://ra.rejestrymedyczne.csioz.gov.pl>

- w Dobieszowicach budynek OSP jest użytkowany i nie wymaga nakładów inwestycyjnych,
- w Wymysłowie budynek OSP jest użytkowany i wymaga niewielkich nakładów inwestycyjnych - zaplanowana jest termomodernizacja budynku,
- w Siemoni budynek OSP jest użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych - zaplanowana jest termomodernizacja budynku,
- w Sączowie budynek OSP jest użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych - należy wykonać remont dachu; instalacja nie nadaje się do eksploatacji,
- w Twardowicach budynek OSP jest użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych - stan techniczny budynku jest średni, należy wyremontować dach i dokonać napraw w rozdzielniach, a także zamontować poręcze na schodach; zaplanowana jest termomodernizacja
- w Twardowicach budynek OSP jest użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych - należy naprawić niezabezpieczoną skrzynkę gazomierza; zaplanowano termomodernizację.

Gminny Ośrodek Kultury w Bobrownikach prowadzi działalność kulturalną i biblioteczną. W sołectwach Bobrowniki, Dobieszowice, Rogoźnik, Sączów i Siemonia funkcjonują filie Domu Kultury:

- budynek Domu Kultury w Rogoźniku jest użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych - należy wykonać remont zawilgoconych ścian, tynku, dachu, usunąć gruz ze stropu, a w piwnicy wykonać nowe posadzki; dodatkowo zaleca się wykonanie instalacji odgromowej,
- budynek Domu Kultury w Bobrownikach jest użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych,
- budynek Domu Kultury w Dobieszowicach jest użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych,
- budynek Domu Kultury w Siemoni jest użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych - zaplanowana jest termomodernizacja budynku (jest to ten sam budynek, co OSP w Siemoni),
- budynek Domu Kultury w Sączowie jest użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych - wymagany remont pomieszczeń sanitarnych.

Działalność kulturalna i biblioteczna prowadzona jest również w budynku "Starej Szkoły" w Dobieszowicach - znajduje się tam Biblioteka (budynek jest po kompleksowym remoncie i nie wymaga nakładów inwestycyjnych) oraz w Dworku w Dobieszowicach (budynek użytkowany i wymaga nakładów inwestycyjnych).

Na terenie Gminy działalność prowadzą trzy kluby sportowe: KS "Cyklon" w Rogoźniku, KS "Orzeł" w Bobrownikach i KS "Płomień" w Sączowie. Budynek KS "Cyklon" wymaga nakładów inwestycyjnych - instalacja elektryczna jest w złym stanie technicznym i wymaga kapitalnego remontu lub wymiany. Wymagany jest również remont wewnątrz budynku. KS "Orzeł" zajmuje budynek kawiarni "Olimp" w Bobrownikach. Stan obiektu jest średni - wymagane jest przeprowadzenie remontu obiektu wraz z odgrzybianiem ścian i sufitów pomieszczeń sanitarnych. Prace remontowe konieczne do wykonania są również na zewnątrz budynku oraz na trybunach. Należy uporządkować także otoczenie wokół obiektu. KS "Płomień" użytkuje Orlik w Sączowie, który wymaga drobnych nakładów inwestycyjnych.

Kościół Katolicki zaangażowany jest w działalność społeczną zarówno w wymiarze lokalnym, regionalnym, a nawet globalnym. Wyznawcom daje poczucie wspólnoty i jedności. Na terenie Gminy działalność wyznaniową prowadzi 6 parafii, które posiadają swoje kościoły:

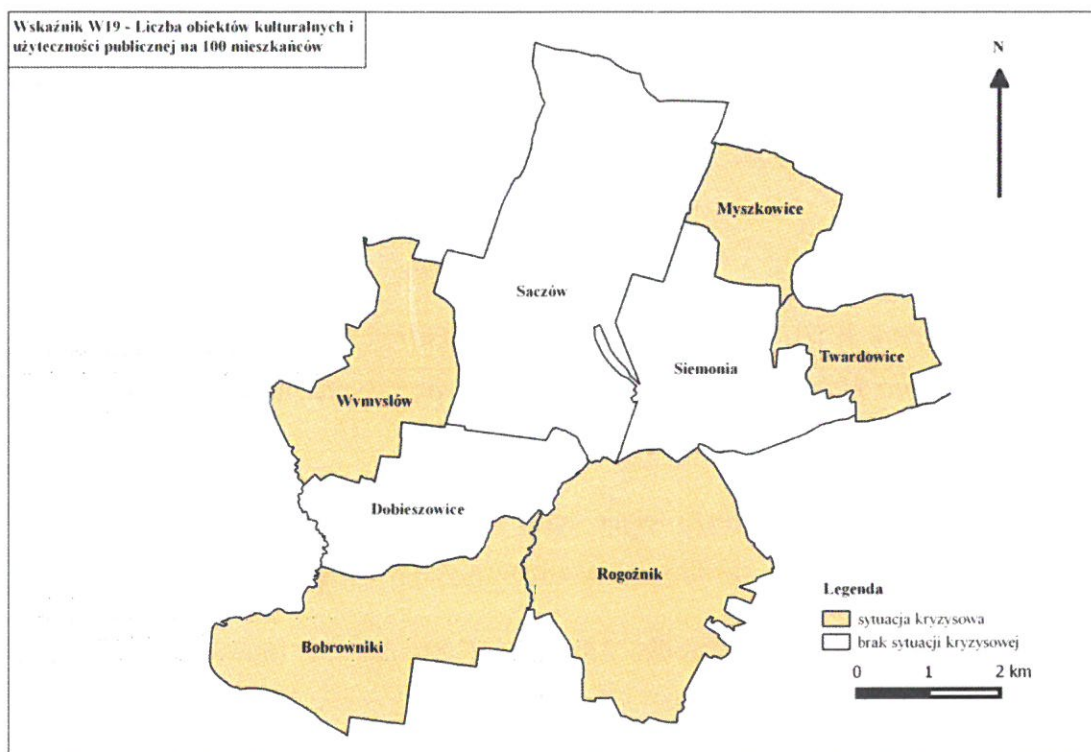
- w Rogoźniku - jeden drewniany, wpisany na listę zabytków Śląskiego Konserwatora Zabytków oraz drugi murowany,
- w Bobrownikach,
- w Dobieszowicach,
- w Siemoni,
- w Sączowie.

Do obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej zaliczyć należy również działające w Gminie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobieszowicach (budynek wymagający działań inwestycyjnych),
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Bobrownikach (budynek nie wymagający działań inwestycyjnych),

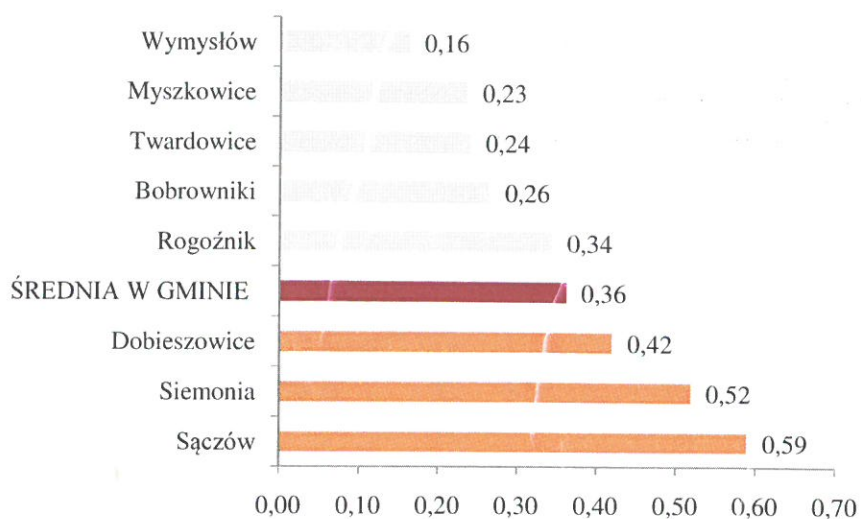
- Amfiteatr w parku w Rogoźniku (w trakcie gruntownego remontu, z przeznaczeniem na Centrum Usług Społecznych).

Najmniej obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców (*Wskaźnik W19*) znajduje się w sołectwach: Wymysłów (0,16), Myszkowice (0,23), Twardowice (0,24), Bobrowniki (0,26) oraz Rogoźnik (0,34), zaś najwięcej w sołectwie Sączów (0,59) (**Rys. 57, Rys. 58**).

Rys. 57. Wskaźnik W19 – Liczba obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej na 100 mieszkańców (źródło: opracowanie własne)

Wskaźnik W19 - Liczba obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej na 100 mieszkańców

Rys. 58. Wskaźnik W19 – Liczba obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej na 100 mieszkańców (źródło: opracowanie własne)

Zasoby mieszkaniowe Gminy

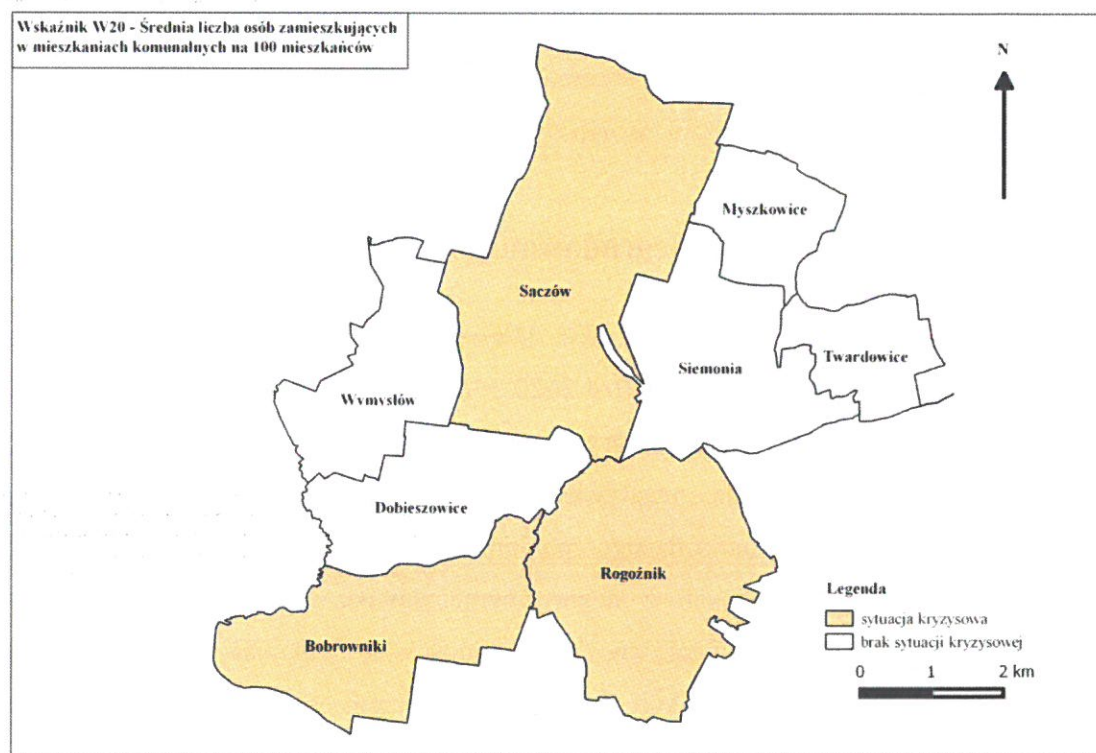
Mieszkaniowy zasób Gminy tworzą lokale będące własnością Gminy. W 2016 roku Gmina była w posiadaniu 9 lokali mieszkalnych zlokalizowanych w następujących budynkach:

- Bobrowniki – budynek Ośrodka Zdrowia, ul. Strażacka 1 (nowe lokale, w dobrym stanie),
- Bobrowniki – ul. 1 Maja 73b (przy przedszkolu - ogólny stan techniczny budynku jest średni, należy zaplanować wykonanie remontu widocznych ubytków i spękań tynku, a także uporządkować roślinność wokół budynku),
- Sączów – budynek Ośrodka Zdrowia, ul. Ogrodowa 5a (lokale w dobrym stanie technicznym),
- Sączów – Zespół Szkolno-Przedszkolny, ul. Szkolna 5 (lokal w dobrym stanie technicznym),
- Rogoźnik – ul. Kościuszki 111 (ogólny stan techniczny budynku jest średni - należy uzupełnić ubytki w elewacji, zamontować balustradę przy schodach, wymienić

pokrycie dachowe z eternitu; instalacja w obiekcie jest w złym stanie i wymaga natychmiastowej naprawy)²⁰.

W swoim zasobie mieszkaniowym Gmina posiada cztery lokale socjalne zlokalizowane na piętrze w budynku Ośrodka Zdrowia w Bobrownikach⁴.

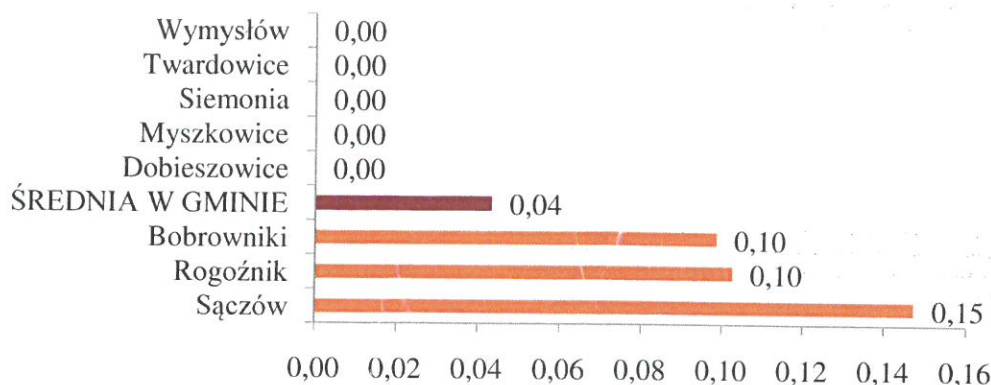
Średnia liczba osób zamieszkująca w mieszkaniu komunalnym należącym do Gminy na 100 mieszkańców Gminy wynosiła (*Wskaźnik W20*) w 2016 roku 0,04. Do wytworzenia statystycznego obrazu zjawiska wykorzystano dane, które przeliczone zostały dla każdego sołectwa w odniesieniu do 100 mieszkańców. Najwięcej, bo 0,15 osób na 100 mieszkańców zamieszkiwało mieszkania komunalne w Sączowie, Rogoźniku (0,10 osób na 100 mieszkańców) oraz Bobrownikach (0,10 osób na 100 mieszkańców) (**Rys. 59, Rys. 60**).

Rys. 48. Wskaźnik W20 – Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

²⁰ Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bobrowniki na lata 2017-2021

**Wskaźnik W20 - Średnia liczba osób
zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych na
100 mieszkańców**

Rys. 49. Wskaźnik W20 – Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych na 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

6. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego w Gminie Bobrowniki

Zgodnie z definicją podaną w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 roku, obszarem zdegradowanym jest obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy, który spowodowany jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw), środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stanowiących zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska), przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych), technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych

umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

6.1. Kryteria oraz metodologia wyznaczenia obszarów zdegradowanych

W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych w Gminie Bobrowniki przeprowadzono analizę ilościową na podstawie przyjętego zestawu wskaźników, które zostały przedstawione w rozdziale 5. *Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w Gminie Bobrowniki oraz charakter potrzeb rewitalizacyjnych*. W celu dokładnego zbadania sytuacji wewnętrznej w Gminie Bobrowniki, dane zostały zebrane i przeanalizowane dla najmniejszych spójnych jednostek urbanistycznych – sołectw. Zestawienie wartości wskaźników wykorzystanych do przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego stanowi *Załącznik nr 1 do Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki*.

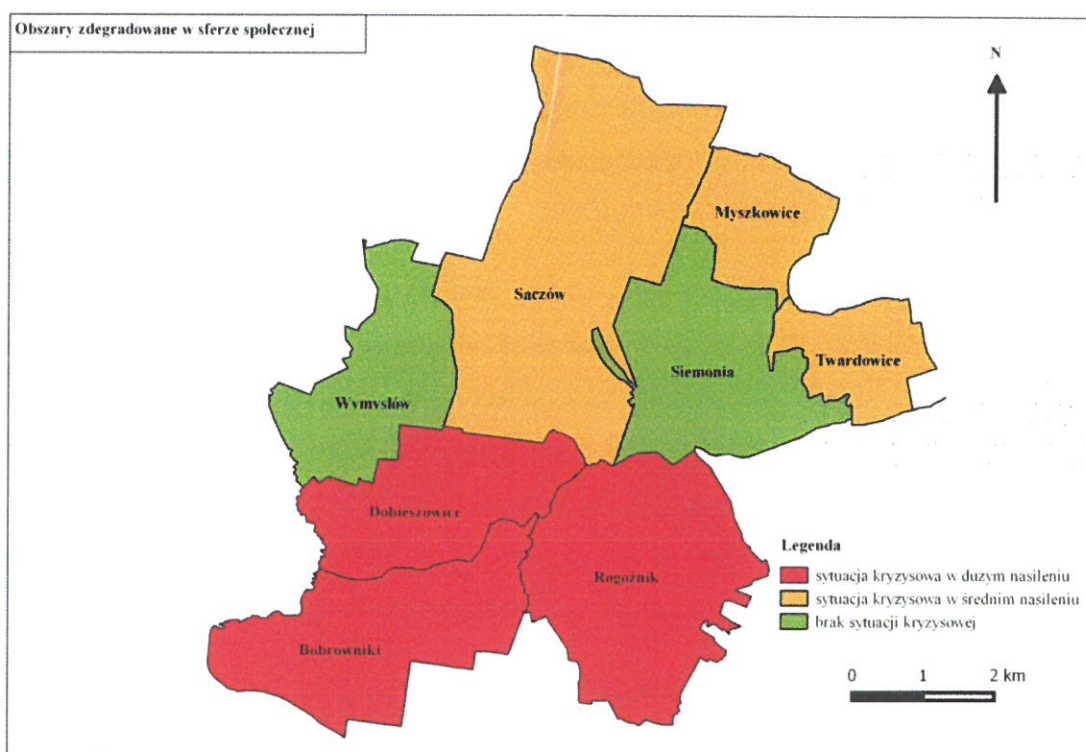
Dla każdego wskaźnika obliczono jego wartość średnią dla całej Gminy (jest to wartość referencyjna). Kolejnym krokiem do wyznaczenia obszaru zdegradowanego było odniesienie wartości poszczególnych wskaźników dla sołectw do wartości referencyjnej w celu zdiagnozowania sytuacji kryzysowej, co przedstawia *Załącznik nr 2*. W przypadku, gdy wartość wskaźnika w danym sołectwie wypadła negatywnie w odniesieniu do średniej Gminy, wskaźniki klasyfikowano w *Załączniku nr 2* jako „1”, natomiast dla wartości świadczących o lepszej sytuacji niż średnia w Gminie przyjęto wartość „0”.

Aby przedsięwzięcia rewitalizacyjne ukierunkowane były przede wszystkim na obszary, które dotknięte są wyjątkową koncentracją negatywnych zjawisk, przyjęto następujące kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego:

- w sferze społecznej występowanie zjawiska kryzysowego w dużym nasileniu (co najmniej 7 wskaźników społecznych, które wypadają negatywnie w odniesieniu do wartości referencyjnej – średniej dla Gminy),
- występowanie sytuacji kryzysowej, w co najmniej jednej z pozostałych sfer w Gminie (wartości wskaźników wypadają negatywnie w odniesieniu do wartości referencyjnej – średniej dla Gminy),
- ilość wskaźników ze wszystkich sfer ogółem wskazujących na występowanie sytuacji kryzysowej jest równa co najmniej połowie wszystkich wskaźników ujętych w diagnozie (minimum 10).

Zgodnie z powyższymi założeniami sytuacja kryzysowa występuje (szczegółowe dane w Załączniku nr 3):

- w sferze społecznej w sołectwach:
 - Wymysłów i Siemonia – w słabym nasileniu,
 - Sączów, Myszkowice i Twardowice – w średnim nasileniu
 - Bobrowniki, Dobieszowice i Rogoźnik – w dużym nasileniu (**Rys. 61, Tab. 11**),

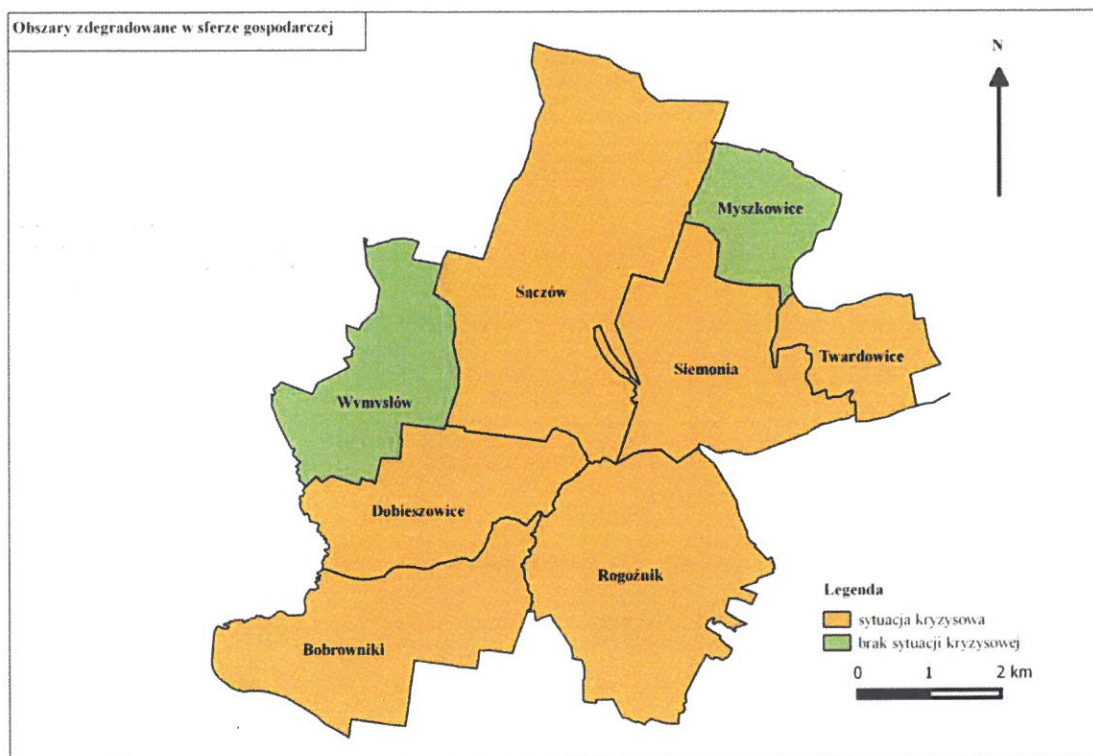

Rys. 60. Sytuacja kryzysowa w sferze społecznej w sołectwach Gminy Bodzanów (źródło: opracowanie własne)

Tab. 11. Wartości wskaźników dla sołectw, w których zdiagnozowano sytuację kryzysową w sferze społecznej (źródło: opracowanie własne)

Obszar	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	Ilość negatywnych wartości wskaźników
ŚREDNIA W GMINIE	39.44	43.13	2.13	-8.00	1.46	0.05	0.43	0.31	52.08	66.19	2.95	
Bobrowniki	39.31	43	-23	-31	1.91	0.30	0.56	0.46	45.80	68.63	3.35	7
Dobieszowice	48.08	45	7	-9	1.78	0.10	0.68	0.37	52.89	62.55	3.19	8
Rogoźnik	40.33	44	-4	-15	1.85	0.03	0.75	0.27	55.80	72.55	3.63	8

- w sferze gospodarczej w sołectwach: Twardowice, Siemonia, Rogoźnik i Bobrowniki (Rys. 62, Tab. 12)

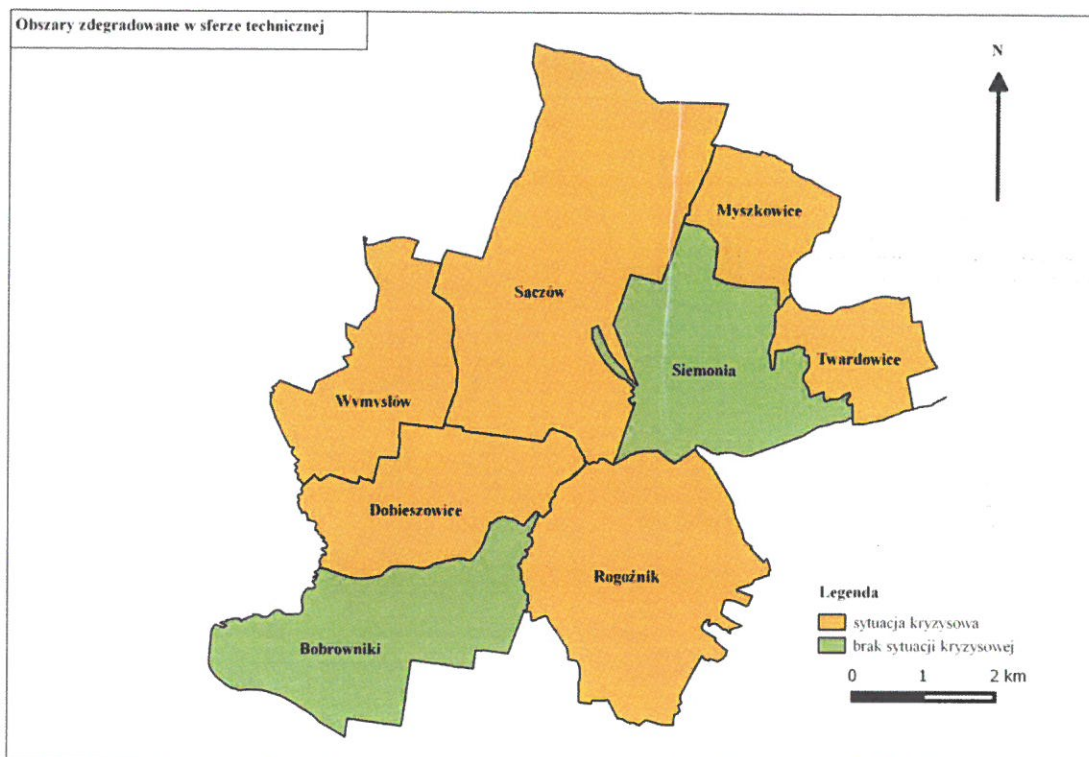

Rys. 62. Sytuacja kryzysowa w sferze gospodarczej w sołectwach Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Tab. 12. Wartości wskaźników dla sołectw, w których zdiagnozowano sytuację kryzysową w sferze gospodarczej (źródło: opracowanie własne)

Obszar	W12	W13	Ilość negatywnych wartości wskaźników
ŚREDNIA W GMINIE	0.69	0.65	
Bobrowniki	0.79	0.69	1
Dobieszowice	0.68	0.63	1
Rogoźnik	0.68	0.68	2
Sączów	0.66	0.59	1
Siemonia	0.52	1.04	2
Twardowice	0.48	0.71	2

- w sferze technicznej w sołectwach: Twardowice, Myszkowice, Sączów, Dobieszowice, Rogoźnik (Rys. 52, Tab. 12),

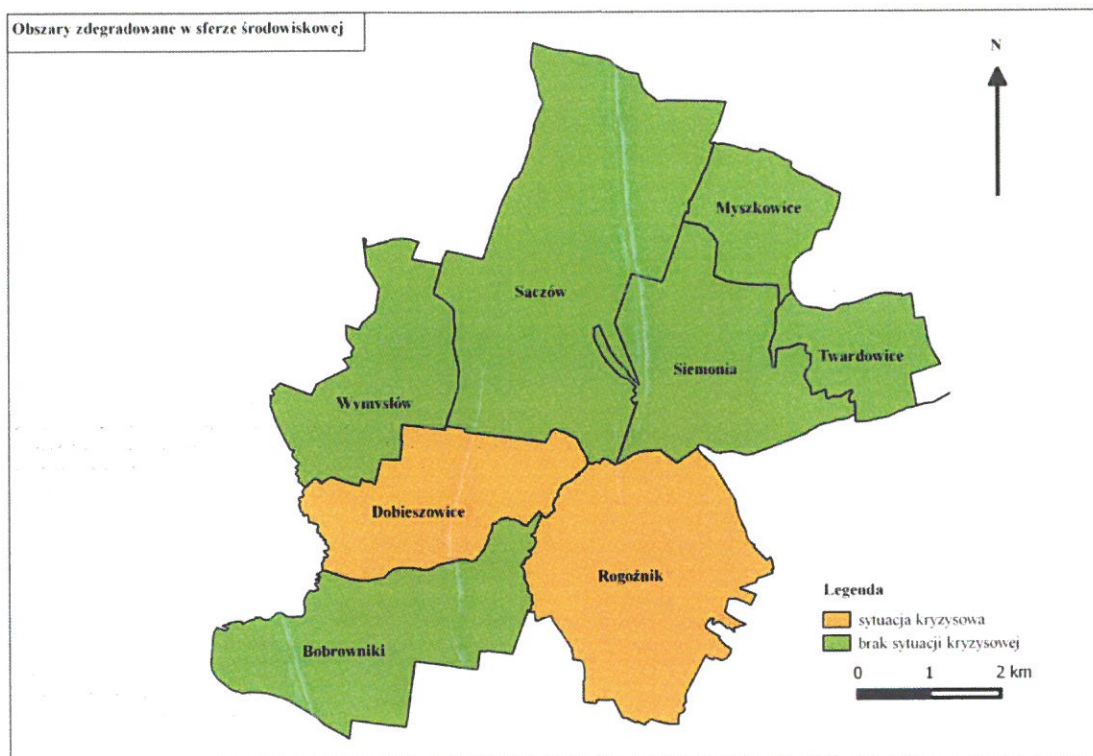

Rys. 52. Sytuacja kryzysowa w sferze technicznej w sołectwach Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Tab. 12. Wartości wskaźników dla sołectw, w których zdiagnozowano sytuację kryzysową w sferze gospodarczej (źródło: opracowanie własne)

Obszar	W14	W15	Ilość negatywnych wartości wskaźników
ŚREDNIA W GMINIE	17.59	100	
Dobieszowice	26.11	96	2
Myszkowice	21.84	94	2
Rogoźnik	20.97	94	2
Sączów	0.00	92	1
Twardowice	0.00	100	1
Wymysłów	28.14	113	1

- w sferze środowiskowej w sołectwach: Dobieszowice i Rogoźnik (**Rys. 53**)

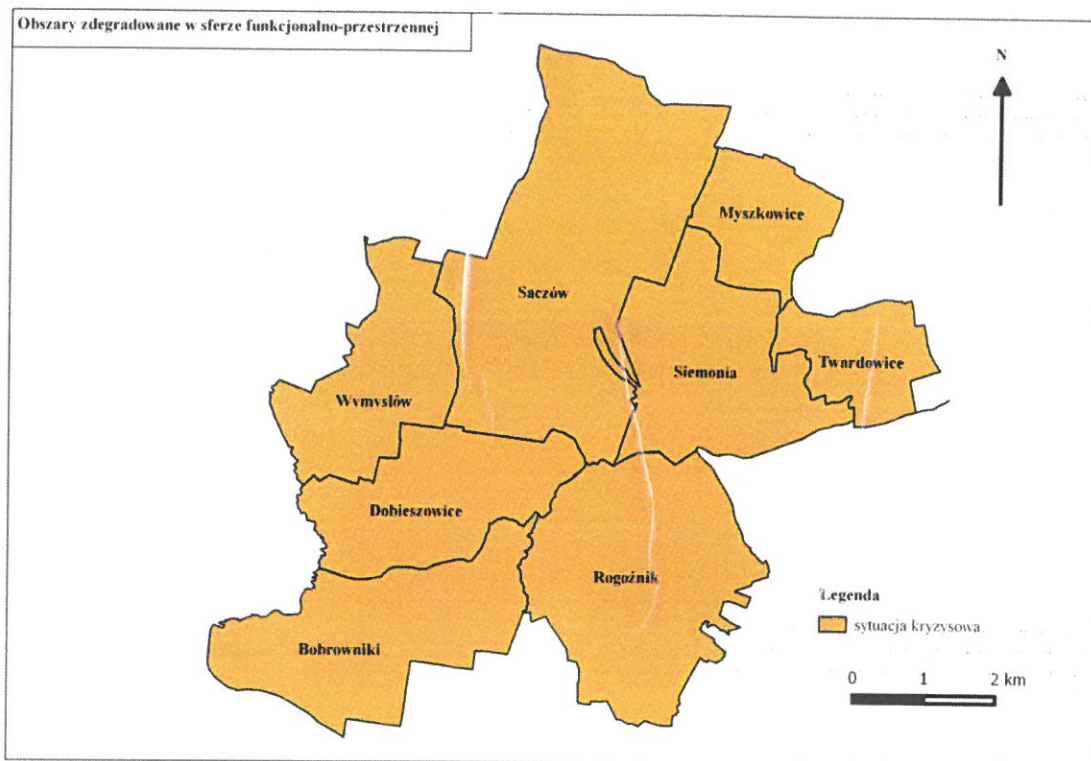

Rys. 53. Sytuacja kryzysowa w sferze środowiskowej w sołectwach Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Tab. 13. Wartości wskaźników dla sołectw, w których zdiagnozowano sytuację kryzysową w sferze środowiskowej (źródło: opracowanie własne)

Obszar	W14
ŚREDNIA W GMINIE	0.77
Dobieszowice	2.69
Rogoźnik	3.48

- w sferze funkcjonalno-przestrzennej w sołectwach: Sączów, Bobrowniki i Rogoźnik (Rys. 54),

Rys. 54. Sytuacja kryzysowa w sferze funkcjonalno-przestrzennej w sołectwach Gminy Bobrowniki

Tab. 14. Wartości wskaźników dla sołectw, w których zdiagnozowano sytuację kryzysową w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (źródło: opracowanie własne)

Obszar	W17	W18	W19	W20
ŚREDNIA W GMINIE	24.6	3.8	0.36	0.04
Bobrowniki	1.7	4.8	0.26	0.10
Dobieszowice	3.1	8.2	0.42	0.00
Myszkowice	8.3	0.0	0.23	0.00
Rogoźnik	21.9	10.0	0.34	0.10
Sączów	41.6	0.0	0.59	0.15
Siemonia	26.8	3.5	0.52	0.00
Twardowice	2.6	0.0	0.24	0.00
Wymysłów	58.3	3.6	0.16	0.00

6.3. Obszary zdegradowane w Gminie Bobrowniki

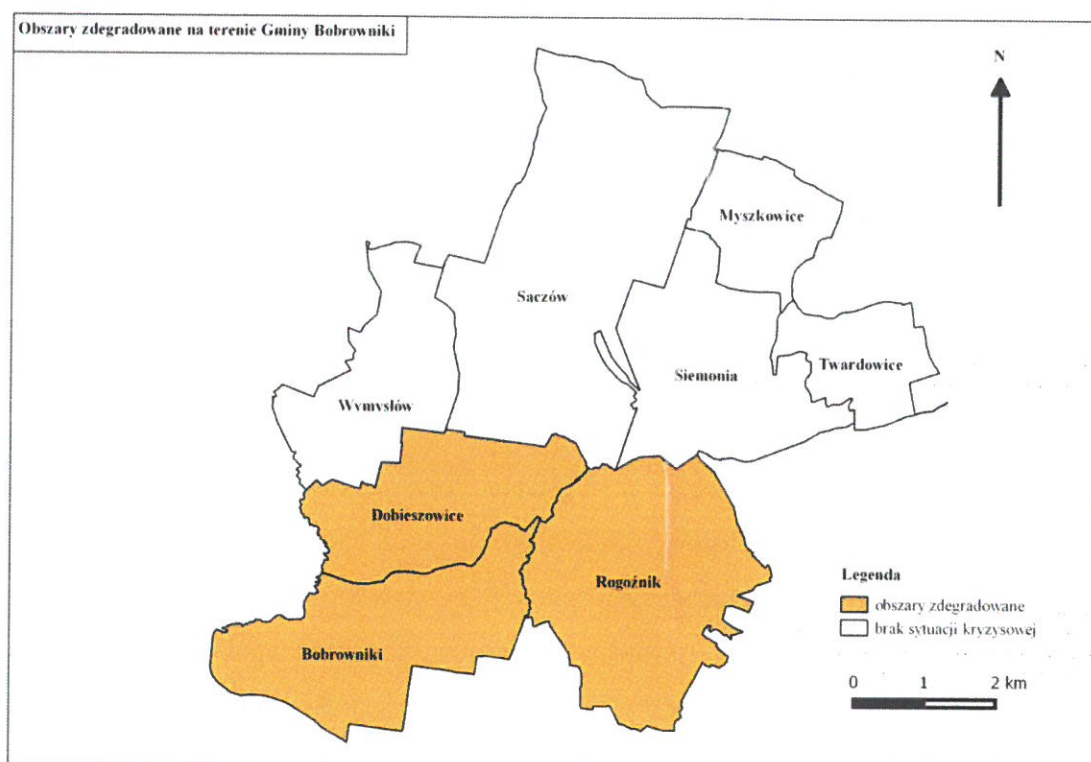
Zgodnie z założeniami metodologii delimitacji obszaru zdegradowanego *Lokalnego Programu Gminy Bobrowniki* oraz wymogami zawartymi w *Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.* obszarami zdegradowanymi są (**Rys. 55**):

- Sołectwo Rogoźnik – sytuacja kryzysowa w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz funkcjonalno-przestrzennej (17 z 20 wskaźników wskazujących sytuację kryzysową),
- Sołectwo Dobieszowice – sytuacja kryzysowa w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz funkcjonalno-przestrzennej (14 z 20 wskaźników wskazujących sytuację kryzysową),
- Sołectwo Bobrowniki – sytuacja kryzysowa w sferach: społecznej, gospodarczej oraz funkcjonalno-przestrzennej (12 z 20 wskaźników wskazujących sytuację kryzysową) (**Tab. 15**).

Tab. 15. Obszary zdegradowane w Gminie Bobrowniki oraz sytuacja kryzysowa w poszczególnych sferach (źródło: opracowanie własne)

Obszar zdegradowany	Sfera				
	społeczna	gospodarcza	techniczna	środowiskowa	funkcjonalno-przestrzenna
Rogoźnik	x	x	x	x	x
Dobieszowice	x	x	x	x	x
Bobrowniki	x	x			x

Obszar zdegradowany zajmuje całkowitą powierzchnię 21,3 km², co stanowi 41,52% całkowitej powierzchni Gminy, oraz zamieszkiwany jest przez 7 881 osób, czyli 67,46% wszystkich mieszkańców.

*Rys. 55. Obszary zdegradowane w Gminie Bobrowniki
(źródło: opracowanie własne)*

7. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji w Gminie Bobrowniki

Zgodnie z zapisami zawartymi w *Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.*, obszarem rewitalizacji jest obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nie posiadające wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojaskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

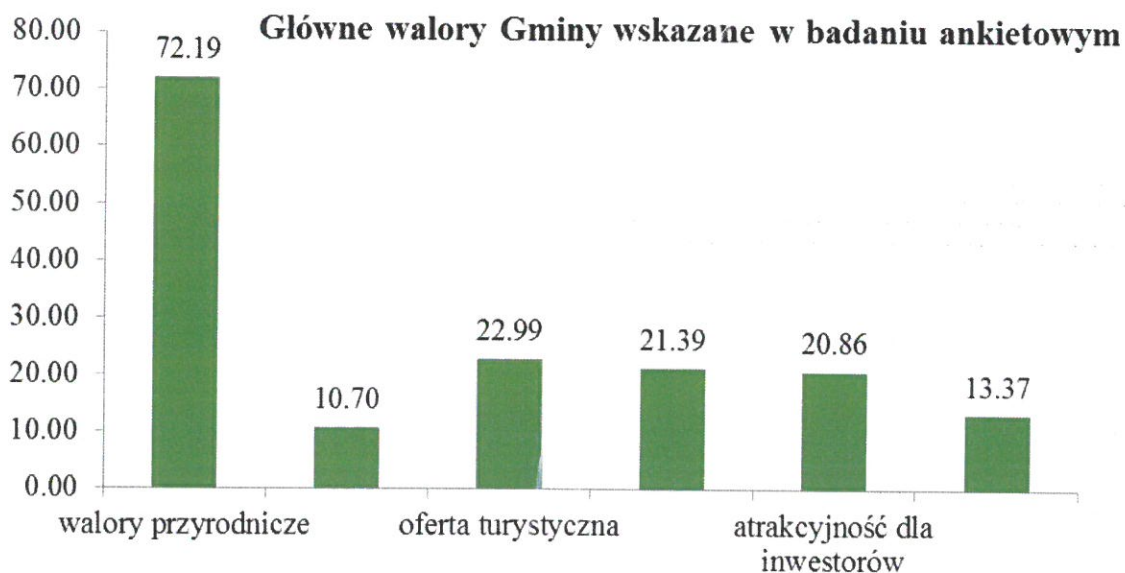
W związku z tym, iż obszary zdegradowane w Gminie Bobrowniki zajmują łącznie 41,52% powierzchni Gminy oraz zamieszkiwane są przez 67,46% mieszkańców Gminy, obszary rewitalizacji należy wyznaczyć tak, aby charakteryzowały się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk oraz znaczeniem dla rozwoju lokalnego, a także mieściły się w limitach wskazanych we *Wytycznych*. Aby dokładnie poznać sytuację wewnętrzną w Gminie przeprowadzono badania kwestionariuszowe wśród mieszkańców Gminy Bobrowniki, których wyniki przyczyniły się do wyłonienia obszarów rewitalizacji.

7.1. Partycypacja społeczna w procesie wyznaczania obszaru oraz potrzeb rewitalizacyjnych

Degradacja w poszczególnych sołectwach często jest zróżnicowana i ma inny poziom nasilenia, dlatego program rewitalizacji opracowywany jest w oparciu o rozpoznanie lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych oraz technicznych. W jego realizacji uczestniczy samorząd Gminy oraz wszystkie grupy interesariuszy, którymi mogą być mieszkańcy, przedsiębiorcy czy organizacje pozarządowe. Podczas tworzenia programu dokumentowany jest wkład poszczególnych grup zainteresowanych, by ocenić stopień uspołecznienia oraz określić, w jaki sposób realizowany jest udział interesariuszy. Podstawą realizacji zasady partycypacji społeczeństwa w procesie tworzenia programu rewitalizacji jest jego udział w każdym etapie tego procesu – również w procesie wyznaczania obszarów wymagających rewitalizacji. Dąży się do tego by był on jak największy, włączając w to współdecydowanie czy kontrolę obywatelską.

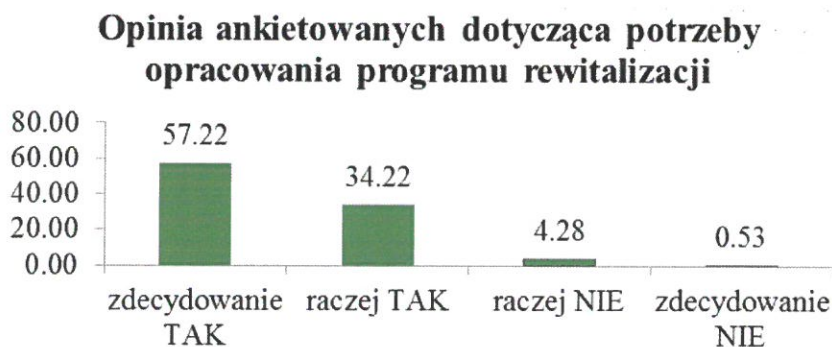
Analiza obszaru wskazanego do rewitalizacji została przeprowadzona w oparciu o ankietyzację mieszkańców. Ankiety miały formę papierową. Rozdysponowane zostały w szkołach podstawowych, gimnazjach oraz w Urzędzie Gminy i filiach Gminnego Ośrodka Kultury. Badania ankietowe przeprowadzone zostały od 15.03.2017 do 7.04.2017. Rozdysponowanych zostało 800 sztuk ankiet, z czego uzupełnionych zostało 187.

Zdecydowana większość ankietowanych uważa, że największym atutem gminy są walory przyrodnicze (72,19%). Gorzej oceniana jest oferta turystyczna (22,99%), kulturalna (21,39%) oraz atrakcyjność obszaru dla inwestorów (20,86%). Najmniejsza ilość ankietowanych wskazała infrastrukturę (13,31%) oraz walory historyczne tego obszaru (10,70%) (**Rys. 56**).

Rys. 56. Główne walory gminy wskazane w badaniu ankietowym [%] (źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)

Pomimo wskazanych wcześniej walorów przyrodniczych, turystycznych oraz ekonomicznych ponad 90% mieszkańców uważa, że obszar gminy powinien zostać poddany rewitalizacji. Świadczy to o głębokim stanie kryzysowym występującym na danym obszarze, na który składa się wiele czynników społecznych i ekonomicznych (**Rys. 57**).

Rys. 57. Opinia ankietowanych dotycząca potrzeby opracowania programu rewitalizacji [%] (źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)

W przeprowadzonym badaniu wskazano główne obszary, na których powinna zostać przeprowadzona rewitalizacja. Jako obszar z największą koncentracją problemów wytypowany został Rogoźnik, gdzie wyróżniono kilka podobszarów:

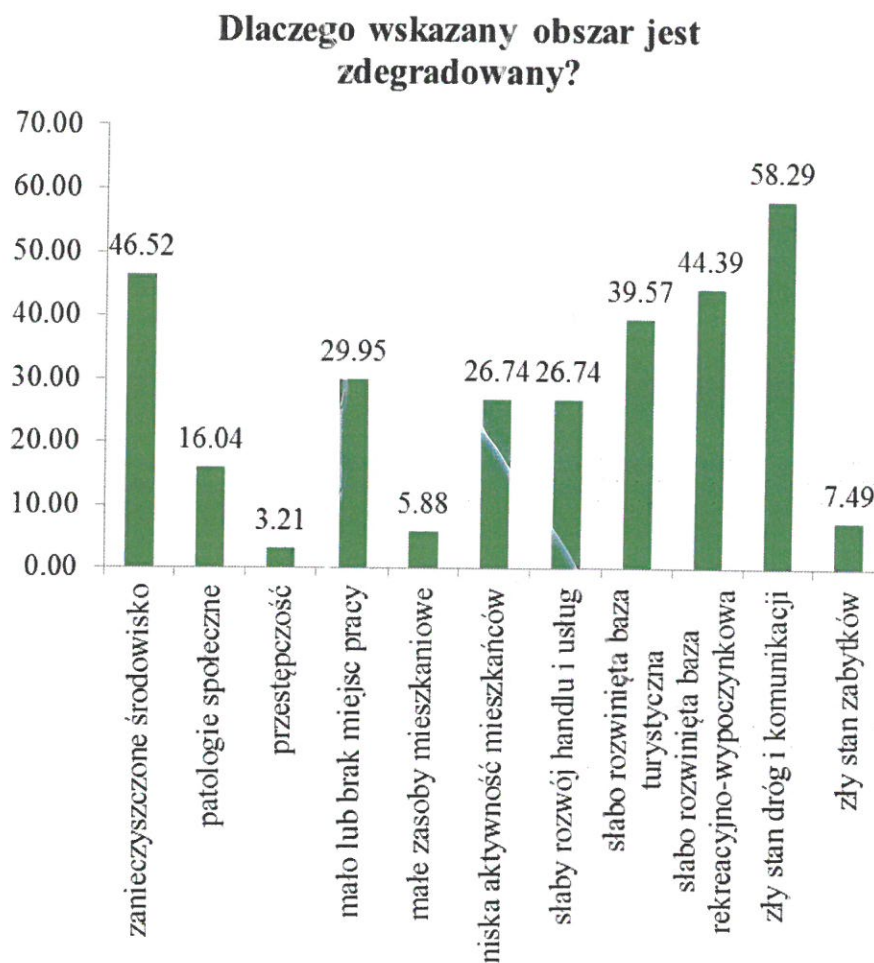
- obszar przemysłowy (GZMO),
- park,
- zalew i okoliczne tereny zielone,
- Osiedle Robotnicze.

W sołectwie Bobrowniki problematycznym obszarem jest teren pogórnicy, gdzie zlokalizowany jest stary szyb, który w opinii mieszkańców powinien być przekazany do likwidacji. W większości sołectw (Siemonia, Myszkowice, Twardowice, Dobieszowice) odnotowano brak odpowiedniej zabudowy dla dzieci i młodzieży: place zabaw, boiska sportowe. Ponadto, na terenie całej gminy wskazywano na zły stan nawierzchni dróg oraz niewystarczającą ilość chodników i terenów zielonych.

W badaniu zwrócono również uwagę na przyczynę występowania sytuacji kryzysowej w Gminie. Głównym powodem w opinii ankietowanych jest zły stan dróg i komunikacji (58,29%). Kolejno wymienia się zanieczyszczone środowisko, które może być zagrożeniem dla życia mieszkańców oraz stanu przyrody. Pomimo dużych walorów przyrodniczych, baza turystyczna (39,57%) oraz rekreacyjno-wypoczynkowa (44,39%) są słabo rozwinięte, przez co potencjał tego obszaru zostaje niewykorzystany. Kolejne bariery związane są z brakiem miejsc pracy (29,95%), niską aktywnością mieszkańców (26,74%) oraz słabym rozwojem handlu i usług (26,74%). Gmina odznacza się niskim poziomem przestępczości (3,21%) oraz wystarczającymi zasobami mieszkaniowymi (5,88%) (**Rys. 58**).

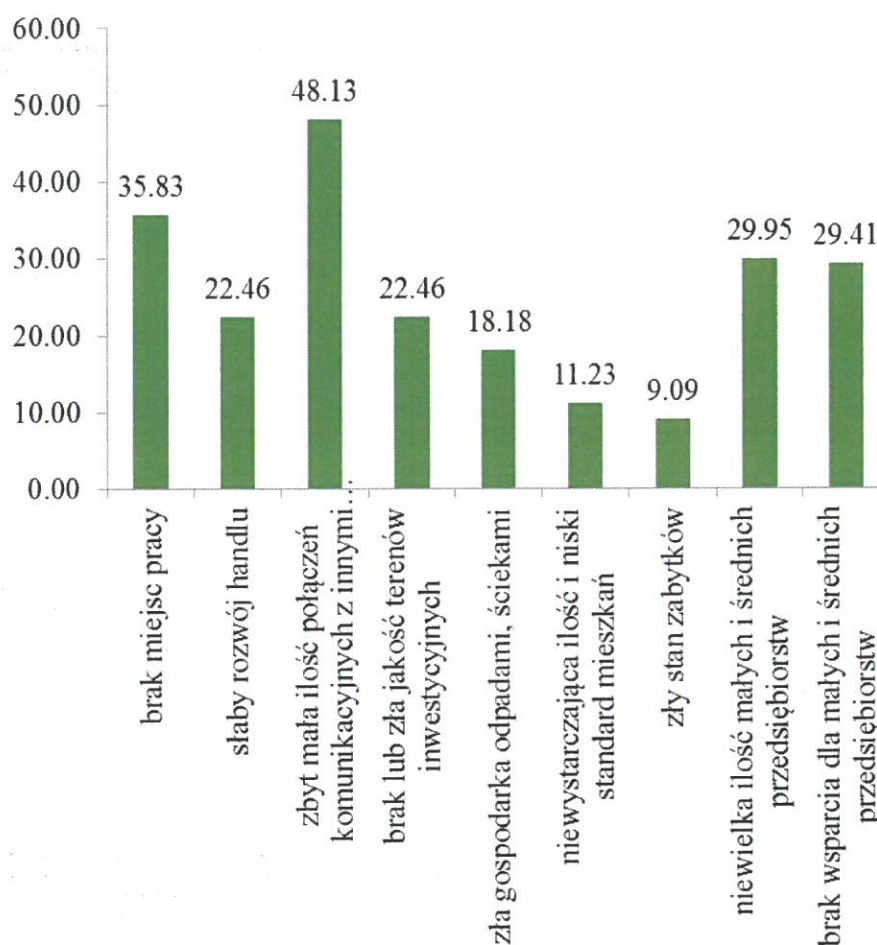
Jednym z największych problemów ekonomicznych jest zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami (48,13%). Przekłada się to na niezadowolenie mieszkańców, którzy mają problem z przemieszczaniem się z miejsca zamieszkania do innych miejscowości. Dodatkowo generuje to problemy związane z rozwojem gospodarczym na danym terenie. Na obszarze Gminy obserwuje się trudności związane z prowadzeniem (29,95%) i wsparciem (29,41%) małych i średnich przedsiębiorstw. Ankietowani wskazują na brak pomocy ze strony Gminy w pozyskiwaniu dotacji czy organizacji przetargów. Obserwuje się deficyt w dostępie do instytucji otoczenia biznesu oraz świadczonego przez nich wsparcia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości (np. doradztwo, szkolenia). Skutkiem tego jest niska dynamika wzrostu aktywności gospodarczej oraz brak nowych miejsc pracy (35,83%). Sytuacja ta przekłada się na słaby rozwój handlu oraz usług (22,46%). Ankietowani wskazują, również na brak lub złą jakość terenów inwestycyjnych (22,46%), co może być dodatkową przyczyną złej sytuacji na rynku pracy. Na podstawie badań ankietowych nie

stwierdza się dużego problemu z ilością mieszkań (11,23%) oraz złym stanem zabytków (9,09%) (Rys. 59).

Rys. 58. Źródła stanu krytycznego w gminie Bobrowniki wskazane przez mieszkańców w badaniu ankietowym [%] (źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)

Główne problemy ekonomiczne w Gminie Bobrowniki

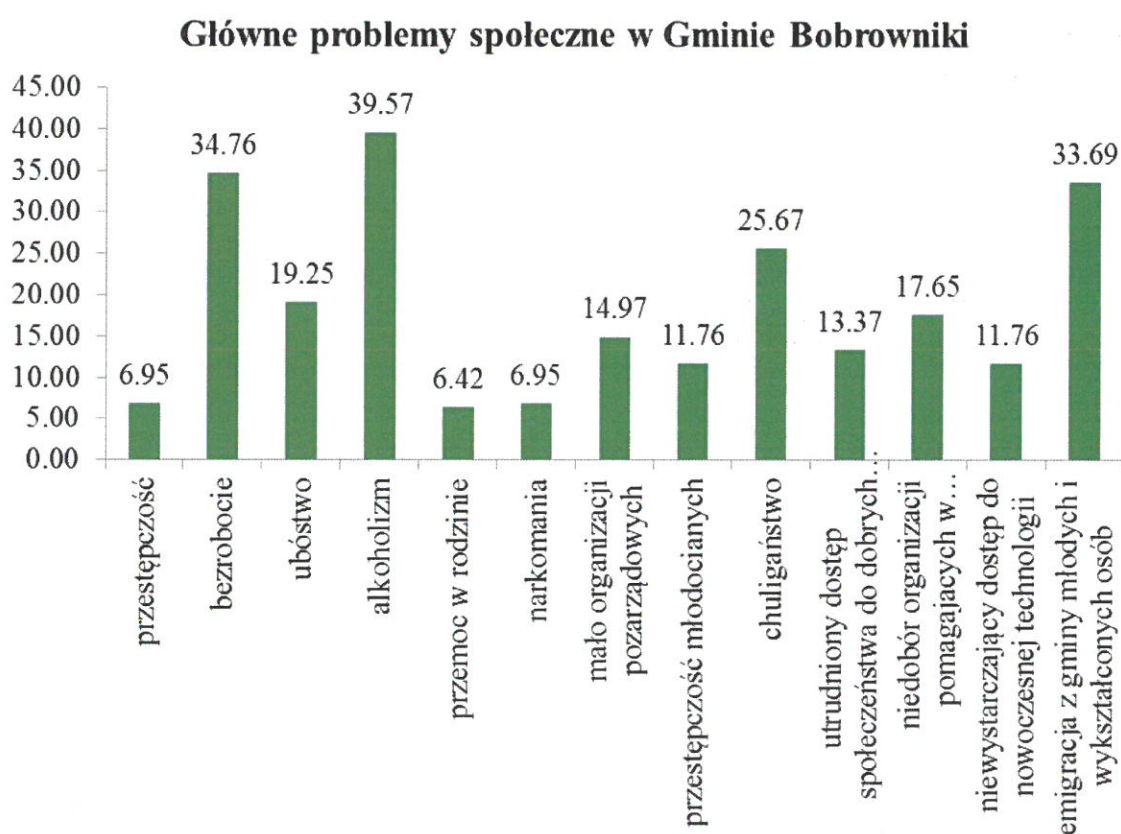

Rys. 59. Główne problemy ekonomiczne gminy wskazane w badaniu ankietowym [%] (źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)

Głównym problemem społecznym w Gminie w opinii mieszkańców jest alkoholizm (39,57%). Problem ten może w przyszłości przyczynić się do powstania patologii społecznych, w tym wzrostu przestępczości czy przemocy w rodzinie, które obecnie nie są jeszcze powszechne. Wielu ankietowanych wskazywało również, bezrobocie (34,76%) oraz emigracje młodych i wykształconych osób (33,69%) za bezpośrednie przyczyny stanu kryzysowego. Młode osoby nie widząc perspektyw rozwoju, emigrują do większych miast w celu zdobycia zatrudnienia. Odbija się to negatywnie na całym społeczeństwie, gdyż zwiększa się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym.

Ponadto, interesariusze zwracali uwagę na:

- chuligaństwo (25,67%),
- ubóstwo (19,25%),
- niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (17,65%),
- mało organizacji pozarządowych (14,97%)
- utrudniony dostęp społeczeństwa do dobrych szkół (13,37%),
- niewystarczający dostęp do nowoczesnej technologii (11,76%),
- przestępczość młodocianych (11,76%) (Rys. 60).

*Rys. 60. Główne problemy społeczne gminy wskazane w badaniu ankietowym [%]
(źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)*

Na jakość życia mieszkańców w gminie Bobrowniki wpływa wiele czynników. Do najbardziej uciążliwych należy zły stan nawierzchni dróg (59,36%), który został wcześniej wskazany jako jedno z głównych źródeł stanu krytycznego. Ponad połowa ankietowanych (51,34%) wskazuje na zły stan estetyczny otoczenia, co świadczy o ich niskiej opinii o badanych obszarach.

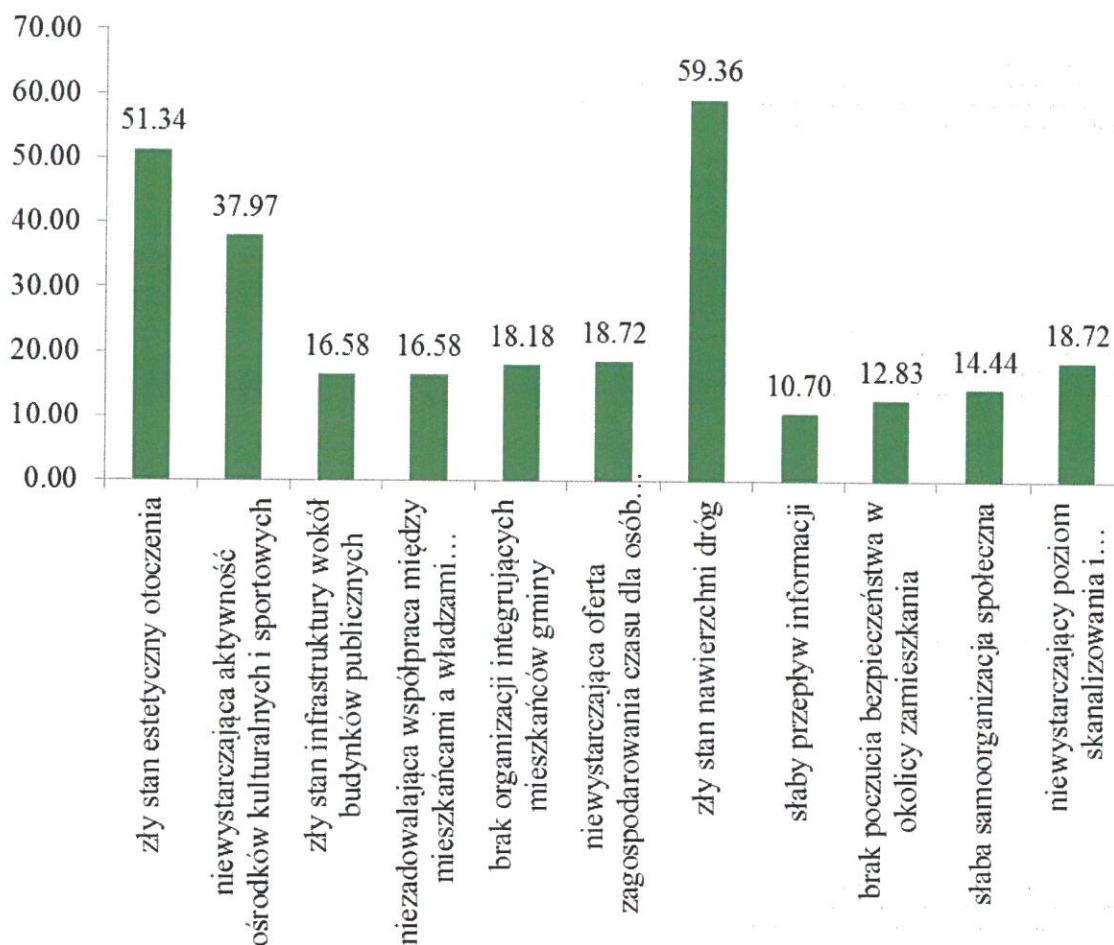
W obrębie obszarów wskazanych przez mieszkańców jako kryzysowe, brak jest inicjatyw społecznych mających na celu aktywizację mieszkańców. Brakuje obiektów sportowych i kulturalnych (37,97%), gdzie mieszkańcy w czasie wolnym mogliby spędzać czas i rozwijać zainteresowania. Problem ten dotyczy w szczególności osób starszych (18,72%), których możliwości integracji ze społeczeństwem są utrudnione, ze względu na brak przedsięwzięć związanych z ich aktywizacją.

Część interesariuszy zwracała również szczególną uwagę na:

- niewystarczający poziom skanalizowania gminy (18,72%),
- brak organizacji integrujących mieszkańców gminy (18,18%),
- zły stan infrastruktury wokół budynków publicznych (16,58%),
- niezadawalająca współpraca między mieszkańcami a władzami gminy (16,58%)
- słabą samoorganizację społeczną (14,44%).

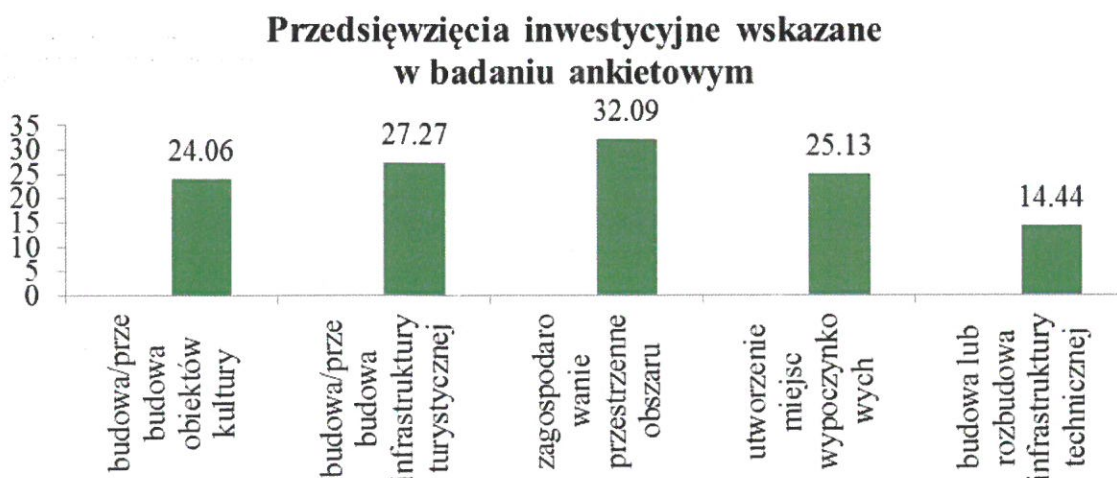
Nierozwiązanie tych problemów może prowadzić do pogorszenia jakości życia mieszkańców, a w przyszłości do rozwoju patologii społecznych czy przestępczości (**Rys. 61**).

Jakie problemy rozwiązać w procesie rewitalizacji w Gminie Bobrowniki?

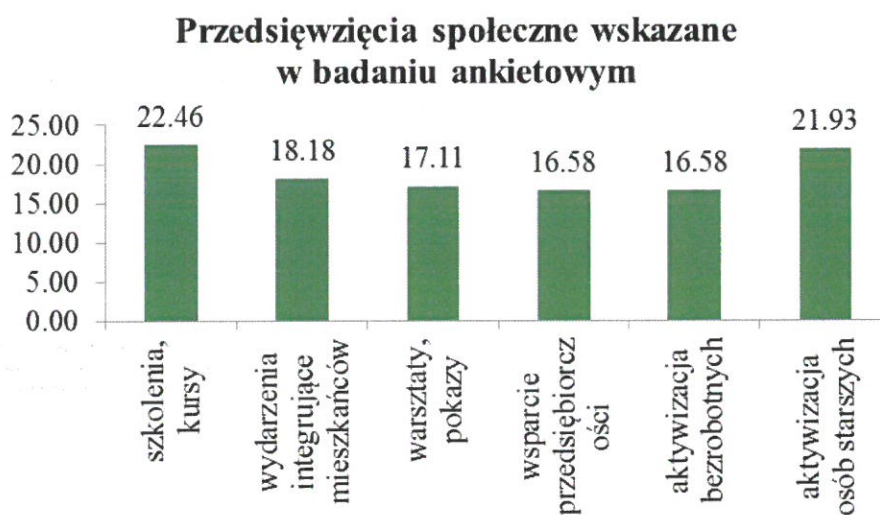
Rys. 61. Główne problemy dotyczące jakości życia wskazane w badaniu ankietowym [%] (źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)

Na obszarze, który zostanie objęty rewitalizacją konieczne będzie podjęcie działań mających na celu poprawę stanu kryzysowego. Wśród przedsięwzięć inwestycyjnych najczęściej ankietowanych (32,09%) wskazało na konieczność poprawy zagospodarowania przestrzennego obszaru. Pokrywa się to z opinią dotyczącą jakości życia, gdzie podkreślano brak obiektów kulturalnych czy sportowych. Część interesariuszy zwraca ponownie uwagę na infrastrukturę turystyczną (27,27%) oraz miejsca wypoczynkowe (25,13%), co jest szczególnie ważne, ponieważ takie przedsięwzięcia mogłyby prowadzić do poprawy sytuacji na rynku pracy oraz przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców w Gminie (**Rys. 62**).

*Rys. 62. Przedsięwzięcia inwestycyjne wskazane w badaniu ankietowym [%]
(źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)*

W kwestii przedsięwzięć o charakterze społecznym, ankietowani wskazują na ogólną potrzebę podjęcia działań w tej sferze Gminy, jednak brak jest jednoznacznej opinii na ich temat. Szczególnie ważna dla mieszkańców jest organizacja kursów i szkoleń (22,46%), które podniosłyby kwalifikację mieszkańców, zwiększając szansę na podjęcie pracy lub dalszy rozwój osobisty. Dodatkowo zwrócono uwagę na powtarzający się problem aktywizacji osób starszych (21,93%) oraz słabą integrację mieszkańców (18,18%) (Rys. 63).

*Rys. 63. Przedsięwzięcia społeczne wskazane w badaniu ankietowym [%]
(źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych)*

Główne propozycje przedsięwzięć inwestycyjnych i społecznych wysunięte przez ankietowanych prezentuje tabela poniżej (Tab. 16)

Tab. 16. Przedsięwzięcia inwestycyjne i społeczne zaproponowane przez mieszkańców do realizacji w procesie rewitalizacji w Gminie Bobrowniki

Przedsięwzięcia inwestycyjne	Przedsięwzięcia społeczne
<p>Budowa/przebudowa obiektów kultury:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dom kultury w Rogoźniku, • remont stadionu sportowego „Orzeł” (Bobrowniki), • siłownia, • basen, • hala widowisko-sportowa, • biblioteka. 	<p>Szkolenia, kursy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • języki (angielski, niemiecki), • obsługa komputera, • fotograficzne, teatralne, taneczne, • krawiectwo, rękodzieło, • zawodowe.
<p>Budowa/przebudowa infrastruktury turystycznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ścieżki rowerowe i edukacyjne, • przystań wodna przy zalewie w Rogoźniku, • park w Rogoźniku, • baza noclegowa, • amfiteatr. 	<p>Wydarzenia integrujące mieszkańców:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pikniki, • festyny, • koncerty.
<p>Zagospodarowanie przestrzenne obszaru:</p> <ul style="list-style-type: none"> • boiska sportowe, • place zabaw, • kąpielisko przy zalewie w Rogoźniku, • teren po GZMO przeznaczony pod nowe inwestycje. 	<p>Warsztaty, pokazy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kulturalne, fotograficzne, • spotkania z ciekawymi osobistościami.
<p>Utworzenie miejsc wypoczynkowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teren przy zalewie, • park w Rogoźniku, • kawiarnie. 	<p>Wsparcie przedsiębiorczości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doradztwo inwestycyjne, księgowość, • ulgi podatkowe, • dotacje do rozwoju przedsiębiorstw,

Tab. 16. c.d. Przedsięwzięcia inwestycyjne i społeczne zaproponowane przez mieszkańców do realizacji w procesie rewitalizacji w Gminie Bobrowniki

Przedsięwzięcia inwestycyjne	Przedsięwzięcia społeczne
	<ul style="list-style-type: none"> • szkolenia, • utworzenie strefy ekonomicznej.
Budowa lub rozbudowa infrastruktury technicznej: <ul style="list-style-type: none"> • kanalizacja, • parkingi, • drogi, • chodniki. 	Aktywizacja bezrobotnych: <ul style="list-style-type: none"> • prace porządkowe, • kursy i szkolenia.
	Aktywizacja osób starszych: <ul style="list-style-type: none"> • wyjazdy integracyjne (baseny termalne, opera, grzybobranie), • dom spotkań dla seniorów.

7.2. Zasięg obszaru rewitalizacji w Gminie Bobrowniki oraz identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w oparciu o diagnozę zjawisk kryzysowych w sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i funkcjonalno-przestrzennej, w tym analizy wskaźnikowej i jakościowej, a także na podstawie opinii interesariuszy uzyskanych w toku konsultacji społecznych oraz badania ankietowego, w którym wskazywane były obszary, które ze względu na swój potencjał rozwojowy powinny zostać objęte działaniami rewitalizacyjnymi.

Ustanowiony obszar rewitalizacji stanowią wyznaczone części obszarów zdegradowanych, na których zdiagnozowano wyjątkowe nasilenie zjawisk kryzysowych. Zabieg taki pozwala na skoncentrowanie działań oraz środków finansowych na rozwiązanie najbardziej istotnych problemów. Zgodnie z *Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.*, obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary nie posiadające ze sobą wspólnych granic. Podobszary

rewitalizacji zostały wyznaczone tak, aby możliwe było wykonanie przedsięwzięć poprawiających stan obszaru i wpływających na jakość życia społeczeństwa przy jednoczesnym wypełnieniu celów rewitalizacji. Podobszary rewitalizacji charakteryzuje spójność przestrzenna, zachowanie funkcji turystyczno-rekreacyjnych, kulturalnych oraz administracyjnych. Ważnym elementem były możliwości inwestycyjne i występowanie miejsc, gdzie potencjalnie można przeprowadzić działania rewitalizacyjne.

W ramach obszaru zdegradowanego istnieje możliwość wyznaczenia kolejnych podobszarów rewitalizacji w odpowiedzi na pojawiające się zjawiska kryzysowe do roku 2023 stanowiącego horyzont czasowy *Lokalnego Programu Rewitalizacji*.

Łącznie, obszar rewitalizacji zajmuje całkowitą powierzchnię 1,94 km², co stanowi 3,77% całkowitej powierzchni Gminy, oraz zamieszkiwany jest przez 3 166 osób, czyli 27,10% wszystkich mieszkańców.

Obszar rewitalizacji stanowią trzy podobszary: "Rogoźnik", "Dobieszowice" oraz "Bobrowniki".

Rys. 64. Mapa obszaru rewitalizacji i podobszarów rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Określenie potrzeb rewitalizacyjnych jest konieczne do określania celów strategicznych i operacyjnych wraz z kierunkami działań zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki. Potrzeby rewitalizacyjne są zdefiniowane na podstawie przeprowadzonej analizy warunków w poszczególnych sferach Gminy. Po przeprowadzeniu analizy, która uwzględnia opinie mieszkańców wyrażone w trakcie konsultacji społecznych, określono następujące potrzeby rewitalizacyjne:

- zagospodarowanie terenów zielonych w Gminie pod kątem rekreacji oraz modernizacja istniejących już obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej,
- zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców długotrwale bezrobotnych, korzystających z pomocy opieki społecznej,
- wsparcie osób zagrożonych marginalizacją społeczną spowodowaną ubóstwem,
- zapobieganie wykluczeniu osób starszych i niepełnosprawnych,
- zwiększenie dostępności edukacji oraz wspieranie rozwoju mieszkańców w każdym wieku, w tym także podnoszenie kwalifikacji zawodowych,
- rozszerzenie oferty kulturalno-rekreacyjnej skierowanej do mieszkańców,
- wsparcie opieki nad dziećmi i młodzieżą oraz modernizacja placówek edukacyjno-wychowawczych wraz z obiektami sportowymi i placami zabaw,
- poprawa jakości terenów publicznych poprzez zagospodarowanie terenów przemysłowych.

9. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Podobszar rewitalizacji „Rogoźnik”:

W obrębie sołectwa Rogoźnik podobszar rewitalizacji stanowi teren Parku Dolnego wraz z Amfiteatrem, Jeziorem Dolnym (Zbiornik 1), oraz przemysłowy teren po dawnych Rogoźnickich Zakładach Materiałów Ogniotrwałych wraz z sąsiadującym Osiedlem Robotniczym i terenami mieszkalnymi. Dodatkowo podobszar ten obejmuje fragment sołectwa Bobrowniki, na którym znajduje się Urząd Gminy, oraz fragment sołectwa Dobieszowice obejmujący stadion wraz z najbliższym otoczeniem. Obszar ten zamieszkiwany jest przez 1075 osób, co stanowi 9,20% ogółu mieszkańców, oraz zajmuje powierzchnię 1,29 km² (2,51% całkowitej powierzchni Gminy). Granice podobszaru rewitalizacji wyznaczają:

- od południa: ul. Gminna, ul. T. Kościuszki, granice os. Robotniczego, ul. Fabryczna,

- od północnego - zachodu: tereny najbliższego otoczenia boiska sportowego oraz północna granica sołectwa Bobrowniki i Rogoźnik
- od północnego-wschodu: ul. Cmentarna (z wyłączeniem terenu cmentarza).

Szczegółowa analiza danych z zakresu sfery społecznej wykazuje, iż podobszar rewitalizacji "Rogoźnik" charakteryzuje się bardzo wysoką ilością rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców (4,37). Do nasilenia się zjawiska na analizowanym podobszarze rewitalizacji przyczyniło się zamknięcie Rogoźnickich Zakładów Materiałów Ogniotrwałych, które po przemianach ustrojowych po 1989 roku nie wytrzymały konkurencji i nowej sytuacji gospodarczej. Sytuacja ta dotknęła głównie mieszkańców os. Robotniczego, znajdującego się w południowej części podobszaru rewitalizacji. Wysoki udział osób korzystających ze środków pomocy społecznej może świadczyć o niemożności przezwyciężenia problemów społecznych i ekonomicznych, co w przyszłości może prowadzić do pogłębiania się problemu wykluczenia społecznego. Niezaradność może prowadzić do kulminacji problemów, które przełożą się na pozostałe sfery życia publicznego, takie jak udział w życiu Gminy i integracja społeczna, poziom edukacji, bezpieczeństwo czy też bezrobocie. O wyjątkowym nasileniu problemu niezaradności świadczy również wysoka liczba osób zamieszkująca mieszkania komunalne w przeliczeniu na 100 mieszkańców (0,28).

Potencjałem rozwojowym podobszaru rewitalizacji "Rogoźnik" jest wyższa niż w Gminie liczba organizacji pozarządowych (0,46) oraz nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON (0,83) przypadające na 100 mieszkańców. Na wartość powyższych wskaźników wpływa fakt, iż podobszar rewitalizacji "Rogoźnik" znajduje się w centrum jednego z największych sołectw w Gminie, a także obejmuje teren centrum administracyjnego Gminy w sołectwie Bobrowniki. Wsparcie działaniami rewitalizacyjnymi wymienionych jednostek przyczyni się do ich prężniejszego działania, co pozytywnie wpłynie na mieszkańców podobszaru rewitalizacji.

Teren parku wraz z zalewem spełnia w Gminie funkcję turystyczno-rekreacyjną oraz kulturalną oraz posiada potencjał do umacniania jego walorów przyrodniczych. Jest to miejsce spotkań wszystkich pokoleń mieszkańców podobszarów rewitalizacji oraz całej Gminy, które stanowi także atrakcję dla osób przyjezdnych z sąsiednich Gmin. W zmodernizowanym Amfiteatrze wkrótce znajdzie się Centrum Usług Społecznych, które świadczyć będzie usługi z zakresu aktywizacji osób starszych oraz na rzecz dzieci i młodzieży zamieszkujących podobszary rewitalizacji oraz z całej Gminy. Funkcję sportową pełni teren,

będący fragmentem sołectwa Dobieszowice, tzw. „Krajcok” na którym znajduje się boisko sportowe. Na chwilę obecną boisko sportowe nie spełnia oczekiwań mieszkańców podobszaru rewitalizacji jak i całej Gminy (co wyrazili w badaniu ankietowym oraz w trakcie konsultacji społecznych). Na podobszarze rewitalizacji oraz w Gminie brakuje krytego obiektu sportowego, który wspierałby działalność edukacyjno-rozwojową szkół, ale także byłby miejscem do organizowania przedsięwzięć kulturalnych. Ulokowanie go w centrum Gminy na podobszarze rewitalizacji "Rogoźnik" ułatwi dostęp do niego mieszkańcom wszystkich podobszarów rewitalizacji oraz pozostałym mieszkańcom Gminy. Fragment podobszaru, który leży w obrębie sołectwa Bobrowniki jest istotny dla wszystkich mieszkańców podobszarów rewitalizacji Gminy z tego względu, iż pełni on ważną funkcję administracyjną – znajduje się na nim Urząd Gminy.

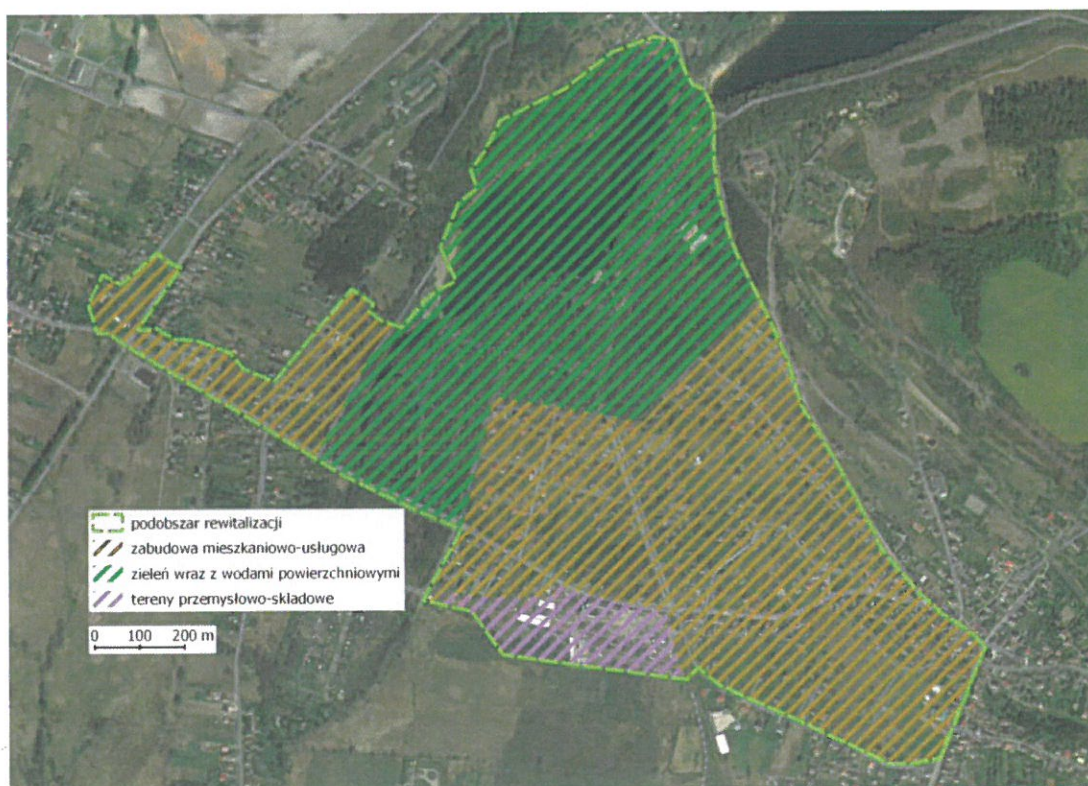
Przemysłowy teren po dawnych Rogoźnickich Zakładach Materiałów Ogniotrwałych stanowi obecnie kompleks o powierzchni 6,38 ha, co stanowi 4,95% powierzchni podobszaru rewitalizacji. Teren jest zaniedbany, porośnięty częściowo dziką roślinnością. Znajdują się na nim obiekty technologicznie związane z wytwarzaniem materiałów ogniotrwałych oraz pozostałości betonowych konstrukcji nieistniejących budynków. W związku z tym całość stanowi znaczne zagrożenie zwłaszcza dla najmłodszych mieszkańców podobszaru rewitalizacji, którzy odwiedzając teren dawnego zakładu nieświadomie narażają się na niebezpieczeństwo. Renowacja terenu, usunięcie niszczących obiektów i jego wtórne zagospodarowanie może przyczynić się do poprawy oferty rekreacyjnej podobszaru rewitalizacji oraz całej Gminy. Tereny przemysłowe cechuje również, w związku z wcześniejszą prowadzoną na ich terenie intensywną działalnością, zanieczyszczeniami chemicznymi gleby (m.in. zanieczyszczenia metalami ciężkimi), powodującymi zmiany pH gleby oraz jej degradacją morfologiczną tj. deformacja powierzchni lub elementów ukształtowania terenu. Na degradację sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej Gminy wpływa również obecność dzikich wysypisk śmieci (3,48 ton).

Podobszar rewitalizacji "Rogoźnik" ze względu na niską ilość obiektów kulturalnych oraz użyteczności publicznej (0,28 na 100 mieszkańców) potrzebuje rozszerzenia oferty działalności istniejących już organizacji pozarządowych oraz utworzenia nowych miejsc, w których mieszkańcy mogliby wspólnie spędzać czas. Zagospodarowanie Parku w Rogoźniku oraz terenów przemysłowych z pewnością pozytywnie wpłynie poprawę jakości przestrzeni publicznej i zadowolenie mieszkańców.

Tab. 17. Wartości wskaźników dla podobszaru rewitalizacji "Rogoźnik"

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji "Rogoźnik"	Obszar zdegradowany - sołectwo Rogoźnik	Gmina
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym [%]	28,75	40,33	39,44
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców	4,37	1,85	1,46
Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców	0,46	0,27	0,31
Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców	0,83	0,68	0,69
Liczba zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w Gminie Bobrowniki	0,18	0,68	0,65
Obecność odpadów stanowiących zagrożenie (np. dzikie wysypiska śmieci)	3,48	3,48	0,77
Lesistość	22,15	21,9	24,6

Powierzchnia terenów przemysłowych i składowych	6,38	10,0	3,8
Liczba obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej na 100 mieszkańców	0,18	0,34	0,36
Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych na 100 mieszkańców	0,28	0,10	0,04

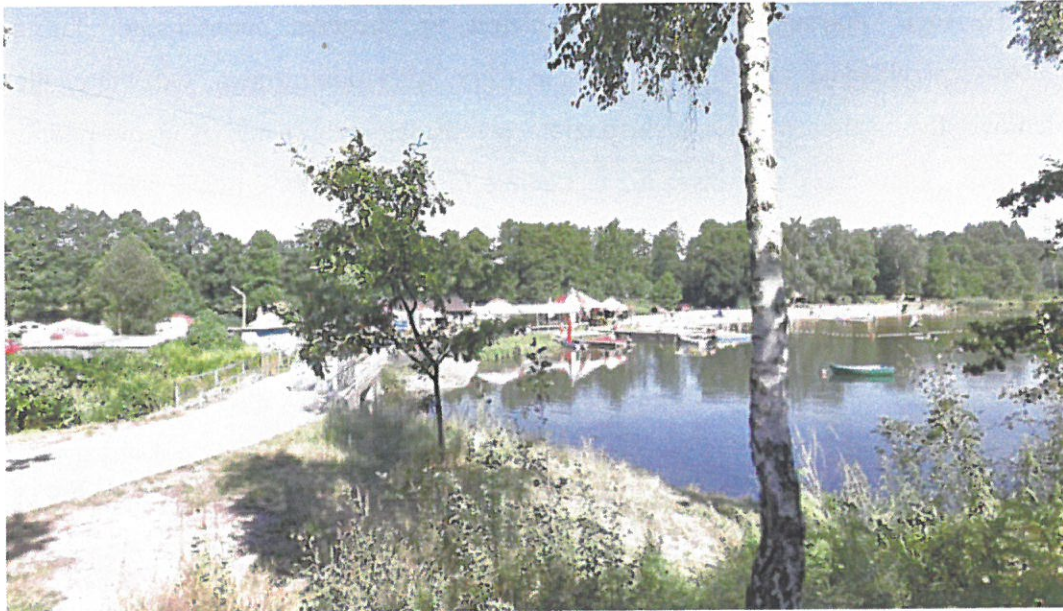
Rys. 65. Mapa podobszaru rewitalizacji "Rogoźnik" (źródło: opracowanie własne)

*Rys. 66. Obszar przemysłowy - teren po zakładzie materiałów ogniotrwałych
(źródło: www.maps.google.com)*

Rys. 67. Fragment Osiedla Robotniczego (źródło: www.maps.google.com)

Rys. 68. Teren zalewu "Rogoźnik 1" (źródło: www.maps.google.com)

Podobszar rewitalizacji „Dobieszowice”:

Podobszar rewitalizacji "Dobieszowice" obejmuje fragment sołectwa Dobieszowice, który jest istotny dla całej Gminy ze względu na pełnienie funkcji kulturalnej – znajduje się tam zabytkowy dworek, Dom Kultury, biblioteka oraz stara remiza strażacka. Ponadto, w bezpośrednim sąsiedztwie wspomnianych instytucji znajduje się Zespół Szkolno-Przedszkolny. Teren ten jest również istotny z punktu widzenia opieki socjalnej, pomocy osobom wykluczonym społecznie oraz pełnienia funkcji opiekuńczej – ulokowany jest tam Ośrodek Pomocy Społecznej, który ma w planach prowadzić przedsięwzięcia rewitalizacyjne dedykowane mieszkańcom podobszarów rewitalizacji. Teren ten zamieszkiwany jest przez 311 osób, co stanowi 2,66% ogółu społeczeństwa oraz zajmuje powierzchnię 0,12 km² (0,23% całkowitej powierzchni Gminy). Podobszar rewitalizacji „Dobieszowice” leży w krzyżu ulic: 27 Stycznia, Dworskiej oraz Szkolnej, a jego granice wyznaczają granice działek, na których znajdują się wymieniane obiekty użyteczności publicznej.

Analiza danych z zakresu sfery społecznej wykazuje, iż podobszar rewitalizacji "Dobieszowice", podobnie jak podobszar "Rogoźnik" charakteryzuje się wysoką ilością rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców (3,54). Wysoki udział osób korzystających ze środków pomocy społecznej podobnie jak w przypadku mieszkańców podobszaru rewitalizacji "Rogoźnik" może świadczyć o niemożności przezwyciężenia problemów społecznych i ekonomicznych, co w przyszłości

może prowadzić do pogłębiania się problemu wykluczenia społecznego, kulminacji problemów, przekładających się na pozostałe sfery życia publicznego. Odzwierciedleniem problemów sfery społecznej jest niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców podobszaru rewitalizacji, objawiający się niższą niż w Gminie i całym sołectwie liczbą nowopowstałych przedsiębiorstw wpisywanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców (0,64). Na pogłębienie kryzysu w sferze społecznej również może mieć wpływ brak organizacji pozarządowych na podobszarze rewitalizacji. Mimo iż liczba obiektów kulturalnych oraz użyteczności publicznej przypadająca na 100 mieszkańców (1,92) jest wyższa niż średnia w Gminie, to na lepsze wykorzystanie ich potencjału i dostosowanie ich oferty do potrzeb mieszkańców podobszaru rewitalizacji wpłynie poprawa stanu technicznego tych obiektów. Zarówno budynek Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, a także Ośrodka Pomocy Społecznej, Ośrodka Zdrowia oraz Dworku wymagają szerokich działań inwestycyjnych. Poprawa stanu technicznego budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego z pewnością wpłynie na poprawę warunków do nauki dla uczniów, stanie się obiektem do którego dzieci będą chętniej uczęszczać, co może wpłynąć pozytywnie na ich wyniki w nauce (w 2016 roku wyniki ze sprawdzianu 6-klasisty w Szkole Podstawowej w Dobieszowicach, do której uczęszczają uczniowie zamieszkujące podobszar rewitalizacji "Dobieszowice" były niższe niż średni wynik w Gminie).

Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej wpłynie pozytywnie także na jakość sfery przestrzenno-funkcjonalnej podobszaru rewitalizacji. Brak terenów leśnych oraz znaczna ilość odpadów na dzikich wysypiskach śmieci (2,69 ton) zdecydowanie nie wpływają na atrakcyjność podobszaru rewitalizacji.

Tab. 18. Wartości wskaźników dla podobszaru rewitalizacji "Dobieszowice"

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji "Dobieszowice"	Obszar zdegradowany - sołectwo Dobieszowice	Gmina
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym [%]	34,05	48,08	39,44

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców	3,54	1,78	1,46
Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców	0	0,37	0,31
Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców	0,64	0,68	0,69
Liczba zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w Gminie Bobrowniki	0,32	0,63	0,65
Obecność odpadów stanowiących zagrożenie (np. dzikie wysypiska śmieci)	2,69	2,69	0,77
Lesistość	0	3,1	24,6
Powierzchnia terenów przemysłowych i składowych	0	8,2	3,8
Liczba obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej na 100 mieszkańców	1,92	0,42	0,36

Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych na 100 mieszkańców	0	0	0,04
---	---	---	------

Rys. 69. Mapa podobszaru rewitalizacji "Dobieszowice" (źródło: opracowanie własne)

Rys. 70. Dworek w Dobieszowicach (źródło: www.maps.google.com)

Podobszar rewitalizacji „Bobrowniki”:

Podobszar rewitalizacji "Bobrowniki" znajduje się w centralnej oraz zachodniej części sołectwa Bobrowniki i ograniczony jest:

- od zachodu: ul. 1 Maja, ul. Koszarowa,
- od północy: ul. H. Sienkiewicza,
- od południa: ul. Strażacka,
- w pozostałych miejscach granice podobszaru rewitalizacji pokrywają się z granicami działek, na których znajdują się wspomniane obiekty użyteczności publicznej.

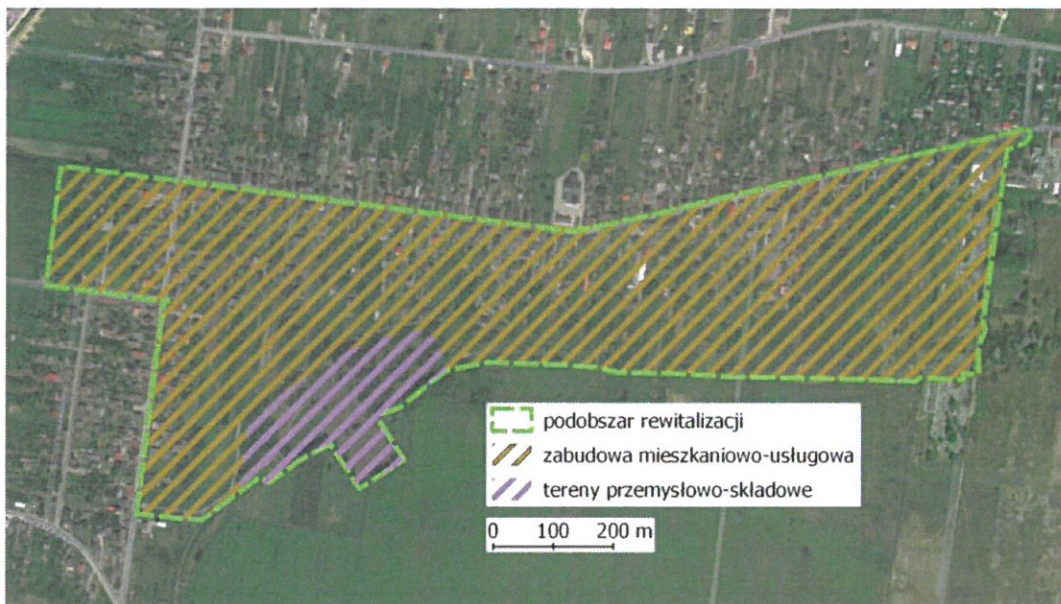
Podobszar rewitalizacji „Bobrowniki” obejmuje dawny teren pogórnicy (na którym znajduje się nieczynny szyb) wraz z najbliższym otoczeniem (tereny mieszkalne). Dodatkowo pełni on także funkcję edukacyjno-wychowawczą, gdyż zlokalizowane są na nim Przedszkole Publiczne oraz Szkoła Podstawowa. Dla pozostałych mieszkańców jest on istotny ze względów kulturalnych – zlokalizowany jest tu Gminny Ośrodek Kultury oraz biblioteka. Podobszar rewitalizacji „Bobrowniki” zamieszkiwany jest przez 1780 osób, co stanowi 15,24% ogółu społeczeństwa, oraz zajmuje powierzchnię 0,53 km² (1,03% całkowitej powierzchni Gminy).

Podobnie jak w przypadku pozostałych podobszarów rewitalizacji, na podobszarze rewitalizacji "Bobrowniki" liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na

100 mieszkańców (3,31) jest wyższa niż w Gminie oraz na obszarze zdegradowanym sołectwa Bobrowniki. Analogicznie jak i w przypadku podobszaru "Dobieszowice" niezaradność mieszkańców w sprawach społecznych przekłada się na ich aktywność ekonomiczną - liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców (0,62) jest najniższa spośród wszystkich podobszarów rewitalizacji w Gminie. O znacznym nasileniu problemu niezaradności mieszkańców podobszaru rewitalizacji świadczy również wysoka liczba osób zamieszkująca mieszkania komunalne w przeliczeniu na 100 mieszkańców (0,17).

Potencjałami rozwojowymi podobszaru rewitalizacji są bez wątpienia wyższa niż w Gminie liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców (0,62) oraz liczba obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej na 100 mieszkańców (0,39). Wsparcie ich działalności wpłynie na poprawę jakości życia społecznego mieszkańców podobszaru rewitalizacji, ale także i całej Gminy.

Na terenie podobszaru rewitalizacji "Bobrowniki" znajduje się także teren przemysłowy, należący dawniej do Kopalni Węgla Kamiennego "Julian". Na wskazanym obszarze znajdował się uruchomiony w 1966 szyb posadzkowo - wentylacyjny "Bobrowniki". Do 1999 funkcjonowała tam również jednotorowa, zelektryfikowana, towarowa linia kolejowa, która służyła do przewożenia piasku do istniejącego szybu. W 2007 roku tory i wiadukty kolejowe zostały zdjęte, a w terenie pozostały jeszcze ślady po istniejącym kiedyś torowisku i szybie. Obszar przemysłowy poprzez jego ponowne zagospodarowanie i nadanie mu nowej funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Wobec niedostatku infrastruktury rekreacyjnej w Gminie taka forma renowacji terenu przyczyniłaby się do rozwijania jednego z bardziej istotnych problemów wskazanych przez mieszkańców w trakcie badania ankietowego oraz szerokich konsultacji społecznych.

Rys. 71. Mapa podobszaru rewitalizacji "Bobrowniki" (źródło: opracowanie własne)

Tab. 19. Wartości wskaźników dla podobszaru rewitalizacji "Bobrowniki"

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji "Bobrowniki"	Obszar zdegradowany - sołectwo Bobrowniki	Gmina
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym [%]	36,98	39,31	39,44
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców	3,31	1,91	1,46
Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców	0,62	0,46	0,31

Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców	0,62	0,79	0,69
Liczba zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w Gminie Bobrowniki	0,33	0,69	0,65
Obecność odpadów stanowiących zagrożenie (np. dzikie wysypiska śmieci)	0	0	0,77
Lesistość	0	1,7	24,6
Powierzchnia terenów przemysłowych i składowych	4,8	4,8	3,8
Liczba obiektów kulturalnych i użyteczności publicznej na 100 mieszkańców	0,39	0,26	0,36
Średnia liczba osób zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych na 100 mieszkańców	0,17	0,10	0,04

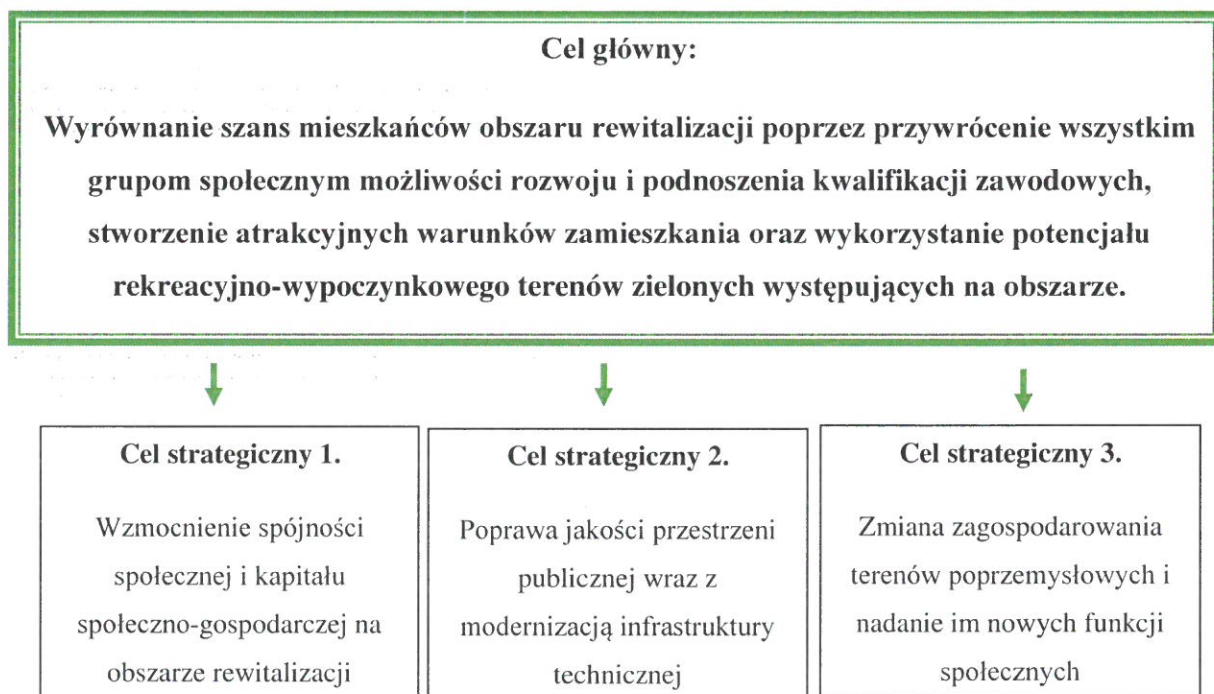
10. Cele rewitalizacji

W *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki* sformułowano jeden cel główny, oraz trzy cele strategiczne, kładące nacisk w szczególności na poprawę sytuacji

kryzysowej w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej. Każdy z przyjętych celów został rozpisany na cele szczegółowe i kierunki działań, wskazujące rodzaje przedsięwzięć, które należy zrealizować w procesie rewitalizacji.

10.1. Cele rewitalizacji oraz wynikające z nich kierunki działań rewitalizacyjnych

Określony został główny cel rewitalizacji Gminy Bobrowniki, który jest punktem odniesienia dla pozostałych celów strategicznych:

Poniżej opisane cele strategiczne wzajemnie się uzupełniają, a ich sfery działań wspólnie przenikają, dzięki czemu *Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki* jest spójny i komplementarny.

Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji

Przeprowadzona diagnoza sfery społecznej Gminy Bobrowniki pogłębiona o wywiady z mieszkańcami oraz przedstawicielami Urzędu Gminy wskazuje na występowanie wielu problemów społecznych, które skumulowane prowadzić mogą do wykluczenia społecznego. Przyszłe działania powinny zostać poprowadzone tak, aby każda grupa społeczna interesariuszy została nimi objęta. Aby przedsięwzięcia oddziaływały nie tylko na obszary rewitalizacji, ale również wywierały pozytywny oddźwięk w pozostałych obszarach Gminy,

powinny dotyczyć wzmacniania działalności Ośrodka Pomocy Społecznej przy wsparciu Urzędu Gminy oraz jednostek samorządu powiatowego.

Wskazane jest prowadzenie działań zorientowanych na rozwijanie umiejętności osób należących do grup wykluczonych społecznie: starszych, o niskich kwalifikacjach zawodowych, z niepełnosprawnościami, czy też kobiet powracających na rynek pracy po przerwie związanej z wychowywaniem dzieci. Należy także wspierać wszelkie działania podejmowane na obszarach wiejskich w zakresie integrowania lokalnej społeczności oraz zaspokajania potrzeb kulturalno-rekreacyjnych. Działania nie powinny omijać również uczniów szkół podstawowych i gimnazjów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Głównymi beneficjentami działań podjętych w ramach tego celu są:

- osoby starsze,
- korzystający z pomocy społecznej oraz osoby wykluczone społecznie,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- dzieci i młodzież,
- pozostali mieszkańcy Gminy,
- instytucje samorządowe: Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Urząd Gminy.

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej

Pomimo, iż na terenie Gminy Bobrowniki nie występują obszarowe formy ochrony przyrody, to właśnie walory środowiska naturalnego w opinii mieszkańców są najmocniejszą stroną Gminy i mogą zostać jej wizytówką. Znajdujący się na terenie sołectwa Rogoźnik park wraz z zalewem posiada ogromny potencjał do zagospodarowania, jako miejsce wypoczynkowe dla mieszkańców wszystkich grup wiekowych. Amfiteatr, który zlokalizowany jest w centrum parku przekształcony zostanie w Centrum Usług Społecznych, które prowadzić będzie działania edukacyjne i kulturalne. Zagospodarowanie tego terenu oraz wzmocnienie jego niewątpliwych walorów zdecydowanie przyczyni się do wzmocnienia więzi rodzinnych oraz integracji pomiędzy wszystkimi mieszkańcami Gminy. Przedsięwzięcia w ramach tego celu powinny się skupić na waloryzacji terenów zielonych oraz wsparcia działań Centrum Usług Społecznych.

Głównymi beneficjentami działań podjętych w ramach tego celu są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji wszystkich grup wiekowych,
- mieszkańcy całej Gminy,
- organizacje pozarządowe,
- turyści i osoby przyjezdne z sąsiadujących Gmin.

Cel strategiczny 3. Zmiana zagospodarowania terenów przemysłowych i nadanie im nowych funkcji społecznych

Obszary po dawnych zakładach przemysłowych na terenie Gminy zlokalizowane są w pobliżu osiedli mieszkaniowych. Często niezagospodarowane, niszczone i porastają dziką roślinnością przez co negatywnie wpływają na krajobraz. Według opinii mieszkańców takie tereny przyciągają młode osoby, które z braku odpowiedniego zorganizowania czasu wolnego pociągane są do wybryków chuligańskich oraz generują dalsze problemy społeczne. Należy zatem podjąć działania, które wyprowadziłyby sferę przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną Gminy z pogłębiającego się kryzysu, który przekłada się na sferę społeczną. Przedsięwzięcia realizujące powyższy cel powinny prowadzić do nadania terenom przemysłowym nowych funkcji użytkowych oraz przyczynić się do poprawy walorów krajobrazowych Gminy.

Głównymi beneficjentami działań podjętych w ramach tego celu są:

- grupy mieszkańców sąsiadujących z terenami przemysłowymi,
- pozostali mieszkańcy Gminy wszystkich grup wiekowych,
- lokalne organizacje pozarządowe.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań, które zostaną podjęte w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki*.

Cel strategiczny I. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji

Cel operacyjny 1.1. Rozwój umiejętności i zainteresowań uczniów szkół podstawowych i gimnazjów

Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Cel operacyjny 1.3. Wsparcie osób z problemami społecznymi

Cel operacyjny 1.4. Zwiększenie aktywności społecznej wśród osób starszych i integracji międzypokoleniowej

Kierunki działań:

- rozwój zainteresowań zdolnej młodzieży, oraz wsparcie merytoryczne uczniów osiągających niższe wyniki edukacyjne,
- zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- szkolenia i kursy dla osób o niskich kwalifikacjach zawodowych,
- poszerzenie oferty zajęć dla osób starszych i promowanie wartości łączących pokolenia
- oferta działań społecznych, w tym opiekuńczych i wspierających rodziny w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych.

Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej

Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych terenów zieleni

Cel operacyjny 2.2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznych

Cel operacyjny 2.3. Zwiększenie funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i rozbudowa infrastruktury kulturalno-sportowej

Kierunki działań:

- kształtowanie przestrzeni publicznej służącej zaspokojeniu potrzeb mieszkańców – park, place zabaw, infrastruktura wodna przy Zalewie,
- poprawa stanu zagospodarowania i estetyki przestrzeni publicznych,
- modernizacje obiektów użyteczności publicznej,
- utworzenie obiektu do organizacji imprez kulturalnych oraz zawodów sportowych.

Cel strategiczny 3. Zmiana zagospodarowania terenów przemysłowych i nadanie im nowych funkcji społecznych

Cel operacyjny 3.1. Zagospodarowanie nieużytkowanych w obszarze rewitalizacji terenów przemysłowych

Cel operacyjny 3.2. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji,

Kierunki działań:

- eliminacja miejsc w przestrzeni publicznej stanowiących zagrożenie dla mieszkańców
- tworzenie warunków do rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych terenów przemysłowych.

11. Wizja obszaru rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji po zrealizowaniu projektów rewitalizacyjnych jest opisem pożądanego stanu obszaru i osiągnięciu przyjętych w niniejszym dokumencie celów. Jest ona sumą wyobrażeń uczestników partycypacji społecznej na każdym etapie przygotowywania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki* oraz przewidywanych inwestycji i projektów społecznych, które realizowane będą na podobszarach rewitalizacji. Brzmi ona następująco:

Obszar rewitalizacji jest terenem, na którym przeprowadzone zostały działania integrujące mieszkańców - dzięki inwestycji w kapitał ludzki – wzmacniające kapitał społeczno-gospodarczy przy jednoczesnej poprawie jakości przestrzeni publicznych i funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej.

Wyznaczony obszar po przeprowadzeniu procesów rewitalizacyjnych, w tym wdrożeniu planowanych przedsięwzięć jest obszarem, w którym nastąpiło ożywienie odczuwalne jest zwłaszcza w sferach: społecznej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju oraz poszanowaniu jego walorów przyrodniczych.

We wszystkich wyznaczonych podobszarach sytuacja kryzysowa uległa zmniejszeniu. Podobszar „Rogoźnik” stał się centrum rekreacyjno-wypoczynkowym Gminy. Dzięki

odpowiedniemu zagospodarowaniu w końcu spełnia oczekiwania mieszkańców – zarówno najmłodszych jak i starszych i jest wizytówką Gminy. Odpowiednie zagospodarowanie parku oraz terenu zalewu sprawiło, iż mieszkańcy chętnie spędzają tam wolny czas całymi rodzinami. Teren stanowi odpowiednie zaplecze do organizowania integrujących imprez kulturalnych, których inicjatorami lub organizatorami są zarówno podmioty publiczne jak i organizacje pozarządowe i mieszkańcy. Wydarzenia edukacyjne, sportowe czy też kulturalne przyciągają również mieszkańców sąsiednich Gmin. Również na obszarach poprzemysłowych dzięki działaniom rewitalizacyjnym udało się poprawić estetykę i jakość przestrzeni publicznej. Tereny, które dotychczas popadały w ruinę i odstraszały mieszkańców pełnią nowe funkcje. Liczne trakty spacerowe wyposażone są w nowoczesne elementy małej architektury. Tereny są oświetlone, co zwiększa bezpieczeństwo osób spędzających tam czas.

Dodatkowo na podobszarach rewitalizacji, rozwinęły się różnorodne perspektywy dla włączenia i rozwoju społecznego i zawodowego mieszkańców, które są dostosowane do ich indywidualnych potrzeb. Współpraca pomiędzy głównymi instytucjami społecznymi (Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Urzędem Gminy) uległa znacznej poprawie dzięki prowadzeniu wspólnych przedsięwzięć skierowanych dla lokalnego społeczeństwa. Działania edukacyjne, szkolenia, poradnictwo oraz wsparcie socjalne pozwoliły na zniwelowanie istniejących dotychczas społecznych zjawisk kryzysowych. Osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych zwiększyły swoje szanse na rynku pracy poprzez zdobycie nowych umiejętności. Również uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów (zarówno osiągający najlepsze wyniki w nauce jak i osoby słabsze) cieszą się bogatszą ofertą sportowo-edukacyjną. Uruchomione zostały także działania aktywizujące osoby starsze, dzięki którym mogą rozwijać swoje zainteresowania, przez co nie są już osobami pominiętymi w strukturze lokalnej społeczności.

Do realizacji tak przedstawionej wizji – ukształtowania podobszaru, który jest bezpieczny, zadbane, ekologiczny, wygodny, otwarty oraz stwarzający szerokie perspektywy rozwoju osobom dotychczas marginalizowanym społecznie, przyczynił się szereg przedsięwzięć o charakterze społecznym i środowiskowym. Działania społeczne zmierzały do aktywizacji życiowej osób dorosłych, które osiedliły się na terenie Gminy, bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz seniorów, a także młodzieży. Wśród działań środowiskowych najważniejsze są te, które prowadzą do poprawy estetyki otoczenia i walorów przyrodniczych i turystyczno-rekreacyjnych Gminy oraz niewątpliwie – bezpieczeństwa mieszkańców.

12. Zgodność Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy oraz regionalnymi dokumentami strategicznymi

Elementem opracowania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki* jest zapewnienie komplementarności pomiędzy dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy. Program pozostaje w zgodności z innymi dokumentami dotyczącymi rozwoju tego terenu, a w szczególności ze *Strategią Rozwoju Gminy Bobrowniki do roku 2020*. Wzajemna komplementarność ma na celu podniesienie efektywności podejmowanych działań, przez co prawdopodobieństwo ich realizacji jest wysokie.

Strategia Rozwoju Gminy Bobrowniki do roku 2020 jest długofalowym planem działań władz i członków społeczności, które zmierzają do jak najpełniejszego zmaterializowania nakreślonej w niej wizji. Głównym jej przesłaniem jest trwały i zrównoważony rozwój Gminy poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb wszystkich pokoleń mieszkańców oraz rozważne wykorzystywanie jej zasobów. Przedstawiona w dokumencie wizja Gminy w 2020 roku jest spójna z wizją obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, zawartą w niniejszym dokumencie. Brzmi ona następująco: „*Gmina, w której dobrze się żyje, spokojnie mieszka i miło wypoczywa, w której w pełni zaspokajają się swoje potrzeby i chętnie realizują marzenia*”. Z tak zdefiniowaną wizją wiąże się misja Gminy, która jest zestawem wartości akcentującym jej rolę w różnych relacjach z otoczeniem: „*Misją Gminy Bobrowniki jest inicjowanie, integrowanie i wspieranie mieszkańców oraz gości w działaniach na rzecz podnoszenia dobrostanu jej społeczności*”. Zgodnie z wizją i misją Gminy cele strategiczne są ze sobą powiązane, ciągłe i odzwierciedlają kierunki zmian, jakie są pożądane:

C1. Tworzenie kompleksowych, różnorodnych produktów turystycznych, na bazie podstawowych zasobów, jakimi są walory naturalne Gminy, z uwzględnieniem wiodącej pod tym względem roli Parku Rogoźnickiego,

C2. Zwiększanie atrakcyjności Gminy jako miejsca zamieszkania,

oraz są spójne z Celami Strategicznymi postawionymi w *Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki*.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bobrowniki na lata 2016-2022 jest jednym z ważniejszych dokumentów odnoszących się do realizowania lokalnej polityki

społecznej oraz instrumentem tworzenia spójności społecznej. *Strategia* jest zaadresowana głównie do mieszkańców, którzy nie są samodzielnie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe oraz osób, które wyrażają chęć uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych. Misją *Strategii* jest prowadzenie aktywnej, wielokierunkowej polityki społecznej, która jest oparta na zminimalizowaniu zagrożeń patologiami społecznymi oraz na świadczeniu kompleksowej pomocy wszystkim potrzebującym. Generalnym Celem *Strategii* jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców Gminy poprzez wzrost ich aktywności, integrację środowiska lokalnego oraz skuteczny system pomocy społecznej. Tak zdefiniowany Cel Generalny *Strategii* jest spójny z Celem Głównym *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki*, który kładzie nacisk na wyrównanie szans mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez przywrócenie wszystkim grupom społecznym możliwości rozwoju i podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także Celem Strategicznym I *Programu*, który dąży do wzmocnienia spójności społecznej i kapitału społecznego na obszarze rewitalizacji. W *Strategii* zdefiniowano siedem Celów Strategicznych, z czego cztery z nich są spójne z Celem Strategicznym I *Lokalnego Programu Rewitalizacji*.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki przewiduje w swym zakresie realizację przedsięwzięć mających na celu poprawę warunków i jakości życia mieszkańców szczególnie z obszaru rewitalizacji. Cel zostanie osiągnięty poprzez pobudzenie ich aktywności i integrację. Działania skupiają się na osobach w największym stopniu narażonych na wykluczenie społeczne, a mianowicie rodzinach zagrożonych ubóstwem, osobach bezrobotnych, rodzinach borykających się z problemami wychowawczymi. Przedsięwzięcia wspierające realizację celów *Strategii* to przede wszystkim zadania opierające się na podnoszeniu możliwości rozwoju osób zagrożonych problemami społecznymi. Zadania nakierowane są na wsparcie rodzin zagrożonych ubóstwem poprzez wsparcie funkcjonowania lokali socjalnych, w ramach którego przewiduje się udzielanie porad psychologiczno-terapeutycznych. Działania te mają na celu podniesienie motywacji do podejmowania świadomych decyzji w dalszym życiu. Realną szansę na podjęcie pracy przez osoby ubogie i bezrobotne daje organizacja spotkań nakierowanych na podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych oraz możliwość uczestnictwa w kursach zawodowych. Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej nastąpi poprzez tworzenie nowych miejsc w świetlicach środowiskowych oraz rozwój kompetencji dzieci i młodzieży. Wsparcie grup społecznych zagrożonych ubóstwem odnajdzie swój pozytywny

oddźwięk w dalszym rozwoju obszaru jak i całej gminy, gdzie aktywne społeczeństwo przyczyni się do poprawy jakości życia i zmniejszy prawdopodobieństwo pogłębiania się problemów o charakterze społecznym.

Poniższa tabela przedstawia wzajemne powiązania z wybranymi celami operacyjnymi wyżej wymienionych Strategii oraz pozostałych dokumentów strategicznych i planistycznych z celami strategicznymi postawionymi w *Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Bobrowniki* (Tab. 20).

Tab. 20. Powiązanie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji z celami dokumentów strategicznych

Strategia Rozwoju Gminy Bobrowniki do roku 2020			
Cele operacyjne	Powiązania z celami postawionymi w LPR		
	I	II	III
C 1.2. Prowadzenie działań w zakresie uregulowań prawnych, zachowanie ładu przestrzennego, uregulowania spraw gospodarki odpadami, w celu efektywnego tworzenia produktów turystycznych oraz budowy wizerunku Gminy, jako Gminy turystycznej			x
C 1.3. Przygotowanie całościowej oferty turystycznej Gminy		x	x
C 2.4 Odnowa przestrzeni publicznej, budowa i modernizacja infrastruktury uzupełniającej na obszarach z istniejącą przewagą funkcji mieszkaniową		x	x
C 2.5 Tworzenie warunków do lokalizowania usług publicznych (ochrona zdrowia, sport) na terenach z przewidywaną funkcją mieszkaniową		x	x
C 2.6. Wspieranie inicjatywy partnerów lokalnych we współpracy z samorządem w zakresie tworzenia nowych funkcji na obszarach mieszkaniowych		x	x
C 2.7. Inicjowanie i wspieranie projektów i programów skierowanych na urozmaicenie wykorzystania czasu wolnego mieszkańców poprzez stworzenie systemu wsparcia dla lokalnych grup zainteresowań (hobbystycznych, amatorskich inicjatyw kulturalnych i sportowych)	x	x	x
C 2.8. Kształtowanie warunków dla poprawy bezpieczeństwa publicznego w Gminie. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego. Wspieranie inicjatyw obywatelskich w zakresie bezpieczeństwa.		x	x

Strategia Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+			
B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa	x	x	x
B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców	x		
B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców	x		
C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska		x	x
C.3. Wysoki poziom ład przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni		x	x
D.1. Atrakcyjny wizerunek województwa śląskiego		x	x
Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020			
C1.1. Zwiększenie atrakcyjności kluczowych przestrzeni publicznych		x	x
C3.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i wejścia na rynek pracy	x		
C3.2. Wzmacnianie zdolności adaptacyjnej pracowników i przedsiębiorców	x		
C4.5. Ograniczenie negatywnych skutków eksploatacji węgla kamiennego oraz intensywnej działalności przemysłowej		x	x
Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2009-2020			
Cel 1. Podnoszenie komfortu życia mieszkańców powiatu	x	x	x
Cel 2. Rozwój gospodarczy regionu w oparciu o jego zasoby oraz dogodną lokalizację		x	x
Cel 3. Wykorzystanie środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego powiatu do podnoszenia jego atrakcyjności i konkurencyjności		x	x
Cel 4. Rozwój szkolnictwa na wszystkich poziomach kształcenia zmierzający do podniesienia zasobów intelektualnych powiatu i stworzenia podaży wykwalifikowanych pracowników dla lokalnego rynku pracy	x		
Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Bobrowniki na lata 2016-2022			
Cel 1. Wspieranie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem	x		
Cel 2. Wspieranie osób i rodzin przeżywających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	x		
Cel 4. Działania profilaktyczno-edukacyjne zmierzające do poprawy stanu zdrowia mieszkańców Gminy Bobrowniki	x		
Cel 6. Wspieranie osób bezrobotnych	x		

13. Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniższe tabele prezentują szczegółowy opis wszystkich projektów rewitalizacyjnych, które zaplanowane zostały do realizacji w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy*

Bobrowniki. Zaplanowane projekty są odpowiedzią na zdiagnozowane w *Programie* problemy i zjawiska kryzysowe, które zostały zidentyfikowane dzięki przeprowadzonej diagnozie w poszczególnych sołectwach Gminy, ankietyzacji mieszkańców i konsultacji społecznych.. Zrealizowanie projektów ma przyczynić się do rozwiązania wskazanych problemów na obszarze rewitalizacji. Wszystkie projekty wpisują się w realizację postawionych w *Programie* celów i kierunków działań. Projekty realizowane będą w obrębie obszaru rewitalizacji, na poszczególnych podobszarach: "Bobrowniki", "Rogoźnik", "Dobieszowice" i dedykowane są głównie ich mieszkańcom. Zrealizowane projekty służyć będą również pozostałym mieszkańcom w Gminie, przyjezdnym, oraz wpłyną pozytywnie na jej wizerunek.

Projekt 1 Zagospodarowanie terenów po byłym szybie w Bobrownikach

Numer przedsięwzięcia		1		
Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca		
Zagospodarowanie terenów po byłym szybie w Bobrownikach		Gmina Bobrowniki		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Rewitalizacja obiektów po zakładzie materiałów ogniotrwałych w Rogoźniku Rewitalizacja terenu parku w Rogoźniku Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku			
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 3. Zmiana zagospodarowania terenów przemysłowych i nadanie im nowych funkcji społecznych (Cel operacyjny 3.1. Zagospodarowanie nieużytkowanych w obszarze rewitalizacji terenów przemysłowych i 3.2. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji)		
	Powiązania pośrednie	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej (Cel operacyjny 2.2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznych)		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji			
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice	
		nr działki 1364/7		
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	5 000 000 zł		2020-2023	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Realizacja przedsięwzięcia wiąże się ze zdiagnozowanymi problemami dotyczącymi skali występowania zdegradowanych przestrzeni publicznych i ich niewykorzystanym potencjałem w obszarze rewitalizacji. Aktualnie obszary po byłym szybie nie są w żaden sposób zagospodarowane, a nieuporządkowany teren odstrasza przyszłym inwestorów. W związku z powyższym na terenie tym odnotowuje się akty wandalizmu i wykroczenia odnotowywanych przez policję, a sam szyb wymaga zabezpieczenia, gdyż stanowi zagrożenie dla mieszkańców, zwłaszcza podobszaru „Bobrowniki”. Tym samym w ich odczuciu teren ten jest niebezpieczny i wpływa na niskie poczucie ich bezpieczeństwa.			
Cel przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest zagospodarowanie terenów po byłym szybie i nadanie im nowych funkcji społecznych, w tym poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznej w zakresie terenów mieszkalnych oraz rekreacyjno-turystycznych. Adresatami przedsięwzięcia będą mieszkańcy obszaru rewitalizacji, jak również lokalna społeczność.			

Koncepcja przedsięwzięcia		Teren po byłym szybie w Planie zagospodarowania przestrzennego przeznaczony jest pod budownictwo jednorodzinne oraz tereny zieleni urządzonej (powierzchnia około 60 ha). Samorząd planuje zagospodarować w szczególności tereny zielone oraz zabezpieczyć teren po szybie. W ramach zagospodarowania pobliskiego terenu planuje się wytyczenie alejek, budowę traktów pieszych i ciągów rowerowych, montaż oświetlenia oraz obiektów małej architektury.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia		Nazwa wskaźnika - produkt	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera społeczna	Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją	6 ha	Dane wnioskodawcy
	Sfera gospodarcza			
X	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera przestrzenno-funkcyjna	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe	1 000 os./rok	Dane wnioskodawcy
X	Sfera środowiskowa			

Projekt 2 Modernizacja obiektów po zakładzie materiałów ogniotrwałych w Rogoźniku wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu

Numer przedsięwzięcia	2		
Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca		
Modernizacja obiektów po zakładzie materiałów ogniotrwałych w Rogoźniku wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	Prywatni przedsiębiorcy		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Zagospodarowanie terenów po byłym szybie w Bobrownikach Rewitalizacja terenu parku w Rogoźniku Budowa Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku		
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 3. Zmiana zagospodarowania terenów przemysłowych i nadanie im nowych funkcji społecznych (Cel operacyjny 3.1. Zagospodarowanie nieużytkowanych w obszarze rewitalizacji terenów przemysłowych i 3.2. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji)	
	Powiązania pośrednie	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej (Cel operacyjny 2.2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznych)	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji		
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice

		nr działki 1173/67, 1173/68, 3650/1, 3650/3, 3650,4, 1173/71, 1173/57, 3650/2, 1173/61, 3650/6, 3650/5, 1179, 1180/1, 1187/1, 1182/1, 1185/3, 1183/3, 1186/1, 1189/7, 1205, 1248/2, 1253, 1259/3, 1201/6, 1248/4, 1248/3, 1248/2, 1260/4, 1260/5, 1260/1, 1259/2, 1190/1, 1201/3, 1201/2		
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	5 000 000 zł		2019-2022	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Aktualnie teren po zakładach materiałów ogniotrwałych w Rogoźniku jest nieuporządkowany i niewykorzystywany w żaden sposób. Nie pełni tym samym żadnych funkcji w podobszarze rewitalizacji „Rogoźnik”, w którym brakuje miejsc przeznaczonych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Tym samym nie spełnia oczekiwań mieszkańców w zakresie potrzeb zwiększenia ich integracji oraz poprawy atrakcyjności przestrzeni publicznych. Teren ten graniczy z pobliskim osiedlem robotniczym, w którym stwierdzono sytuację kryzysową w sferze społecznej, w zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa.			
Cel przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest przekształcenie terenu przemysłowego, byłego zakładu materiałów ogniotrwałych i nadanie mu nowych funkcji społecznych, w zakresie rekreacji, wypoczynku i sportu. Projekt ten silnie koreluje z rewitalizacją parku w Rogoźniku. Adresatami przedsięwzięcia będą szczególnie mieszkańcy podobszaru rewitalizacji – pobliskiego osiedla robotniczego. Ponadto korzystać będą z niego również pozostali mieszkańcy Gminy.			
Koncepcja przedsięwzięcia	Teren w planie zagospodarowania przestrzennego przeznaczony jest pod przemysł. Zakres prac: renowacja, kompletna modernizacja obiektów.			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika - produkt	Wartość docelowa	Źródło danych	
X	Sfera społeczna	Liczba obiektów poddanych rewitalizacji (przebudowie, odbudowie, rozbudowie, modernizacji), w tym na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe	2 szt.	Dane wnioskodawcy
X	Sfera gospodarcza			
X	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe	1 000 os./rok	Dane wnioskodawcy
X	Sfera środowiskowa			

Projekt 3 Przywrócenie funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych terenowi parku w Rogoźniku

Numer przedsięwzięcia	3
Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
Przywrócenie funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych terenowi parku w Rogoźniku	Gmina Bobrowniki Partnerzy w realizacji: Prywatni przedsiębiorcy w formule partnerstwa publiczno-privatnego

Powiązania z celami LPR		Komplementarność przedsięwzięcia: Zagospodarowanie terenów po byłym szybie w Bobrownikach Rewitalizacja obiektów po zakładzie materiałów ogniotrwałych w Rogoźniku Budowa Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku		
		Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej (Cel operacyjny 2.1. Przywrócenie funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych terenów zieleni, 2.2. Wzrost atrakcyjności przestrzeni publicznych i 2.3. Zwiększenie funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i rozbudowa infrastruktury kulturalno-sportowej)	
		Powiązania pośrednie	Cel strategiczny 3. Zmiana zagospodarowania terenów przemysłowych i nadanie im nowych funkcji społecznych (3.2. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji)	
Lokalizacja przedsięwzięcia		Podobszar rewitalizacji		
		Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice
			nr działki 1166, 234/5, 233/8, 233/4, 233/10, 230/10, 230/12, 230/5	
Ramy realizacji		Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji
		2 000 000 zł		2019-2020
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia		<p>Realizacja projektu stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy w postaci: 1) daleko posuniętej degradacji przestrzeni publicznych i zielonych w obszarze rewitalizacji (w tym brak ich odpowiedniego zagospodarowania), 2) braku bezpieczeństwa w korzystaniu z tego rodzaju przestrzeni, które kumulują negatywne zjawiska wandalizmu, przestępczości, czy nadużywania alkoholu; 3) niewystarczającej (w stosunku do zapotrzebowania) infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, służącej zarówno mieszkańcom podobszaru „Rogoźnik”, jak i turystom odwiedzającym rejon Gminy, 4) degradacji zieleni (potrzeba pielęgnacji).</p> <p>W parku znajduje się również amfiteatr, który w związku ze swym złym stanem technicznym nie spełnia norm bezpieczeństwa. Przebudowy wymagają zewnętrzne elementy obiektu – widownia i scena. Remont pomieszczeń wewnętrznych przyczyni się do poszerzenia prowadzonej działalności w zakresie oferty kulturalno-edukacyjnej i powstania instytucji Centrum Usług Społecznych. Zły stan obiektu wpływa również na niską ofertę skierowaną do mieszkańców w zakresie ich aktywizacji i integracji.</p>		
Cel przedsięwzięcia		<p>Celem przedsięwzięcia jest przywrócenie parkowi, stanowiącemu cenny zabytek przyrodniczy, jego pierwotnych walorów. Park uzyska również walory rekreacyjno-wypoczynkowe. Działania te wpłyną również znacząco na poprawę estetyki tej części obszaru rewitalizacji oraz stworzenie atrakcyjnego obszaru do rekreacji mieszkańców. Nastąpi też znacząca poprawa powiązania funkcjonalno-przestrzennego obszarów przyległych do parku. Inwestycja wpłynie również na wzrost bezpieczeństwa na terenie parku. Projekt jest skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak również do pozostałych mieszkańców Gminy. We współpracy z obiektu będą mogły korzystać także lokalne organizacje społeczne.</p>		
Koncepcja przedsięwzięcia		<p>W ramach przedsięwzięcia planuje się nowe zagospodarowanie pod kątem rekreacyjnym parku w Rogoźniku, w tym uporządkowanie przestrzeni, wymianę oświetlenia, pielęgnację zieleni. Kolejny etap obejmuje rejon byłej przystani z możliwością nadania jej nowej funkcji bądź wykorzystania jej funkcji historycznej.</p>		
Oddziaływanie przedsięwzięcia		Nazwa wskaźnika – produkt	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera społeczna	Liczba obiektów poddanych rewitalizacji (przebudowie, odbudowie, rozbudowie, modernizacji), w tym na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe	1 szt.	Dane wnioskodawcy

X	Sfera gospodarcza	Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją	30 ha	Dane wnioskodawcy
	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe	20 000 os./rok	Dane wnioskodawcy
X	Sfera środowiskowa	Liczba utworzonych miejsc pracy	3 szt.	Dane wnioskodawcy

Projekt 4 Budowa Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku

Numer przedsięwzięcia		4		
Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca		
Budowa Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku		Gmina Bobrowniki		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Zagospodarowanie terenów po byłym szybie w Bobrownikach Rewitalizacja obiektów po zakładzie materiałów ogniotrwałych w Rogoźniku Rewitalizacja terenu parku w Rogoźniku			
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej (Cel operacyjny 2.3. Zwiększenie funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i rozbudowa infrastruktury kulturalno-sportowej)		
	Powiązania pośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.1. Rozwój umiejętności i zainteresowań uczniów szkół podstawowych i gimnazjów i 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym)		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji			
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice	
		nr działki 1610/14, 1610/21, 1610/22, 1610/20, 1610/3, 1610/2, 1610/26, 1610/25, 1610/6, 1610/16, 1610/18		
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	8 000 000 zł		2019-2023	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Teren objęty oddziaływaniem jest byłym miejscem funkcjonowania rolniczej spółdzielni produkcyjnej w Rogoźniku. Został przejęty od Agencji Skarbu Państwa w celu zwiększenia aktywizacji lokalnej społeczności. Planowany projekt będzie rozwiązywać problemy społeczne, przestrzenne, gospodarcze, wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców podobszaru rewitalizacji oraz zachęci młodzież i dzieci do uprawiania sportu. Dzięki realizacji projektu w obszarze rewitalizacji powstanie projekt, w którym będzie można spędzać czas na powietrzu. Planowany projekt przyczyni się również do poprawy stanu zagospodarowania obszaru rewitalizacji, a także wpłynie w znacznym stopniu na lepszą integrację społeczności oraz rozwój sportu wśród młodego pokolenia.			
Cel przedsięwzięcia	Celem głównym projektu jest stworzenie dodatkowej przestrzeni publicznej w			

	obszarze rewitalizacji pozwalającej aktywnie funkcjonować mieszkańcom (w tym szczególnie dzieciom i młodzieży) w obszarze sportu i rekreacji. Centrum Kultury i Sportu ma być przestrzenią bezpiecznej aktywności dla dzieci i młodzieży, a także osób dorosłych, miejscem umożliwiającym wzrost aktywności i integracji lokalnej społeczności podczas organizowanych spotkań i warsztatów. Dzięki realizacji projektu poprawi się jakość i warunki życia mieszkańców. Miejsce to przyczyni się do budowania pozytywnych relacji i więzi zarówno między rówieśnikami, jak i między dziećmi a osobami dorosłymi, zatem będzie miało wpływ na zwiększenie poziomu uczestnictwa ludzi w życiu publicznym i kulturalnym. Poprawi estetykę otoczenia – rewaloryzacja istniejących terenów zdegradowanych. Obiekt będzie skupiał będzie grupy społeczne, z podobszaru rewitalizacji, w tym dzieci i młodzież, organizacje pozarządowe oraz sferę ekonomiczną, jako czynnik społecznie odpowiedzialnego biznesu.			
Koncepcja przedsięwzięcia	W ramach projektu planuje się budowę obiektu – Centrum Kultury i Sportu poprzez zabudowę terenu obiektem kubaturowym jednokondygnacyjnym podzielonym funkcjonalnie na następujące strefy: - wejściowa i komunikacja; - szatnia, zaplecza sanitarne i sportowe,; - strefa pomieszczeń pomocniczych; - strefa funkcji dodatkowych; - strefa boisk sportowych – hala główna; - część zewnętrzna z 55 miejscami parkingowymi przestrzenią rekreacyjną.			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika - produkt	Wartość docelowa	Źródło danych	
X	Sfera społeczna	Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją	9 tys. m ²	Dane wnioskodawcy
	Sfera gospodarcza	Liczba organizowanych spotkań/warsztatów kulturalnych, sportowych dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych i podopiecznych OPS	50 szt./rok	Dane wnioskodawcy
X	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe	10 000 os./rok	Dane wnioskodawcy
X	Sfera środowiskowa	Liczba nowo utworzonych etatów	4 szt.	Dane wnioskodawcy

Projekt 5 Termomodernizacja zabytkowego dworu w Dobieszowicach

Numer przedsięwzięcia	5		
Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca		
Termomodernizacja zabytkowego dworu w Dobieszowicach	Gmina Bobrowniki Partnerzy w realizacji: Gminny Ośrodek Kultury		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Zagospodarowanie terenów po byłym szybie w Bobrownikach Rewitalizacja obiektów po zakładzie materiałów ogniotrwałych w Rogoźniku Rewitalizacja terenu parku w Rogoźniku Budowa Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku		
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej (Cel operacyjny 2.3. Zwiększenie funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i rozbudowa infrastruktury kulturalno-sportowej)	

	Powiązania pośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym)		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji			
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice nr działki 309/8	
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	1 000 000 zł		2018-2019	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	<p>Budynek dworu w Dobieszowicach, z którego korzystają m.in. Koła Gospodyń Wiejskich, Zespoły Śpiewacze, Chór męski, dzieci i młodzież wymaga przeprowadzenia prac remontowych oraz termomodernizacyjnych. W budynku mieści się również Gminny Ośrodek Kultury oraz Urząd Stanu Cywilnego. Ze względu na bliskie sąsiedztwo z Ośrodkiem Pomocy Społecznej jest naturalną lokalizacją działań animacyjnych, kursów, szkoleń i spotkań integracyjnych. Dotychczasowy stan budynku ogranicza jego możliwości funkcjonalne. W związku z faktem, iż budynek ten nie jest ocieplony, a stolarka w większej części jest stara i nieuszczelna budynek jest energochłonny, co związane jest z wysokimi kosztami jego utrzymania. Obiekt ogrzewany jest piecem węglowym, starszej generacji, nie spełniającym najnowszych parametrów środowiskowych, utrzymujący się przewlekłe nieprzyjemny zapach wynikający z zawilgocenia murów sprawia, iż gość odczuwa dyskomfort, jednocześnie klasyfikacja budynku jako zabytku ogranicza możliwości ocieplenia ścian. Prace termomodernizacyjne polegające na zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań typu pompa ciepła oraz wymiany okien, drzwi i termoizolacja pokrycia dachu i ścian umożliwiła by swobodne wykorzystywanie obiektu w przestrzeni społecznej. Realizacja inwestycji pozwoli na ograniczenie kosztów eksploatacji, jednocześnie dostosowując budynek do obowiązujących norm. Jego termomodernizacja wpłynie również na podniesienie poziomu jakości usług oraz komfort mieszkańców korzystających z dworu w Dobieszowicach.</p>			
Cel i oddziaływanie przedsięwzięcia	<p>Celem przedsięwzięcia jest podniesienie poziomu jakości usług, świadczonych na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i całej Gminy, przez dwór w Dobieszowicach. Jego realizacja przyczyni się do poprawy stanu technicznego budynku, a także poprawę jakości stanu środowiska przyrodniczego. Korzystający z obiektu będą mogli bez przeszkód organizować spotkania, kursy i szkolenia dla mieszkańców Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.</p>			
Koncepcja przedsięwzięcia	<p>W ramach przedsięwzięcia planuje się: 1) termomodernizację budynku, 2) wymianę źródła ciepła, 3) zastosowanie efektywnego energetycznie i odnawialnego rozwiązania, 4) odwilgocenie ścian, 5) docieplenie stropu oraz ścian technologią dopuszczoną w obiektach zabytkowych oraz 6) wymianę okien i drzwi.</p>			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika - produkt		Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera społeczna	Liczba obiektów poddanych rewitalizacji (przebudowie, odbudowie, rozbudowie, modernizacji), w tym na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe	1 szt.	Dane wnioskodawcy
	Sfera gospodarcza			
X	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe	1 000 os./rok	Dane wnioskodawcy
X	Sfera środowiskowa	Liczba organizowanych spotkań	20 szt.	Dane wnioskodawcy

Projekt 6 Wsparcie tworzenia nowych miejsc w świetlicach środowiskowych

Numer przedsięwzięcia		6		
Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca		
Wsparcie tworzenia nowych miejsc w świetlicach środowiskowych		Gmina Bobrowniki Partner w realizacji: Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Wsparcie funkcjonowania lokali socjalnych na terenie Gminy Bobrowniki Utworzenie Klubu Integracji Społecznej na terenie Gminy Bobrowniki Efekty społeczne dzięki inwestycji w człowieka Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych			
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i 1.3. Wsparcie osób z problemami społecznymi)		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji			
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice	
		OSP w Rogoźniku nr działki 1706		
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	150 000 zł		2018-2020	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Utworzenie tworzenia nowych miejsc świetlicach środowiskowych jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie wśród mieszkańców obszaru objętego programem rewitalizacji na pomoc prawną, psychoterapeutyczną, terapeutyczną socjoterapeutyczną. W skali całej Gminy, w szczególności na obszarze rewitalizowanym, występują wzmoczone negatywne zjawiska społeczne takie, jak przemoc fizyczna, emocjonalna, alkoholizm oraz przestępczość, co wpływa destrukcyjnie na funkcjonowanie ludzi młodych a zwłaszcza dzieci. Ma to wpływ na ich postępy w nauce, opuszczanie zajęć edukacyjnych oraz konflikty z rówieśnikami.			
Cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest utworzenie miejsc w funkcjonujących placówkach oraz rozszerzenie oferty wsparcia dla dzieci i młodzieży, rozwijanie środowiskowych form opieki nad dziećmi i młodzieżą (m.in. świetlice środowiskowe, w tym z programem socjoterapeutycznym, kluby środowiskowe).			
Koncepcja przedsięwzięcia	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach w ramach projektu przewiduje system zaplanowanych działań na rzecz rozwiązywania problemów uczestników projektu. W pierwszej kolejności w projekcie będzie trzeba zastosować usługi o charakterze społecznym i edukacyjnym (zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych). Przewiduje się wsparcie psychologiczno-terapeutyczne, które ma na celu poprawę stanu emocjonalnego, pracę z zaburzeniami psychosomatycznymi, nerwicowymi, depresjami itp. wg potrzeb uczestników projektu. W ramach szeroko pojętej aktywizacji społecznej projekt przewiduje kształtowanie motywacji do samodzielnego, świadomego podejmowania ról życiowych.			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika - produkt		Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera społeczna	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	1 szt.	Dane wnioskodawcy
X	Sfera gospodarcza			
	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	5 os./rok	Dane wnioskodawcy,

		poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje		
	Sfera środowiskowa			

Projekt 7 Kompetencje kluczem do sukcesu

Numer przedsięwzięcia		7		
Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca		
Kompetencje kluczem do sukcesu		Gmina Bobrowniki Partner w realizacji: Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Utworzenie Klubu Integracji Społecznej na terenie Gminy Bobrowniki Efekty społeczne dzięki inwestycji w człowieka Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych – kształcenie ustawiczne			
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.1. Rozwój umiejętności i zainteresowań uczniów szkół podstawowych i gimnazjów)		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji			
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice	
	Szkoła Podstawowa w Bobrownikach – 1714	Szkoła Podstawowa w Rogoźniku – 752 bezpośrednie sąsiedztwo obszaru rewitalizacji	Szkoła Podstawowa w Dobieszowicach – 2372/3	
	Poza obszarem rewitalizacji Zespół Szkolno – Przedszkolny w Sączowie – 567/1 Szkoła Podstawowa w Siemoni – 433/3			
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	150 000 zł		2018-2020	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Potrzeba realizacji wsparcia wynika ze zdiagnozowanych w szkołach (wśród uczniów) trudności w zdobywaniu umiejętności szkolnych. Największe problemy dotyczą umiejętności z zakresu edukacji matematycznej i przyrodniczej, języka obcego, zajęć informatycznych, zaburzenia komunikacji społecznej, niewystarczającego zaplecza wsparcia dzieci szczególnie uzdolnionych. Efekty wskazanych deficytów znajdują swoje odzwierciedlenie w niskich wynikach egzaminów zewnętrznych. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest środowisko z którego pochodzą uczniowie (ubóstwo, euro sieroctwo, niedostosowanie społeczne, brak motywacji, niepełne rodziny). Założono, że działaniami objętych zostanie 240 uczniów z obszaru rewitalizacji			
Cel przedsięwzięcia	Celem głównym projektu jest podniesienie kompetencji 897 uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy Bobrowniki w okresie od 1 lipca 2018 roku do 30 czerwca 2020 roku poprzez indywidualizację podejścia do ucznia. Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację w 5 szkołach podstawowych zajęć wyrównawczych i rozwijających: matematyczno-przyrodniczych, językowych, korekcyjnych, a także zintensyfikowanej pracy z osobami niepełnosprawnymi oraz ze zdiagnozowanymi dysfunkcjami w formule psychoedukacji. Założeniem projektu nie jest systemowe podejście do nauki, ale indywidualne, które z braku narzędzi często umyka w procesie dydaktycznym. Planowane wsparcie dzieci i młodzieży przyczyni się do poprawy ich wyników w nauce, poszerzenia wiedzy i umiejętności przedmiotowych, wspomaganie ucznia w jego indywidualnym rozwoju. Dodatkowo zajęcia wzmocnią potencjał rozwoju młodzieży zagrożonej marginalizacją oraz ich szanse na wyjście z sytuacji kryzysowej (społecznie).			
Koncepcja przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie polega na realizacji zadań z zakresu indywidualizacji			

		w procesie nauczania w obszarze zarówno uzdolnień, jak i szczególnych trudności uczniów z terenu Gminy Bobrowniki. Skierowany jest do uczniów klas I, przekraczających próg edukacyjny, IV-VI szkół podstawowych oraz klas I-III gimnazjów z obszaru rewitalizacji, ze specjalny wskazanej grupy docelowej, dodatkowych zajęć wyrównawczych i rozwijających matematyczno-przyrodniczych, językowych, korekcyjnych, rewalidacyjnych i psychoedukacyjnych. W ramach projektu planuje się również doposażenie pracowni komputerowych w sprzęt oraz zakup materiałów dydaktycznych, niezbędnych do prowadzenia zajęć i sprzętu sportowego.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia		Nazwa wskaźnika - produkt	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera społeczna	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	5 szt.	Dane wnioskodawcy
X	Sfera gospodarcza	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	5 szt.	Dane wnioskodawcy
	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi objętych wsparciem	240 os./rok	Dane wnioskodawcy
	Sfera środowiskowa	Liczba uczniów niepełnosprawnych objętych wsparciem	7 os./rok	Dane wnioskodawcy

Projekt 8 Wsparcie funkcjonowania lokali socjalnych na terenie Gminy Bobrowniki

Numer przedsięwzięcia		8		
Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca		
Wsparcie funkcjonowania lokali socjalnych na terenie Gminy Bobrowniki		Gmina Bobrowniki Partner w realizacji: Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Wsparcie tworzenia nowych miejsc w świetlicach środowiskowych			
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i 1.3. Wsparcie osób z problemami społecznymi)		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji			
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice	
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	295 000 zł		2018	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Realizacja projektu jest odpowiedzią na trudną sytuację mieszkańców obszaru rewitalizacji, wskazującą na podwyższony stopień zagrożenia wykluczeniem społecznym w poszczególnych grupach społecznych. Z danych pozyskanych w czasie przygotowań analiz własnych pracowników socjalnych wynika, że na obszarze tym występują również inne problemy społeczne takie jak: starzenie się społeczeństwa, bezrobocie, ubóstwo, schematy niemocy utrwalone z pokolenia na pokolenie oraz niska aktywność społeczna mieszkańców obszaru wsparcia.			
Cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest wsparcie kierowane do osób wobec, których zastosowanie instrumentów i usług rynku pracy było niewystarczające, m.in. do osób doświadczających wielokrotnego wykluczenia społecznego, będących długotrwale bezrobotne, korzystających z opieki społecznej i mające trudności			

	w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Są to problemy trudne do pokonania samodzielnie.			
Koncepcja przedsięwzięcia	<p>Gmina, w ramach projektu wzmocni zasoby kadrowe i zapewni uczestnikom wszechstronny pakiet usług specjalisty ds. rodziny, dostosowany do potrzeb i preferencji rodziny. Działania na rzecz rodziny prowadzone są w oparciu o placówki ogólnodostępne, jak i środowisko.</p> <p>W ramach projektu planuje się prowadzenie indywidualnych spotkań z osobami potrzebującymi wsparcia oraz przeprowadzenie szkolenia, przez firmę zewnętrzną, dotyczącego wzmocnienia kompetencji i umiejętności społecznych. Praca specjalisty ds. rodziny, przygotowanego do pracy z rodziną polegać ma na wypracowaniu najlepszych rozwiązań dotyczących rozwoju swego klienta, motywować go do podjęcia działań i wykorzystania potencjału, który w nim drzemie, aby ostatecznie go doprowadzić do osiągnięcia celu, jaki sobie założył na wstępie – głównie na indywidualnym prowadzeniu, go od początku aż do momentu, gdy pozostający bez pracy dorośli członkowie rodziny – lokatorzy mieszkań socjalnych - odnajdą się na rynku pracy. O ile zaistnieje taka potrzeba specjalista ds. rodziny umożliwi kontakt z gabinetami terapii rodzinnej lub organizuje zajęcia warsztatowe prowadzone przez specjalistów. Udzieli porad w ramach domowego indywidualnego poradnictwa psychologicznego, w zależności od potrzeb i problemów uczestników, w zakresie interwencji kryzysowej (w razie potrzeby identyfikacji przemocy w rodzinie), mediacji rodzinnej, udzieli informacji o prawach i uprawnieniach, służących przywróceniu samodzielności życiowej w tym powrotu na rynek pracy, pomoże w załatwianiu spraw bieżących wynikających z potrzeby sytuacji, poruszy zagadnienia dotyczące wspólnego spędzania wolnego czasu mające na celu aktywizację społeczną (zakup biletów np. do kina, bilety KZK GOP).</p>			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika – produkt	Wartość docelowa	Źródło danych	
X	Sfera społeczna	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	2 szt.	Dane wnioskodawcy
X	Sfera gospodarcza			
	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	48 os.	Dane wnioskodawcy
	Sfera środowiskowa			

Projekt 9 Utworzenie Klubu Integracji Społecznej na terenie Gminy Bobrowniki

Numer przedsięwzięcia	9
Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
Utworzenie Klubu Integracji Społecznej na terenie Gminy Bobrowniki	Gmina Bobrowniki Partner w realizacji: Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Kompetencje kluczem do sukcesu Efekty społeczne dzięki inwestycji w człowieka Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych – kształcenie ustawiczne

	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, 1.3. Wsparcie osób z problemami społecznymi i 1.4. Zwiększenie aktywności społecznej wśród osób starszych i integracji międzypokoleniowej)		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji			
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice	
		nr działki 233/8		
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	300 000 zł		2018-2019	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy w postaci: 1) niskiej aktywności mieszkańców oraz integracji osób narażonych na wykluczenie społeczne, 2) niedostatecznej oferty wsparcia osób zagrożonych marginalizacją społeczną, 3) niskich kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców. Wskazane deficyty wiążą się z brakiem Klubu Integracji Społecznej.			
Cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest utworzenie Klubu Integracji Społecznej - wsparcie dla tworzenia nowych podmiotów, w ramach których prowadzona będzie aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami, mając na celu poprawę szans adaptacyjnych poprzez organizację dodatkowego wsparcia w zakresie umiejętności społecznych i zawodowych. Grupą docelową, do której kierowane będą działania będą osoby: 1) o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz osoby z niepełnosprawnością sprzężoną, 2) osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym osoby z niepełnosprawnością intelektualną oraz osób z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi 3) osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, 4) osoby lub rodziny korzystające z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, pod warunkiem, że zakres wsparcia dla tych osób lub rodzin nie będzie powielał działań, które dane osoba lub rodzina otrzymała lub otrzymuje z PO PŻ.			
Koncepcja przedsięwzięcia	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach w ramach projektu przewiduje system zaplanowanych działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów Uczestników Projektu. W oparciu o doświadczenia Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach wypracował strategię kompleksowego wsparcia dla osób zagrożonych marginalizacją z powodu bezrobocia długotrwałego, niskiego statusu zawodowego, ubóstwa.			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika - produkt		Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera społeczna	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	1 szt.	Dane wnioskodawcy
X	Sfera gospodarcza	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
	Sfera techniczna	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	20 os./rok	Dane wnioskodawcy
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	4 os./rok	Dane wnioskodawcy
	Sfera środowiskowa	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem	3 os./rok	Dane wnioskodawcy

Projekt 10 Efekty społeczne dzięki inwestycji w człowieka

Numer przedsięwzięcia		10		
Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca		
Efekty społeczne dzięki inwestycji w człowieka		Gmina Bobrowniki Partner w realizacji: Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Kompetencje kluczem do sukcesu Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych – kształcenie ustawiczne			
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i 1.3. Wsparcie osób z problemami społecznymi)		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji			
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice	
			nr działki 635/2	
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	250 000 zł		2018	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Organizacja kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe i społeczne jest odpowiedzią na duże zapotrzebowanie wśród mieszkańców obszaru objętego programem rewitalizacji na pomoc w zakresie zdobycia pracy. W skali całej gminy, w szczególności na obszarze rewitalizowanym, występuje najwyższe bezrobocie wśród jej mieszkańców. Przyczynia się to do wzrastającego ubóstwa, które z kolei wiąże się z wykluczeniem i marginalizacją osób bezrobotnych.			
Cel przedsięwzięcia	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach w ramach projektu przewiduje system zaplanowanych działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów uczestników projektu. W oparciu o doświadczenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrownikach wypracował założenia Programu Aktywizacja i Integracja, strategię kompleksowego wsparcia dla osób zagrożonych marginalizacją z powodu bezrobocia długotrwałego, niskiego statusu zawodowego, ubóstwa. Cel główny projektu osiągnięty zostanie poprzez zastosowanie instrumentów aktywnej integracji, tj. aktywizacja zawodowa, aktywizacja edukacyjna, aktywizacja zdrowotna oraz aktywizacja społeczna. Realizować będzie wsparcie społeczne, zdrowotne, edukacyjne i zawodowe 30 osób, w dążeniu do samodzielności oraz zdobywania i podnoszenia kwalifikacji. Wsparcie zawodowe jest najważniejszym obszarem działalności przedsięwzięcia. Jest ono kierowane przede wszystkim do osób szczególnie defaworyzowanych na rynku pracy, takich jak np. osoby niepełnosprawne, czy kobiety. Wsparcie kierowane jest do osób wobec których zastosowanie instrumentów i usług rynku pracy było niewystarczające. Mamy do czynienia z osobami doświadczające wielokrotnego wykluczenia społecznego, będące długotrwale bezrobotne, korzystające z opieki społecznej i mające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Są to problemy trudne do pokonania samodzielnie.			
Koncepcja przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia planuje się: Zadanie 1. Praca socjalna W pierwszej kolejności w projekcie będzie trzeba zastosować usługi aktywnej integracji o charakterze społecznym, zdrowotnym i edukacyjnym (zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych). W następnej kolejności zostanie uczestnikom projektu umożliwiony rozwój zawodowy poprzez uczestnictwo w kursach zawodowych realizowanych w porozumieniu z PUP w Będzinie. Przed skierowaniem na kurs wszyscy uczestnicy projektu otrzymają indywidualne wsparcie doradcy			

		<p>zawodowego. Celem wsparcia będzie ocena dotychczasowej ścieżki zawodowej, określenie potrzeb oraz zidentyfikowanie predyspozycji zawodowych.</p> <p>Zadanie 2. Aktywizacja i integracja</p> <p>W ramach aktywizacji zawodowej projekt przewiduje: 1) Zajęcia z doradcą zawodowym – bez kosztów – aktywizacja UP przez PUP. Kurs aktywnego poszukiwania pracy (grupowy, po 4 osoby 6-8 godzin, 2 spotkania) oraz indywidualne 6 godz./osobę, 2) Szkolenia/kursy zawodowe – w oparciu o opinię doradcy zawodowego, odpowiadające potrzebom lokalnego rynku pracy, zgodne z możliwościami, predyspozycjami, kwalifikacjami zawodowymi oraz stanem zdrowia uczestników projektu – realizator PUP w Będzinie – po jednym kursie na uczestnika. Program szkolenia będzie się składał z intensywnej części teoretycznej i praktycznej zakończonej uzyskaniem zaświadczenia lub certyfikatu.</p> <p>W ramach <u>aktywizacji edukacyjnej</u> projekt przewiduje realizację ma etapie ustalania Indywidualnej ścieżki reintegracji UP będą mogli zadeklarować swój udział w indywidualnych poradach prawnych – dla każdej 2 godziny zegarowe spotkań indywidualnych poradnictwa prawnego.</p> <p>W ramach <u>aktywizacji zdrowotnej</u> projekt przewiduje realizację konsultacji z psychologiem (indywidualne i grupowe); I.2018-XII.2019– usługa zlecona. Na podstawie diagnozy pracownika socjalnego – psycholog/terapeuta/coach przeprowadzi poradnictwo specjalistyczne - godzinowe sesje 2 razy w miesiącu z każdym UP (w formie warsztatów najpierw grupowo, 2 razy 2 godziny, łącznie 8 godzin a potem wywiad specjalistyczny, indywidualnie 4 razy 8 godzin (ścieżka reintegracji). Wsparcie psychologiczno-terapeutyczne ma na celu poprawę stanu emocjonalnego, pracę z zaburzeniami psychosomatycznymi, nerwicowymi, depresjami, pogłębianie procesu diagnostycznego w celach terapeutycznych, przeprowadzenie coachingu z celów ogólnych.</p> <p>W ramach <u>aktywizacji społecznej</u> projekt przewiduje realizację grupy wsparcia z doradcą zawodowym po zakończeniu modułu szkoleniowego, zajęcia mające na celu stopniowe usamodzielnienie podopiecznych oraz dalszą możliwość konsultacji ze specjalistą podejmowanych działań w ramach ścieżki reintegracji oraz podzielenia się doświadczeniami z innymi uczestnikami projektu. Grupę poprowadzi doradca zawodowy/psycholog. Przewidziano ok. 40 godzin szkoleń (1godzina=45min) w miesiącu odbywać się będą w blokach tematycznych. UP otrzymują zaświadczenie o ukończeniu warsztatów. Dla uczestników zaplanowano poczęstunek (kawa, herbata, drobne ciastka) oraz zakup materiałów biurowych do zajęć.</p> <p>Bloki tematyczne:</p> <p>Z kształtowania motywacji do samodzielnego, świadomego podejmowania ról życiowych, prowadzenia gospodarstwa domowego, planowania wydatków i ich kontrola, zarządzanie czasem wolnych, treningi asertywności. Warsztaty psychologiczne dla wszystkich uczestników projektu z zakresu poprawy relacji z innymi ludźmi, asertywności, odnajdywania się w trudnych sytuacjach.</p> <p>Zadanie 3. Wkład własny</p> <p>Zasilki wypłacane przez ośrodki pomocy społecznej są świadczeniami pieniężnymi wypłacanymi podczas realizacji projektu, na sfinansowanie kosztów dojazdu, kosztów opieki, na pokrycie kosztów uczestnictwa w projekcie, ryczałt w wysokości 500,00 zł miesięcznie dla uczestnika wypłacane w okresie odbywania kursu zawodowego.</p>		
Oddziaływanie przedsięwzięcia		Nazwa wskaźnika - produkt	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera społeczna			
X	Sfera gospodarcza	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
	Sfera techniczna	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	30 os.	Dane wnioskodawcy
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	6 os.	Dane wnioskodawcy

		pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)		
	Sfera środowiskowa	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem	10 os.	Dane wnioskodawcy

Projekt 11 Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych

Numer przedsięwzięcia		11		
Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca		
Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych		Gmina Bobrowniki		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Kompetencje kluczem do sukcesu Wsparcie funkcjonowania lokali socjalnych na terenie Gminy Bobrowniki Utworzenie Klubu Integracji Społecznej na terenie Gminy Bobrowniki Efekty społeczne dzięki inwestycji w człowieka			
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, 1.3. Wsparcie osób z problemami społecznymi i 1.4. Zwiększenie aktywności społecznej wśród osób starszych i integracji międzypokoleniowej		
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji			
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice	
		nr działki 233/8		
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji	
	250 000 zł		2019	
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	<p>Grupą społeczną objętą projektem będą osoby starsze, w wieku poprodukcyjnych (dla kobiet to grupa 60+, dla mężczyzn 65+), czyli osoby, które w myśl funkcjonujących w społeczeństwie stereotypów są bądź mogą być dyskryminowane ze względu na swój wiek. Omawiana grupa docelowa na terenie gminy Bobrowniki, nie uwzględniając różnych dodatkowych barier, czy powodów do wykluczenia takich jak choćby niepełnosprawność, ubóstwo czy alkoholizm to 2 714 osób (1848 K, 866 M). Grupa stanowi 22% mieszkańców całej Gminy. Analiza demograficzna do 2050 roku na terenie powiatu będzińskiego, gdzie znajduje się Gmina Bobrowniki wskazuje ponad 0,5% roczny przyrost tej grupy wiekowej. Z drugiej strony wydłuża się wiek życia przeciętnego Polaka. Wszystko to powoduje, że zapotrzebowanie na usługi społeczne względem osób starszych rośnie. W tej grupie instytucjonalna opieka przysługuje osobom korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej, z niepełnosprawnością oraz osobom niesamodzielnym. Według definicji z kolei osoba niesamodzielną, to osoba, która ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia w wykonywaniu co najmniej jednej czynności dnia codziennego. Szacuje się że na terenie gminy Bobrowniki funkcjonuje 190 osób o różnym stopniu niepełnosprawności w grupie powyżej 60 roku, w tym 61 osób korzysta z opieki instytucjonalnej (dane OPS). Według badań prowadzonych przez Starostwo Powiatowe w Będzinie na podstawie analizy stanu zdrowia mieszkańców 35% osób hospitalizowanych to grupa 65+. Stan zdrowia uniemożliwia regularne uczestnictwo w życiu społecznym, co oddziałuje nie tylko na stan fizyczny osób, ale także na ich psychikę, powodując efekt samotności. Dlatego tak ważne jest objęcie wsparciem osób starszych, powyżej 60 roku życia.</p> <p>Projekt skierowany do seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji. Projekt zlokalizowany jest na obszarze funkcjonalnym Strategii ZIT Subregionu Centralnego – Gmina Bobrowniki. Potrzeba realizacji projektu wynika z potrzeb zdiagnozowanych na tymże obszarze. Projekt wpisuje się w cele szczegółowe Strategii, mianowicie CS1. Rozwój kapitału ludzkiego bazujący na</p>			

	zatrudnialności i spójności społeczno-gospodarczej S.C. w szczególności priorytet strategiczny P1.2. Aktywność społeczna i zapobieganie wykluczeniom, na który składa się działanie D1.2.1. Wzmocnienie lokalnych potencjałów rozwoju oraz kompleksowa rewitalizacja, dla którego celem szczegółowym jest C1.2.1.2. Lepszy dostęp do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Projekt jest powiązany w ramach Wiązki projektów: "Usługi społeczne" wskazanej w Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego. Działania realizowane w przestrzeni społecznej w zakresie inwestycji w infrastrukturę usług społecznych oraz samych usług społecznych, realizowane w obszarze priorytetów inwestycyjnych 9iv oraz 9a.			
Cel przedsięwzięcia	Celem projekt jest wsparcie seniorów, którzy jako grupa społeczna często narażeni są na wykluczenie społeczne. W wyniku realizacji projektu możliwa będzie koncentracja różnorodnej oferty zajęć dla osób starszych dostosowanych do ich potrzeb i zapewniających zmniejszenie problemu wykluczenia tych osób, poczucia odosobnienia czy problemów psychospołecznych.			
Koncepcja przedsięwzięcia	Centrum Usług Społecznych jest projektem działającym przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Bobrownikach. W ramach CUS odbywać się będą zajęcia, warsztaty, spotkania prowadzone dla seniorów w ramach ich aktywizacji i integracji, m.in. spektakle teatralne przygotowywane przez podopiecznych CUS dla rodzin i otoczenia. W jednej z sal zlokalizowane zostaną urządzenia do fitness dostosowane do potrzeb wieku, przy pomocy których odbywać się będą zajęcia z instruktorem, terapeutą. Planowane jest również zaangażowanie w działania CUS zespołów folklorystycznych, Gimnazjum w Rogoźniku oraz stowarzyszeń z terenu Gminy, tak aby umożliwić integrację międzypokoleniową osób objętych projektem. W sali szkoleniowej wyposażonej w sprzęt audiowizualny, odpowiednią ilość krzeseł i stołów odbywać się będą m.in. wykłady Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz wykłady i prelekcje w zakresie potrzeb socjalnych, edukacyjnych i doradczych. Sala komputerowa wyposażona w 10 stanowisk komputerowych służyć będzie do prowadzenia zajęć z technologii informacyjnej. Pomieszczenie administracyjne spełniać będzie również punkt dyżurów psychologa i prawnika. Cały zakres oferowanych usług społecznych ma mieć na celu wzbudzenie aktywności, rozwijanie inwencji lub wręcz wspomagać terapię. Łącznie w obiekcie zlokalizowane zostaną co najmniej następujące usługi społeczne: zajęcia teatralne, zajęcia sportowe, zajęcia komputerowe, zajęcia edukacyjne w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku, pomoc psychologa, pomoc prawna (6 usług aktywizujących społecznie).			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika - produkt	Wartość docelowa	Źródło danych	
X	Sfera społeczna	Liczba organizowanych spotkań/warsztatów	10 szt.	Dane wnioskodawcy
X	Sfera gospodarcza	Liczba osób objętych wsparciem	60 os.	Dane wnioskodawcy
	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa	Źródło danych
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym	10 os.	Dane wnioskodawcy
	Sfera środowiskowa			Dane wnioskodawcy

Projekt 12 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych – kształcenie ustawiczne

Numer przedsięwzięcia	12
Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych – kształcenie ustawiczne	Instytucje otoczenia biznesu/Agencja Rozwoju Lokalnego w Sosnowcu

Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Kompetencje kluczem do sukcesu Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych		
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i 1.3. Wsparcie osób z problemami społecznymi)	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji		
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice nr działki 635/2
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji
	808 235 zł		2018-2021
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	W związku z dużym postępowaniem, który dokonał się w ostatnich latach w zakresie dostępu do nowych technologii znaczna część społeczeństwa nie może partycypować w pozytywnych efektach ich funkcjonowania bez posiadania odpowiednich umiejętności. W szczególności część osób dorosłych, znajdujących się wśród grup de faworyzowanych, może posiadać ograniczenia w zakresie kompetencji cyfrowych oraz znajomości języków obcych. Należy dążyć do tego, aby osoby dorosłe, w równie dużej części jak młode pokolenia, mogły rozwijać swoje umiejętności, które będą mogły zostać wykorzystane zarówno w sferze społecznej, jak również gospodarczej na obszarze rewitalizowanym.		
Cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest wzrost kwalifikacji i kompetencji w zakresie umiejętności cyfrowych i języków obcych dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności osób starszych oraz osób o niskich kwalifikacjach. Uzyskanie odpowiednich kwalifikacji, zgodnych z potrzebami rynku pracy, rozwijającego się w oparciu o nowe technologie i biegłą znajomość języka obcego, zwiększy szanse zatrudnienia lub skróci okres poszukiwania pracy. Rozwój kompetencji cyfrowych i kompetencji z zakresu języków obcych przyczyni się do bardziej elastycznego reagowania na zmiany w relacjach gospodarczych oraz w sferze społecznej poprawią się m.in. umiejętności komunikacyjne, zwiększona zostanie aktywność edukacyjna osób dorosłych w ramach kształcenia się przez całe życie. W szybszym tempie będą mogły się rozwijać obszary rewitalizowane oraz obszary zdegradowane. Poprawie ulegnie jakość życia mieszkańców.		
Koncepcja przedsięwzięcia	Projekt skierowany jest do osób dorosłych, pracujących należących do grup de faworyzowanych m.in. 1) osoby po 50 roku życia, 2) kobiety (szczególnie powracające na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowywaniem dziecka, 3) osoby o niskich kwalifikacjach, 4) osoby niepełnosprawne i 5) osoby mieszkające na terenach wiejskich, które z własnej inicjatywy chcą nabyć lub uzupełnić kompetencje w zakresie znajomości języków obcych i umiejętności cyfrowych. Realizacja projektu zakłada przeprowadzanie certyfikowanych kursów i szkoleń w/w zakresie. Projekt będzie miał pozytywny wpływ na realizację kierunków i celów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji oraz stanowi odpowiedź na problemy zdiagnozowane w Programie w zakresie niedopasowania strukturalnego rynku pracy oraz potrzeb edukacyjnych, skierowanych do osób dorosłych.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika - produkt	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera społeczna	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	38 os./rok Dane wnioskodawcy
X	Sfera gospodarcza	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	9 os./rok Dane wnioskodawcy
		Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	35 os./rok Dane wnioskodawcy
	Sfera techniczna	Nazwa wskaźnika - rezultat	Wartość docelowa Źródło danych
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	23 os./rok Dane wnioskodawcy

Sfera środowiskowa	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	5 os./rok	Dane wnioskodawcy
	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	21 os./rok	Dane wnioskodawcy

Projekt 13 Remont budynku amfiteatru w Rogoźniku z przeznaczeniem na Centrum Usług Społecznych

Numer przedsięwzięcia		13	
Nazwa przedsięwzięcia		Wnioskodawca	
Remont budynku amfiteatru w Rogoźniku z przeznaczeniem na Centrum Usług Społecznych		Gmina Bobrowniki	
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Kompetencje kluczem do sukcesu Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych		
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej (Cel operacyjny 2.3. Zwiększenie funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i rozbudowa infrastruktury kulturalno-sportowej)	
	Powiązania pośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i 1.3. Wsparcie osób z problemami społecznymi)	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji		
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice
		nr działki 233/8	
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji
	2 256 142,50 zł		2017
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Projekt realizowany jest jako uzupełniający wobec planowanych działań z zakresu usług społecznych. Realizacja niniejszego projektu warunkuje jednak realizację wspomnianych usług, gdyż nie można udostępnić usług bez ich konkretnej lokalizacji. Niniejszy projekt przewiduje remont pomieszczeń obiektu, który był niegdyś wykorzystywany jako amfiteatr i powstał w latach 70-tych XX wieku, obecnie w dużym stopniu zdegradowany, nie może pełnić bez interwencji, założonych w ramach komponentu EFS funkcji. Obiekt, który w ramach remontu powstanie to Centrum Usług Społecznych, skierowane głównie do osób w wieku poprodukcyjnym, aczkolwiek przewiduje się włączenie w działanie instytucji osób młodszych ze wszystkich grup wiekowych na zasadzie przeciwdziałania marginalizacji czy wykluczeniu społecznemu ze względu na wiek.		
Cel przedsięwzięcia	Celem projektu jest stworzenie infrastruktury, umożliwiającej prowadzenie działań mających na celu wzrost kwalifikacji i kompetencji w zakresie umiejętności cyfrowych i języków obcych dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności osób starszych oraz osób o niskich kwalifikacjach.		
Koncepcja przedsięwzięcia	Przedmiotem projektu będzie remont zdegradowanego obiektu amfiteatru w Rogoźniku w celu zagospodarowania go na potrzeby funkcjonowania centrum Usług Społecznych. Zakresem prac objęty będzie remont pomieszczeń wewnątrz obiektu oraz przebudowę zewnętrznych elementów obiektu tj. sceny i widowni w celu dostosowania ich do realizacji zajęć teatralnych. Pomieszczenia wewnątrz budynku oprócz podstawowych prac remontowych wyposażone zostaną w meble i sprzęt multimedialny związany z profilem obiektu. Powstanie sala szkoleniowa, sala komputerowa oraz sala rekreacyjna. Pracami objęta będzie także instalacja wewnętrzna budynku - oświetlenie, monitoring, instalacja		

	alarmowa oraz podjazdy dla niepełnosprawnych. Ponadto zaplanowano działania termomodernizacyjne - izolacje ścian i dachu (nieprzekraczające 30% zadania) jak również w ramach zagospodarowania otoczenia obiektu - remont chodników oraz ogrodzenia (do 10% zadania). Zakres prac dostosowany został ściśle do założonej funkcji obiektu jako CUS.		
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika - produkt	Wartość docelowa	Źródło danych
X	Sfera społeczna	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	1 szt.
	Sfera gospodarcza	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	200 os./rok
X	Sfera techniczna		
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna		
	Sfera środowiskowa		
			Dane wnioskodawcy

Projekt 14 Przebudowa i wyposażenie obiektu z przeznaczeniem na lokale socjalne

Numer przedsięwzięcia	14		
Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca		
Przebudowa i wyposażenie obiektu z przeznaczeniem na lokale socjalne	Gmina Bobrowniki		
Powiązania z celami LPR	Komplementarność przedsięwzięcia: Kompetencje kluczem do sukcesu Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych		
	Powiązania bezpośrednie	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej wraz z modernizacją infrastruktury technicznej (Cel operacyjny 2.3. Zwiększenie funkcjonalności obiektów użyteczności publicznej i rozbudowa infrastruktury kulturalno-sportowej)	
	Powiązania pośrednie	Cel strategiczny 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji (Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i 1.3. Wsparcie osób z problemami społecznymi)	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Podobszar rewitalizacji		
	Bobrowniki	Rogoźnik	Dobieszowice
Ramy realizacji	Szacunkowy koszt		Szacunkowy termin realizacji
	163 693,88 zł		2017
Główny problem postawiony w koncepcji przedsięwzięcia	Budynek przeznaczony w części mieszkalnej, do remontu i adaptacji na 4 mieszkania socjalne znajduje się w Bobrownikach przy ulicy Strażackiej 1. Obiekt oddano do użytkowania w roku 1970 i do dzisiejszego dnia nie przeprowadzono w nim większych modernizacji, poza bieżącymi naprawami i konserwacją. Projektem zgłaszanym, jak i realizowanym w ramach EFS pt. "Wsparcie funkcjonowania lokali socjalnych na terenie Gminy Bobrowniki" objęte zostaną osoby wymagające pomocy ze strony gminy, z powodu pogłębiającego się negatywnego zjawiska wykluczenia, wynikającego z bezrobocia i związanego z nim braku źródła dochodu i mieszkania. Obecnie na terenie gminy jest deficyt mieszkań socjalnych w porównaniu ze zgłaszanym zapotrzebowaniem. Rozważany projekt jest częścią większego przedsięwzięcia, realizowanego na poziomie lokalnym		

	i próbą określenia katalogu potrzeb na terenie naszej gminy. Wymienione inwestycje mają wartość społeczną.			
Cel przedsięwzięcia	<p>Celem projektu jest utworzenie mieszkań - w celu ich adaptacji na mieszkania socjalne, poprzez przebudowę i remont istniejącej infrastruktury - przyczyniających się do zwiększenia dostępu do lokali socjalnych.</p> <p>Grupy docelowe tworzą mieszkańcy, którzy uzyskali prawo do lokalu socjalnego na podstawie wyroku eksmisyjnego za zaległości w opłatach czynszowych, znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, mający zmniejszoną zdolność do samodzielnego życia i radzenia sobie, z przyczyn związanych z patologiami, w tym z powodu alkoholizmu, przemocy w rodzinie, przestępczości, braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi.</p> <p>Zakres rzeczowy zadania inwestycyjnego polegać ma na robotach budowlanych w budynku, który jest własnością Gminy Bobrowniki.</p> <p>Projekt będzie realizowany na terenie Gminy Bobrowniki w okresie od lipca 2016 r. do końca lutego 2017 r. Projekt jest zgodny z zapisami RPO WSL na lata 2014-2020.</p>			
Koncepcja przedsięwzięcia	<p>Nowe aranżacje mieszkań oznaczają gruntowną przebudowę, w stosunku do aranżacji istniejącej, pomieszczenia zyskują większą funkcjonalność i intuicyjność. Jednym z najistotniejszych elementów tego rozwiązania jest zredukowanie obszernego pokoju na rzecz łazienki oraz kuchni. Dzięki takiemu zaaranżowaniu przestrzeni zyskuje się dodatkowe niewielkie mieszkanie z kuchnią i łazienką dla zaspokojenia popytu ze strony użytkowników. Takie rozwiązanie wymagała zmiany układu funkcjonalnego mieszkań, przerobienia instalacji sanitarnej i elektrycznej. Wydzielenie dodatkowego lokalu zmniejszy powierzchnię użytkową mieszkań, pozwalając jednakże na organizację przestrzeni.</p>			
Oddziaływanie przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika - produkt	Wartość docelowa	Źródło danych	
X	Sfera społeczna	Liczba wspartych lokali socjalnych	4 szt.	Dane wnioskodawcy
	Sfera gospodarcza	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	48 os.	Dane wnioskodawcy
X	Sfera techniczna			
	Sfera przestrzenno-funkcjonalna			
	Sfera środowiskowa			

13.1. Harmonogram realizacji projektu

Harmonogram realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2016-2023 stanowi pochodną gotowości wnioskodawców do realizacji zgłoszonych do LPR projektów oraz dostępności środków finansowych możliwych do pozyskania ze źródeł zewnętrznych. Sprawna realizacja projektów zależała będzie także od sukcesów w pozyskiwaniu środków finansowych przez

wnioskodawców. Na podstawie zgłoszonych przez wnioskodawców oczekiwanych projektów rewitalizacyjnych (poprzez wypełnienia tzw. fiszki projektowej) przygotowano ramowy harmonogram ich realizacji, który uwzględnia także działania związane z zarządzaniem realizacją LPR (Tab. 21).

Tab. 21. Harmonogram realizacji przedsięwzięć ujętych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2017-2023 (źródło: opracowanie własne)

Przedsięwzięcia	TERMIN REALIZACJI						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							

13.2. Ramy finansowe

Tab. 22. Ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Numer	Nazwa przedsięwzięcia	Źródła finansowania				Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	Program
		budżet Gminy	fundusze UE	środki prywatne	inne źródła		
1	Zagospodarowanie terenów po byłym szybie w Bobrownikach	75 000	425 000	-	-	500 000 zł	RPO WSL 2014-2020
2	Rewitalizacja obiektów po zakładzie materiałów ogniotrwałych w Rogoźniku	-	4 000 000 zł	1 000 000 zł	-	5 000 000 zł	RPO WSL 2014-2020
3	Rewitalizacja terenu parku w Rogoźniku	150 000 zł	850 000 zł	1 000 000 zł	-	2 000 000 zł	RPO WSL 2014-2020
4	Budowa Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku	2 000 000 zł	-	-	1) 2 000 000 zł 2) 3 000 000 zł 3) 1 000 000 zł	8 000 000 zł	1) WIOŚiGW 2) Ministerstwo Sportu 3) Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
5	Termomodernizacja zabytkowego dworu w Dobieszowicach	150 000 zł	850 000 zł	-	-	1 000 000 zł	RPO WSL 2014-2020
6	Wsparcie tworzenia nowych miejsc w świetlicach środowiskowych	10 500 zł	139 500 zł	-	-	150 000 zł	RPO WSL 2014-2020 (działanie 9.2.4)

7	Kompetencje kluczem do sukcesu	10 500 zł	139 500 zł	-	-	150 000 zł	RPO WSL 2014-2020 (działanie 11.1.4)
8	Wsparcie funkcjonowania lokali socjalnych na terenie Gminy Bobrowniki	21 000 zł	274 000 zł	-	-	150 000 zł	RPO WSL 2014-2020 (działanie 9.2)
9	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej na terenie Gminy Bobrowniki	15 000 zł	285 000 zł	-	-	300 000 zł	RPO WSL 2014-2020 (działanie 9.1.5)
10	Efekty społeczne dzięki inwestycji w człowieka	13 000 zł	237 000 zł	-	-	250 000 zł	RPO WSL 2014-2020 (działanie 9.1)
11	Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych	13 000 zł	237 000 zł	-	-	250 000 zł	RPO WSL 2014-2020 (działanie 9.2.1)
12	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych – kształcenie ustawiczne	81 235 zł	727 000 zł	-	-	808 235 zł	RPO WSL 2014-2020
13	Remont budynku amfiteatru w Rogoźniku z przeznaczeniem na Centrum Usług Społecznych	338 421,38 zł	1 917 721,12 zł	-	-	2 256 142,50 zł	RPO WSL 2014-2020
14	Przebudowa i wyposażenie obiektu z przeznaczeniem na lokale socjalne	23 033,10 zł	130 521,15 zł	-	-	163 693,88 zł	RPO WSL 2014-2020

14. Komplementarność procesu rewitalizacji

Komplementarność jest jednym z ważnych aspektów Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować może lepszym i bardziej efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, opracowanymi przez Ministerstwo Rozwoju, wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu następujących aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania. Uwzględnienie komplementarności w planowaniu i wdrażaniu rewitalizacji polegające na zapewnieniu powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami, jak również pomiędzy przedsięwzięciami a systemem ich implementacji przyczyni się do wzmocnienia skuteczności oraz efektywności realizacji rewitalizacji.

14.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Bobrowniki została zapewniona dzięki skupieniu przedsięwzięć wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostały wyznaczone po przeprowadzeniu dokładnej analizy istotnych problemów w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej oraz z uwzględnieniem uwag mieszkańców wnoszonych podczas konsultacji społecznych.

Uwzględnienie zarówno danych obiektywnych (GUS, UG, OPS), jak i opinii społeczeństwa świadczy o trafności przestrzennej zaplanowanej w ramach rewitalizacji interwencji. Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Stanowią odzwierciedlenie problemów i potrzeb wytypowanych podobszarów. Realizacja przedsięwzięć przyniesie pozytywne skutki dla wszystkich trzech podobszarów rewitalizacji, ponieważ mają one charakter komplementarny – projekty są wzajemnie powiązane ze względu na fakt realizacji w pierwszej kolejności działań o wymiarze infrastrukturalnym (np. przedsięwzięcie 1-5), które stworzą niezbędną (z perspektywy celów rewitalizacji) przestrzeń dla rozwoju projektów „miękkich” wzmacniających tkankę społeczną. Część projektów dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej. Z infrastruktury tej korzystać będą mogli

mieszkańcy wszystkich podobszarów rewitalizacji, jak i całej Gminy. Realizacja projektu 4 wpłynie na wzbogacenie oferty sportowo-kulturowej, z której będą mogły korzystać dzieci i młodzież, osoby dorosłe i starsze, z kolei projektu 11 pn.: „Wsparcie funkcjonowania Centrum Usług Społecznych” skierowane z kolei będzie do seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji, jak również obszar zdegradowany. Z planowanych projektów w zakresie podnoszenia swoich kompetencji społecznych i zawodowych będą mogły skorzystać również osoby niepełnosprawne (przedsięwzięcie 7, 9-10). Projektem 7 pn. „Kompetencje kluczem do sukcesu” zostaną objęte dzieci i młodzież W Gminie Bobrowniki, w celu eliminacji niskiego poziomu edukacji, integracji uczniów i podniesienia ich umiejętności, z zakresu edukacji matematycznej i przyrodniczej, informatycznej i językowej.

W ramach swego działania Klub Integracji Społecznej (projekt 9) w partnerstwie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bobrownikach prowadzić będzie również zajęcia dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, niepełnosprawnych, z zaburzeniami psychicznymi zamieszkujących obszar rewitalizacji, mające na celu rozwój umiejętności personalnych i grupowych. Przyczynią się one do zwiększenia integracji oraz zaspokojenia potrzeb psychicznych i społecznych.

Tym samym tak zaplanowane działania w ramach poszczególnych projektów obejmą wszystkie grupy społeczne: dzieci, młodzież, osoby dorosłe, osoby bezrobotne, osoby starsze i niepełnosprawne. Wszystkie projekty realizowane będą na obszarze rewitalizacji. Swym oddziaływaniem obejmą one 3 166 mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak również pozostałą społeczność Gminy. Realizacja każdego z nich przyczyni się do realizacji celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki. Planowane projekty wpłyną na rozwój kulturalny mieszkańców, ich integrację oraz poprawią stan infrastruktury.

Efekt zrealizowanych projektów będzie pozytywnie wpływał na zwiększenie kapitału społecznego całej Gminy Bobrowniki, a dzięki kompleksowej realizacji przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji i obszarze zdegradowanym uniknie się przenoszenia sytuacji kryzysowej na inne obszary.

14.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa w LPR została zapewniona na poziomie poszukiwania rozwiązań (projektów) prowadzących do ograniczenia problemów i zaspokojenia potrzeb, a następnie określenia harmonogramów ich realizacji. Zaplanowane przedsięwzięcia są ze sobą

wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają. Zadania infrastrukturalne, związane z nadaniem nowych funkcji społecznych i gospodarczych obszarom przemysłowym, nowego zagospodarowania terenu Parku w Rogoźniku, budową Centrum Kultury i Sportu bądź termomodernizacją budynku zabytkowego dworu w Dobieszowicach zakładają prowadzenie tam działań o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców, wychowawczo-edukacyjnym).

Równocześnie zadania zostały przewidziane w taki sposób aby jednocześnie przeciwdziałały problemom w różnych sferach. Działania rewitalizacyjne związane z zagospodarowaniem obszaru zdegradowanego (tereny po byłym szybie i zakładach materiałów ogniotrwałych, park w Rogoźniku) i nadanie im nowych funkcji społeczno-kulturowo-rekreacyjnych) posłużą zarówno poprawie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i całej Gminy, zwiększeniu ład przestrzennego, jak również będą miały pozytywny wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego.

Dodatkowo w celu wykazania komplementarności karty proponowanych projektów rewitalizacyjnych zawierają prognozowane rezultaty oraz informację na temat oddziaływania projektu w odniesieniu do pięciu sfer. Będzie to przeciwdziało fragmentaryzacji zadań, a rewitalizacja uzyska kompleksowy charakter. Dla LPR przyjęto ponadto zestawienie wskaźników, które pozwolą ocenić tempo oraz zakres realizacji całego programu – na poziomie produktu oraz rezultatu.

W diagnozie wykazano, iż w obszarze rewitalizacji występuje nagromadzenie problemów w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. W związku z powyższym w ramach przeciwdziałania wspomnianym problemom w pierwszej kolejności skupiono się na działaniach skierowanych na ich zminimalizowanie sytuacji kryzysowej w sferze społecznej.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji realizowane również będą działania z zakresu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym poprzez działania zwiększające aktywność dzieci, młodzieży i osób starszych. W celu aktywizacji mieszkańców i integracji grup społecznych planowane są realizację przedsięwzięcia 4, Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku. Projektem do niego komplementarnym będą przedsięwzięcia, stawiające sobie za cel poprawę zagospodarowania terenów przemysłowych (przedsięwzięcie 1-2). Ponadto realizacja projektu 5 pn.: „Termomodernizacja zabytkowego dworu w Dobieszowicach”, przyczyni się do utworzenia miejsca edukacyjno-kulturowego poprzez organizację spotkań,

kursów i szkoleń, kształtujących postawę wobec kultury, życia społecznego i tradycji dla dzieci i młodzieży.

Pomimo iż projekty te będą realizowane na obszarze rewitalizacji, to ich oferta będzie skierowana, zarówno do osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze zdegradowanym. Pozwoli to przeciwdziałać przenoszeniu się problemów społecznych i wykluczeniu społecznemu na inne obszary.

Projekty 6-12 wpłyną na podniesienie kwalifikacji społecznych i zawodowych mieszkańców, kompetencji edukacyjnych dzieci i młodzieży, zwiększenie integracji i aktywności osób zagrożonych marginalizacją wśród lokalnej społeczności, co skutkować będzie zmniejszeniem sytuacji kryzysowej w sferze społecznej.

Nadanie nowych funkcji rekreacyjno-wypoczynkowo-sportowych przestrzeniom Gminy, w tym nowe zagospodarowanie terenu parku w Rogoźniku, obszarów przemysłowych, a także budowa Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku przyczynią się do podniesienia atrakcyjności przestrzeni publicznej.

Działania rewitalizacyjne zostaną dodatkowo powiązane z powstającymi/ aktualizowanymi w przyszłości opracowaniami strategicznymi/planistycznymi, co wynika z konieczności zapewnienia zrównoważonego rozwoju Gminy.

14.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna przejawia się w systemie zarządzania, który został zaprojektowany na potrzeby implementacji LPR, tym samym zapewniona zostanie współpraca i współdziałanie różnych podmiotów działających na rzecz realizacji Programu i poprawy stwierdzonej sytuacji kryzysowej obszaru zdegradowanego. Za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki odpowiada Wójt Gminy Bobrowniki, przy współpracy z Zespołem ds. Rewitalizacji oraz Partnerami Programu. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane w rozdziale 13. System zarządzania monitoring i oceny *Programu*.

Zespół ds. Rewitalizacji będzie poza rolą opiniodawczą, pełnił będzie również rolę wykonawczą i zarządczą programu. Tym samym Zespół koordynuje włączenie nowych podmiotów i interesariuszy w proces rewitalizacji oraz wspiera Partnerów Programu, w realizację przez nich zadań, pomagając im poszukiwać funduszy na ich realizację. Aby to

osiągnąć Zespół ds. Rewitalizacji realizuje zadania z zakresu upowszechniania wiedzy na temat Programu i jego realizacji, prowadzenia konsultacji społecznych oraz mobilizacji zasobów, które powinny lub mogą działać na rzecz realizacji Programu.

Każdy potencjalny Partner Programu dzięki działaniom Zespołu ds. Rewitalizacji ma zapewniony dostęp do informacji na temat realizacji założeń programu oraz ma szansę uczestniczyć w działaniach edukacyjno-szkoleniowych, w których dowie się w jaki sposób może zgłaszać i realizować zaproponowane przez siebie zadania. Dodatkowo w ramach procedur zarządczych przewidziano możliwość zgłaszania nowych zadań oraz uwag do istniejącego Programu Rewitalizacji przez wszystkich zainteresowanych. W ten sposób każdy Partner będzie miał wpływ na realizację Programu.

14.4. Komplementarność międzyokresowa

Zachowanie ciągłości programowej, która polega na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2007-2013 (polityka spójności) ma w procesie rewitalizacji kluczowe znaczenie. Działania, które będą przeprowadzane w Gminie w ramach realizacji *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki* są odpowiedzią na potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu. Kluczowymi projektami zrealizowanymi w ramach perspektywy 2007-2013 i mającymi swoją kontynuację, są (**Tab. 23**):

Tab. 23. Zadania zrealizowane w Gminie Bobrowniki

Lp.	Nazwa zadania	Wartość projektu	Wartość dofinansowania z UE	Okres realizacji/stan zaawansowania
Źródło finansowania: Europejski Fundusz Społeczny				
1	"Szansa na lepszą przyszłość" projekt realizowany w OPS Bobrowniki	282 906, 24 zł	253 201,08 zł	2010/2011
2	Centrum Kształcenia na Odległość	65 000, 00 zł	60 000, 00 zł	2009
3	Wioska internetowa w Sączowie	53 000, 00 zł	53 000, 00 zł	2009
4	Indywidualizacja nauczania na terenie gminy Bobrowniki	120 000, 00 zł	120 000, 00 zł	2011/2012
5	Szansa na lepszą przyszłość	377 302, 00 zł	328 252, 74 zł	2012/2013

6	Chętni i kompetentni mieszkańcy gminy Bobrowniki	48 750, 00 zł	48 750, 00 zł	2012/2013
7	Kuźnia kadr	326 630, 00 zł	298 227, 39 zł	2012/2014
8	Wsparcie godzenia życia zawodowego i rodzinnego w gminie Bobrownik	457 140, 00 zł	388 569, 00 zł	2012/2014
9	Odkrywczy wiedzy w Bobrownikach	50 000, 00 zł	50 000, 00 zł	2012/2013
10	Pomóż innym - pomóż sobie	48 500, 00 zł	48 500, 00 zł	2013
11	Akademia komputerowa po 50-tce	49 750, 00 zł	49 750, 00 zł	2013
12	Krasnalkowo	331 000, 00 zł	281 000, 00 zł	2014/2015
13	Klucz do wiedzy	300 000, 00 zł	264 000, 00 zł	2014/2015
Źródło finansowania: Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013				
14	Wdrożenie elektronicznych usług publicznych w Gminie Bobrowniki	352 431, 82 zł	297 649, 94 zł	2009
15	Ochrona wód rzeki Brynicy i zbiornika wody pitnej Kozłowa Góra poprzez realizację budowy kanalizacji w gminie Bobrowniki	11 515 357, 45 zł	8 808 969, 50 zł	2011/2012
16	Wdrażanie systemu selektywnej zbiórki odpadów w Gminie Bobrowniki	540 000, 00 zł	459 000, 00 zł	2009
17	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie gminy Bobrowniki	556 220, 00 zł	542 483, 41 zł	2012/2015
18	Budowa nowej infrastruktury aktywnych form turystyki na terenie parku w Rogoźniku	1 246 837, 09 zł	961 682, 39 zł	2013/2014
19	Bobrowniki - szansa w sieci	600 000, 00 zł	600 000, 00 zł	2013/2015
Źródło finansowania: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013				
20	Budowa placu zabaw w Myszkowicach przy ul. Zwycięstwa	64 955, 63 zł	42 594, 00 zł	2011
21	Remont parkingu wraz z rewitalizacją terenu wokół budynku użyteczności publicznej - Domu Kultury w Siemoni	65 867, 03 zł	42 840, 00 zł	2011
22	Budowa miejsca wypoczynkowego w sołectwie Dobieszowice	61 714, 86 zł	25 000, 00 zł	2011
23	Rewitalizacja terenu przy ul. Brzozowej w Rogoźniku	266 105, 80 zł	113 062, 00 zł	2010/2011
24	Remont i wyposażenie świetlicy wiejskiej w Dobieszowicach przy ulicy Kościuszki 23	34 910, 11 zł	20 861, 45 zł	2011
25	Remont pomieszczeń świetlicy wiejskiej w Myszkowicach	48 189, 80 zł	25 000, 00 zł	2011
26	Rewitalizacja terenu po Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Rogoźniku	297 355, 47 zł	182 800, 00 zł	2009

27	Zakup ciągnika z przyczepą przeznaczanego do wywozu odpadów segregowanych	161 686, 60 zł	99 398, 00 zł	2009
28	Naprawa, remont i wzmocnienie konstrukcji stropodachu oraz wymiany konstrukcji schodów zewnętrznych budynku Domu Kultury w Siemoni	353 568, 13 zł	217 357, 00 zł	2009
29	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w parku w Rogoźniku	37 491, 73 zł	21 285, 00 zł	2012
30	Budowa przeznaczanego do użytku publicznego kortu tenisowego przy kompleksie KS Orzeł w Bobrownikach	197 242, 07 zł	110 000, 00 zł	2012
31	Budowa kanalizacji sanitarnej w zlewni ul. Brzozowej oraz na Osiedlu Robotniczym w Rogoźniku wraz z odprowadzeniem do oczyszczalni	2 257 285, 82 zł	1 376 393, 00 zł	2012/2013
32	Kształtowanie obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców – odtworzenie ścieżki rekreacyjnej na terenie Parku w Rogoźniku	324 360, 00 zł	180 000, 00 zł	2013
33	Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami oraz kanalizacji sanitarnej wraz z przykanalikami w Rogoźniku przy ul. Węgroda	624 329, 57 zł	381 249, 00 zł	2013/2014
34	Rewitalizacja centrum sołectwa Siemonia poprzez przebudowę parkingu, chodnika i oświetlenia ulicznego	427 861, 96 zł	202 237, 00 zł	2012/2013
35	Wyposażenie obiektu – boiska przeznaczanego na cele rekreacyjne w sołectwie Rogoźnik	41 304, 63 zł	25 000, 00 zł	2013/2014
36	Remont połączony z modernizacją świetlicy wiejskiej w Wymysłowie	43 369, 09 zł	25 000, 00 zł	2012/2013
37	Zagospodarowanie przestrzeni wokół zabytkowego Dworku w Dobieszowicach	450 000, 00 zł	225 000, 00 zł	2014
38	Budowa oświetlenia ulicznego z przebudową parkingu na ul. ks. Bogusa w Dobieszowicach	92 000, 00 zł	55 000, 00 zł	2013/2014
39	Budowa miejsca wypoczynkowego w Wymysłowie	40 000, 00 zł	25 000, 00 zł	2014

14.5. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania LPR została zapewniona poprzez określenie oraz łączenie różnych źródeł finansowania. Przewidziano zarówno przedsięwzięcia współfinansowane przez sektor prywatny, jak i publiczny, środki osób/podmiotów indywidualnych, sektora pozarządowego, jak i pieniądze publiczne – gminne, powiatowe, znajdujące się w dyspozycji jednostek Skarbu Państwa, czy też ostatecznie wsparcie

realizowane w ramach pomocy Unii Europejskiej. Także perspektywa przedmiotowa pozwala wskazać różne źródła finansowania, jak np. EFRR, EFS, FS. Komplementarność źródeł finansowania określona została w rozdziale dotyczącym szacunkowych ram finansowych LPR, gdzie na poziomie szczegółowego opisu przedsięwzięć określono źródła publiczne i prywatne (ze wskazaniem potencjalnych projektodawców/grantodawców).

Gmina Bobrowniki w pierwszej kolejności zakłada wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy europejskich dedykowanych rewitalizacji. Jednakże, w trakcie trwania Programu, zakłada się prowadzenie działań edukacyjnych dla różnych podmiotów z zakresu możliwości włączenia się w proces rewitalizacji. Mając to na uwadze, Gmina w trakcie realizacji Programu, będzie starała się pozyskać Partnerów partycypujących w kosztach realizacji działań i projektów służących wyprowadzaniu obszaru ze stanu kryzysowego poprzez współpracę z różnymi podmiotami.

15. System zarządzania, monitoringu i oceny *Programu*

15.1. System zarządzania

Podstawowym aspektem efektywnego zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji jest umożliwienie szerokiego dostępu interesariuszy do udziału w każdym etapie projektowania, realizacji oraz oceny Programu. Współdziałanie instytucji, mieszkańców, organizacji i przedsiębiorców wymaga sprawnej koordynacji. W związku z powyższym system zarządzania Programem Rewitalizacji został osadzony w istniejącym systemie zarządzania Gminą.

Przygotowanie, koordynowanie i prowadzenie procesu rewitalizacji leży w zakresie kompetencji Wójta Gminy Bobrowniki. Komórką organizacyjną w strukturze Urzędu Gminy odpowiedzialną za zarządzanie rewitalizacją jest Rada Gminy.

Do kompetencji Rady Gminy należy:

- uchwalanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki na lata 2016-2023,
- przyjmowanie zmian (modyfikacji) w LPR wprowadzone po konsultacjach społecznych projektu,
- podejmowanie innych decyzje (w tym uchwały) bezpośrednio i/lub pośrednio wpływających na sprawność realizacji LPR.

Za współpracę i dialog na rzecz rewitalizacji odpowiada Zespół ds. Rewitalizacji, integrujący działalność organów Gminy, lokalnej administracji, organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców, mieszkańców – wszystkich interesariuszy, którzy mogą i chcą się włączyć w proces wyprowadzania obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej.

Jednocześnie Zespół ds. Rewitalizacji będzie podmiotem prowadzącym bezpośrednią koordynację nad wdrażaniem LPR, realizujący szereg zadań organizacyjnych, analitycznych i informacyjnych m.in.

- przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- realizacja zaplanowanych projektów rewitalizacyjnych,
- pozyskiwanie i rozliczenie środków zewnętrznych na realizację projektów,
- angażowanie interesariuszy w proces rewitalizacji,
- współpraca z organami Gminy w opracowaniu dokumentów o znaczeniu strategicznym, uchwał, zarządzeń oraz innych aktów i dokumentów, istotnych dla realizacji procesu rewitalizacji,
- prowadzenie działań promocyjnych, informacyjnych i edukacyjnych,
- monitoring zmian zachodzących w obszarze rewitalizacji i ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- zbieranie formularzy zgłoszeniowych, dotyczących zgłaszania nowych projektów rewitalizacyjnych (raz w roku),
- modyfikacja Lokalnego Programu Rewitalizacji w reakcji na zachodzące zmiany,
- wykonywanie innych zadań własnych samorządu gminnego, sprzyjających osiągnięciu poszczególnych celów długofalowego procesu rewitalizacji.

Zarówno administracja gminna, jak i pozostałe podmioty realizujące projekty rewitalizacyjne powinny pozostawać we współpracy z Zespołem ds. Rewitalizacji w celu usprawniania procesów rewitalizacji (poprzez uczestnictwo w monitoringu i ewaluacji LPR).

Właściwe merytorycznie wydziały/referaty Urzędu Gminy Bobrowniki oraz gminne jednostki organizacyjne (np. OPS) z jednej strony będą bezpośrednimi realizatorami przedsięwzięć rewitalizacyjnych, z drugiej zaś – z racji swego osadzenia kompetencyjnego – będą mogły pełnić funkcję wspierającą (organizacyjnie), informacyjną w odniesieniu do innych interesariuszy (zarówno wnioskodawców, jak i beneficjentów rewitalizacji).

16.2. Monitoring i ocena programu

Sprawne zarządzanie i wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji wymaga uruchomienia systemu monitoringu, który pozwoli na weryfikację skuteczności prowadzonych działań. System powinien zapewnić:

- dane ilościowe i jakościowe odnośnie sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej; dane wskazywać będą na zmiany zachodzące w obszarze rewitalizacji,
- dane odnośnie zaangażowania i włączania interesariuszy w proces rewitalizacji,
- informacje niezbędne do modyfikacji prowadzonych projektów, m.in. opinie użytkowników infrastruktury, ocenę oferty prowadzonych zajęć.

Analiza zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych pozwoli, w przypadku wystąpienia takiej konieczności, na wczesne wykrycie niezgodności, a także pozwoli na zapobiegnięcie możliwych do rozpoznania komplikacji.

W monitorowaniu brać winny udział wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie Programu Rewitalizacji, a szczególności:

- Rada Gminy Bobrowniki,
- Wójt Gminy Bobrowniki,
- Zespół ds. Rewitalizacji,
- Interesariusze Programu.

Szczególne role w procesie monitoringu przypada interesariuszom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych, ujętych w niniejszym dokumencie, projektów.

Na poziomie monitorowania *Lokalnego Programu Rewitalizacji* głównym podmiotem, monitorującym oraz dokonującym oceny osiągnięcia założonych wskaźników będzie Zespół ds. Rewitalizacji, a w odniesieniu do osiągnięcia celów operacyjnych rewitalizacji Rada Gminy i Wójt Gminy.

Rola Zespołu ds. Rewitalizacji obejmować będzie jednocześnie monitoring oraz sprawozdawczość. Sprawozdania z realizacji programów (rzeczowo-finansowe) przedkładane powinny być przez Radę Gminy, Wójtowi Gminy w formie sprawozdania rocznego, a także

załączane do sprawozdania z realizacji całego Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobrowniki.

Zgodnie z zarządzeniem nr OK.0050.41.2017 Wójta Gminy Bobrowniki z dnia 10 marca 2017 roku w skład Zespołu ds. Rewitalizacji wchodzi:

- przedstawiciel Referatu Mienia Komunalnego i Zagospodarowania Przestrzennego,
- przedstawiciel Referatu Inwestycji i Zamówień Publicznych,
- przedstawiciel Referatu Rozwoju i Promocji,
- przedstawiciel Ośrodka Pomocy Społecznej.

Jednym z celów prowadzenia monitoringu LPR jest dostarczanie informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania pomocy – na poziomie pojedynczego projektu, jak i całego Programu. Zgodnie z zasadami w zależności od charakteru dostarczanych danych, monitoring podzielono na rzeczowy i finansowy.

Monitoring rzeczowy dostarcza informacji, obrazujących postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do przyjętych celów. Dane wykorzystywane przy monitorowaniu powinny zostać skwantyfikowane i obrazować postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań, w podziale na dwie kategorie wskaźników:

- wskaźniki produktu - wskaźniki obrazujące bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia, mierzony konkretnymi wielkościami. Liczone są one w jednostkach fizycznych lub pieniężnych,
- wskaźniki rezultatu to wskaźniki odpowiadające bezpośrednim efektom następującym po realizacji projektu. Muszą logicznie wynikać ze wskaźników produktu (powiązanie rezultatu z produktem) oraz celu i zakresu projektu. Dostarczają one informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku realizacji projektu, w porównaniu z wielkością wyjściową (bazową). Wskaźniki rezultatu mierzone są bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu bądź w okresie bezpośrednio po tym terminie.

Dane zawarte w sprawozdaniach finansowych obejmować powinny wysokość wkładu finansowego, pochodzącego ze środków publicznych (wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stan zaawansowania realizacji zadania w ujęciu procentowym), z wyszczególnieniem:

- wkładu wspólnotowego: ogółem oraz pozyskanych środków z EFRR/EFS,

- krajowego wkładu publicznego: ogółem oraz budżet państwa, budżet jednostek samorządu terytorialnego szczebla regionalnego, budżet gminy, inne środki publiczne (fundusze celowe, środki specjalne),
- środków z pożyczek na prefinansowanie,
- środków z pożyczek Europejskiego Banku Inwestycyjnego,
- środków prywatnych,
- innych środków.

Dodatkowo sprawozdania winny zawierać informacje na temat postępu realizacji planu finansowego odpowiednio projektu lub Programu, w okresie sprawozdawczym oraz prognozę w tym zakresie na rok następny.

Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji: okresowych, rocznych i końcowych. Kompleksowe sprawozdanie, obejmujące dane umożliwiające skuteczny monitoring rzeczowy i finansowy, powinno zawierać następujące dane:

- informacje ogólne,
- informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji projektu lub Programu,
- informacje dotyczące postępu finansowego, według źródeł pochodzenia środków, zawierające w szczególności zestawienie poniesionych wydatków, zrealizowanych płatności oraz ocenę poziomu wykorzystania środków,
- prognozę przebiegu realizacji Programu lub projektu w kolejnym okresie sprawozdawczym – dla sprawozdań okresowych lub rocznych,
- informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji,
- informacje na temat sprawności systemu realizacji,
- informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach,
- informacje o włączeniu interesariuszy w monitorowanie *Programu*.

Założyć należy, iż sprawozdanie okresowe może nie zawierać informacji, dotyczących stopnia osiągnięcia wartości wskaźników monitorujących rezultatu, a jedynie wskaźniki produktu (**Tab. 24**).

Tab. 24. Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki (źródło: opracowanie własne)

Założenia LPR	Nazwa wskaźnika	Jedn. miary	Źródło danych	Wartość bazowa dla podobszaru rewitalizacji	Srednia wartość dla Gminy Bobrowniki	Wartość docelowa dla obszaru rewitalizacji	
Wskaźniki oddziaływania							
Cel 1. Wzmocnienie spójności społecznej i kapitału społecznego gospodarstwa na obszarze rewitalizacji	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	%	Urząd Gminy Bobrowniki	„Rogoźnik”: 28,75 „Dobieszowice”: 34,05 „Bobrowniki”: 36,98	39,44	Spadek wartości wskaźnika	
	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 100 mieszkańców	os.	GOPS	„Rogoźnik”: 4,37 „Dobieszowice”: 3,54 „Bobrowniki”: 3,31	1,85	Spadek wartości wskaźnika	
	Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców	szt.	Urząd Gminy Bobrowniki	„Rogoźnik”: 0,46 „Dobieszowice”: 0 „Bobrowniki”: 0,62	0,31	Wzrost wartości wskaźnika	
	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 100 mieszkańców	szt.	Urząd Gminy Bobrowniki	„Rogoźnik”: 0,83 „Dobieszowice”: 0,64 „Bobrowniki”: 0,62	0,69	Wzrost wartości wskaźnika	
	Liczba zamkniętych działalności gospodarczych na 100 mieszkańców w Gminie Bobrowniki	szt.	Urząd Gminy Bobrowniki	„Rogoźnik”: 0,18 „Dobieszowice”: 0,32 „Bobrowniki”: 0,33	0,65	Spadek wartości wskaźnika	
	Wskaźniki produktu						
	Projekty rewitalizacyjne	Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją	ha	Beneficjenci projektów	0	-	10,9
		Liczba obiektów poddanych rewitalizacji (przebudowie,	szt.	Beneficjenci projektów	0	-	4

	odbudowie, rozbudowie, modernizacji), w tym na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe								
	Liczba utworzonych miejsc pracy	szt.	0	-	0	5			
	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	szt.	0		0	5			
	Liczba organizowanych spotkań/warsztatów	szt.	0	-	0	70			
	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	0	-	0	5			
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	0	-	0	5			
	Liczba wspartych lokali socjalnych	szt.	0	-	0	4			
	Wskaźniki rezultatu								
	Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury, obiektów i obszarów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne, edukacyjne, kulturowe	os.	0	-	0	15 000			
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy,	os.	0	-	0	5			

uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu						
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	os.	Beneficjenci projektów	0	-	250	
Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi objętych wsparciem	os.	Beneficjenci projektów	0	-	240	
Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem (w tym uczniów)	os.	Beneficjenci projektów	0	-	13(7)	
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	os.	Beneficjenci projektów	0	-	58	
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	os.	Beneficjenci projektów	0	-	10	

Niezbędnym elementem zarządzania procesem rewitalizacji jest uwzględnianie w nim udziału społecznego nie tylko na etapie planowania i wdrażania, ale także na etapie monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

17. Proces włączania mieszkańców oraz przedstawicieli środowisk publicznych, gospodarczych i społecznych Gminy Bobrowniki do prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest fundamentem działań na każdym etapie przygotowywania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki* - diagnozowania, programowania, wdrażania oraz monitorowania. Program jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych oraz środowiskowych. Prace nad jego przygotowaniem oraz wdrażaniem oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. W przypadku *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki* partycypacja nie ograniczała się jedynie do informacji czy konsultacji działań władz lokalnych - opierała się na współdecydowaniu oraz kontroli obywatelskiej.

Celami przeprowadzonej partycypacji społecznej były:

- zapewnienie udziału wszystkich interesariuszy przy opracowaniu programu rewitalizacji,
- uzyskanie opinii i uwag na temat wyznaczenia obszaru rewitalizacji,
- uzyskanie opinii i uwag na temat projektu *Programu*,
- pozyskanie partnerów do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- maksymalizacja efektywności i trafności wypracowanych kierunków działań.

17.1. Interesariusze rewitalizacji

Ze względu na wieloaspektowość procesu rewitalizacji konieczny był aktywny udział w jego planowaniu wszystkich grup interesariuszy, przez co dokument uwzględnia różne punkty widzenia oraz potrzeby i preferencje osób oraz podmiotów związanych z obszarem rewitalizacji. Byli to:

- mieszkańcy (uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów z terenu Gminy, seniorzy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym),
- przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych (m.in. szkół, OPS, GOK),
- przedsiębiorcy i pracodawcy,
- działacze organizacji pozarządowych (działających w sferze kultury i sportu).

17.2. Terminy i formy konsultacji oraz sposób informowania

Konsultacje społeczne w czasie przygotowywania Programu odbywały się w dniach od 15.03.2017 do 24.04.2017. Prowadzone były one w różnorodnych formach i uwzględniały udział wszystkich interesariuszy rewitalizacji. W tabeli poniżej przedstawiono termin, miejsce oraz formę konsultacji (**Tab. 25**).

*Tab. 25. Termin, miejsce oraz forma spotkań z mieszkańcami Gminy Bobrowniki
(źródło: opracowanie własne)*

Termin	Miejsce	Forma konsultacji
15-16.03.2017	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Szkolno-Przedszkolny w Sączowie • Publiczne Gimnazjum w Siemoni • Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobieszowicach • Zespół Szkół w Rogoźniku • Szkoła Podstawowa w Bobrownikach 	Warsztaty w szkołach podstawowych i gimnazjach - edukacja uczniów dotycząca idei rewitalizacji oraz analiza SWOT Gminy
15.03.2017	Urząd Gminy w Bobrownikach ul. Gminna 8 42-583 Bobrowniki	Spotkanie informacyjne z pracownikami Urzędu Gminy
22.03.2017	Dworek w Dobieszowicach ul. Kościuszki 23 42-584 Dobieszowice	I konsultacje społeczne - spotkanie informujące interesariuszy dot. idei

		rewitalizacji, diagnozy społecznej i partycypacyjnej oraz przeprowadzenie analizy SWOT Gminy
5.04.2017	Dworek w Dobieszowicach ul. Kościuszki 23 42-584 Dobieszowice	II konsultacje społeczne - przedstawienie obszarów zdegradowanych i dyskusja o zasadach wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu operacyjnego województwa śląskiego
24.04.2017	Dworek w Dobieszowicach ul. Kościuszki 23 42-584 Dobieszowice	III konsultacje społeczne - przedstawienie obszarów rewitalizacji, wizji oraz celów oraz dyskusja nad zaplanowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi
15.03- 7.04.2017	---	Ankietyzacja mieszkańców Gminy

Informacje o terminach konsultacji społecznych były przekazywane w następujący sposób:

- na stronie internetowej Gminy www.bobrowniki.pl,
- poprzez plakaty umieszczane na tablicach informacyjnych w poszczególnych sołectwach,
- poprzez zaproszenia wysyłane bezpośrednio do przedstawicieli organizacji pozarządowych.

17.3. Przedmiot konsultacji

Warsztaty w szkołach podstawowych i gimnazjach

Głównym celem warsztatów było uświadomienie dzieci i młodzieży na czym polega proces rewitalizacji oraz zbudowanie pozytywnego nastawienia i zaangażowania do wprowadzanego *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki*. Podczas warsztatów głównym zadaniem było rozpoznanie problemów występujących w gminie, które bezpośrednio dotyczą młodych osób. Łącznie w warsztatach wzięło udział 118 uczniów, których pracę na zajęciach nadzorowali nauczyciele:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Sączowie, kl. VI: 25 uczniów,
- Publiczne Gimnazjum w Siemoni, kl. II: 20 uczniów
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobieszowicach, kl. V: 24 uczniów
- Zespół Szkół w Rogoźniku, kl. VI S.P: 19 uczniów, kl. III Gim.: 12 uczniów
- Szkoła Podstawowa w Bobrownikach, kl. VI: 18 uczniów

W szkołach podstawowych zadaniem uczniów było narysowanie drogi z domu do szkoły i zaznaczenie na niej miejsc, które według nich są atrakcyjne lub potencjalnie niebezpieczne. Uczniowie wskazywali, że głównym problemem jest niski poziom bezpieczeństwa na drogach spowodowany dużym natężeniem ruchu samochodowego oraz chuligaństwo. Uczniowie zadowoleni byli ze stanu boisk przynależących do szkoły oraz dużej ilości terenów zielonych w Gminie.

*Rys. 72. Warsztaty w Szkole Podstawowej w Dobieszowicach
(źródło: P. Wojciechowska, Urząd Gminy Bobrowniki)*

Uczniowie gimnazjów zmierzili się z analizą SWOT Gminy, podczas której wskazywali mocne i słabe strony Gminy, oraz szanse i zagrożenia dla jej dalszego rozwoju. Poniżej wypisane zostały najczęściej podawane odpowiedzi uczniów:

Mocne strony

1. Boiska i parki
2. Domy kultury
3. Duża powierzchnia terenów zielonych
4. Spokojna okolica
5. Zbiornik wodny

Słabe strony

1. Zagrożenia komunikacyjne (brak chodników, niewłaściwie zorganizowane przejścia dla pieszych lub ich brak, zbyt mała ilość sygnalizacji świetlnej)
2. Mało efektywna komunikacja publiczna (rozkłady jazdy niedostosowane do potrzeb mieszkańców, zły stan wiat przystankowych)
3. Zanieczyszczenie powietrza spowodowane spalaniem śmieci w domowych paleniskach
4. Dzikie wysypiska śmieci
5. Brak ścieżki rowerowej
6. Niewystarczająca ilość przedsięwzięć kulturalnych

Szanse

1. Obecność zabytków (bunkry, dworek, zabytkowy kościół)
2. Rozszerzenie oferty turystycznej oraz zwiększenie atrakcyjności zbiornika wodnego
3. Zagospodarowanie terenów przemysłowych

Zagrożenia

1. Rozluźnienie kontaktów społecznych
2. Mała mobilizacja społeczeństwa do przeprowadzenia zmian
3. Niewystarczające fundusze

*Rys. 73. Warsztaty w Gimnazjum w Siemoni
(źródło: P. Wojciechowska, Urząd Gminy Bobrowniki)*

Działaniem towarzyszącym było rozdysponowanie 400 ankiet we wszystkich odwiedzonych szkołach poprzez przekazanie ich osobom zarządzającym poszczególnymi placówkami. Ankiety te zostały następnie przekazane rodzicom oraz osobom związanymi z daną placówką. Dodatkowo 100 egzemplarzy ankiet zostało przekazanych do Gminnego Ośrodka Kultury w Bobrownikach (ul. Sienkiewicza 121a, 42-583 Bobrowniki), 100 ankiet do filii Gminnego Ośrodka Kultury w Siemoni (ul. 1-go Maja 3, 42-595 Siemonia), 100 ankiet do filii Gminnego Ośrodka Kultury w Sączowie (ul. Wolności 61A, 42-595 Sączów) oraz 100 ankiet do filii Gminnego Ośrodka Kultury w Rogoźniku (ul. Kościuszki 56, 42-582 Rogoźnik).

Spotkanie informacyjne z pracownikami Urzędu Gminy

Spotkanie odbyło się w sali zebrań Urzędu Gminy Bobrowniki. Uczestniczyło w nim 10 pracowników Urzędu Gminy zainteresowani procesem przygotowywania *Programu*. Podczas niego poruszone zostały poniższe tematy:

- podstawa prawna rewitalizacji,
- cechy i elementy Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki,
- procedura oceny programów rewitalizacji,
- preferencje dla projektów rewitalizacyjnych w RPO województwa śląskiego na lata 2014-2020,

- diagnoza i delimitacja obszarów zdegradowanych,
- procedura wypełniania fiszek projektowych.

*Rys. 74. Spotkanie informacyjne z pracownikami Urzędu Gminy Bobrowniki
(źródło: P. Wojciechowska, Urząd Gminy Bobrowniki)*

I konsultacje społeczne

Dnia 22 marca 2017 roku w dobieszowickim Dworku odbyło się pierwsze spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami Gminy, przedstawicielami podmiotów gospodarczych, organizacji sportowych, kulturalnych oraz działaczami społecznymi, a także władzami Gminy, sołtysami i członkami zespołu ds. rewitalizacji. Łącznie w spotkaniu wzięło udział 59 osób. Na wstępie przedstawione zostały zagadnienia dotyczące rewitalizacji oraz wnioski ze spotkania z uczniami szkół podstawowych i gimnazjów (opisane szczegółowo powyżej). Kolejnym etapem spotkania była dyskusja na temat mocnych i słabych stron Gminy Bobrowniki oraz szans i zagrożeń zewnętrznych (analiza SWOT) (**Tab. 225**). Podczas spotkania wskazano również, które miejsca w Gminie wymagają szczególnego wsparcia i ożywienia oraz jakiego rodzaju działania rewitalizacyjne powinny zostać przeprowadzone w pierwszej kolejności. Podczas spotkania mieszkańcy otrzymali do uzupełnienia ankiety, które wykorzystane zostały do diagnozy podobszarów rewitalizacji.

*Rys. 74. Pierwsze konsultacje społeczne
(źródło: P. Wojciechowska, Urząd Gminy Bobrowniki)*

Tab. 25. Wyniki analizy SWOT przeprowadzonej podczas I konsultacji społecznych (źródło: opracowanie własne)

Mocne Strony	Słabe Strony
<ul style="list-style-type: none"> • położenie terytorialne (bliskość aglomeracji) • duża baza terenów rekreacyjnych • oferta kulturalna • park w Rogoźniku (coraz lepsza kondycja, należy kontynuować poprawę jego zagospodarowania) • place zabaw w każdym sołectwie 	<ul style="list-style-type: none"> • bezpieczeństwo na drogach • brak sygnalizacji świetlnej • brak chodników i przejść dla pieszych • brak parkingów • niewystarczająca działalność obiektów sportowych • rozluźnione więzy społeczne pomiędzy ludnością napływową a pozostałymi mieszkańcami • brak przedsięwzięć dla osób starszych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój turystyki w Gminie • poprawa terenów inwestycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • konkurencyjne tereny inwestycyjne w obrębie aglomeracji

<ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie terenów przemysłowych i pogórnich 	<ul style="list-style-type: none"> • konkurencyjne oferty pracy poza Gminą
--	---

II konsultacje społeczne

Drugie konsultacje społeczne odbyły się w dniu 5 kwietnia 2017 roku i również miały miejsce w Dworku w Dobieszowicach. Tym razem w spotkaniu aktywnie uczestniczyło 21 osób: mieszkańcy, przedstawiciele organizacji kulturalnych, sportowych, pożytku publicznego oraz przedstawiciele władz Gminy. Przedstawione zostały wyniki delimitacji obszarów zdegradowanych oraz wskaźniki, które wykorzystano do jej przeprowadzenia. Uczestnicy spotkania zgodzili się, że obszary zdiagnozowane jako zdegradowane, w pierwszej kolejności w Gminie potrzebują zabiegów rewitalizacyjnych. Następnie miała miejsce dyskusja odnośnie preferencji dla projektów rewitalizacyjnych w RPO województwa śląskiego na lata 2014-2020 oraz sposobu wypełniania fiszek projektowych. Podczas spotkania głos zabrał dzielnicowy z Komendy Powiatowej Policji w Będzinie asp. Marcin Kwaśniewski. Dzielnicowy skierował do uczestników spotkania zapytanie odnośnie potrzeb mieszkańców związanych z bezpieczeństwem w Gminie. Uczestnicy spotkania wskazali na potrzebę zwiększenia ilości patroli policji w Gminie. Przekazana została również opinia uczniów szkół podstawowych i gimnazjów uzyskana w czasie warsztatów odnośnie niebezpieczeństwa ze strony dużego natężenia ruchu samochodowego w Gminie.

III konsultacje społeczne

Na trzecim spotkaniu konsultacyjnym (24.04.2017), które również odbyło się w Dworku w Dobieszowicach zgromadziło się 10 przedstawicieli lokalnej społeczności. Zaprezentowane zostały wyniki ankietyzacji mieszkańców oraz granice podobszarów rewitalizacji w Gminie, na których skoncentrowane zostaną działania rewitalizacyjne oraz przedsięwzięcia, które będą realizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki. Przedstawione działania rewitalizacyjne spotkały się z ogólną aprobatą mieszkańców i stały się tematem ożywionej dyskusji. Mieszkańcy wiążą nadzieję, że przedsięwzięcia społeczne przyczynią się do wzmocnienia więzi społecznych i podniesienia kompetencji zawodowych. Wskazana została zasadność przeprowadzenia działań na terenie Parku w Rogoźniku oraz terenach przemysłowych: zakładu ogniotrwałego w Rogoźniku oraz terenu po szybie górnym w Bobrownikach. Zainteresowaniem mieszkańców cieszyły się przedsięwzięcia

dotyczące budowy Centrum Kultury i Sportu w Rogoźniku oraz termomodernizacji Dworku w Dobieszowicach.

Ankietyzacja mieszkańców Gminy

Ankietyzacja mieszkańców Gminy odbywała się od 15.03.2017 do 7.04.2017. Jej celem było poznanie opinii mieszkańców w sprawie występowania problemów w sferze społecznej, technicznej, gospodarczej funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej. Rozdysponowanych zostało łącznie ok. 800 ankiet. Część z nich została przekazana dyrektorom szkół podczas warsztatów dla uczniów, którzy przekazali je rodzicom, pracownikom Ośrodków Kultury oraz pracownikom Urzędu Gminy. Ankiety dostępne były również na stronie internetowej Gminy. Mieszkańcy uzupełnione ankiety mogli przekazać bezpośrednio do pracowników Urzędu Gminy, Ośrodków Kultury, szkół lub też odesłać pocztą tradycyjną albo elektroniczną na adres wskazany w ankiecie.

17.4. Udział interesariuszy rewitalizacji w procesie wdrażania i monitorowania *Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki*

Ważnym aspektem partycypacji społecznej na etapach wdrażania i monitorowania *Programu* jest włączenie szerokiego grona interesariuszy zamieszkujących obszar rewitalizacji (jego mieszkańców, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych, przedsiębiorców i pracodawców prowadzących działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji oraz działaczy organizacji pozarządowych).

Interesariusze będą stale informowani o postępach we wdrażaniu oraz możliwości monitorowania *Programu*, między innymi za pośrednictwem:

- akcji informacyjno-promocyjnych na stronie internetowej Gminy oraz portalach społecznościowych,
- dedykowanych spotkań konsultacyjnych (co najmniej raz na dwa lata); informacja o spotkaniach ogłaszana będzie na stronie internetowej Gminy, plakatach umieszczonych na tablicach informacyjnych oraz rozesłanych zaproszeniach do interesariuszy,
- udostępnionych informacji na temat realizacji *Programu* na stronie internetowej Gminy.

Zaplanowane spotkania z interesariuszami zamieszkującymi obszar rewitalizacji będą miały formę konsultacji społecznych, których celem będzie wyłonienie ewentualnej konieczności wprowadzenia korekt do *Programu*. Interesariusze zostaną również poinformowani o postępach we wdrażaniu *Programu*, a także będą mieli możliwość przekazania informacji o aktualnej sytuacji na obszarze rewitalizacji. Uwagi do istniejącego *Programu* będzie można zgłaszać również w formie listownej na adres Urzędu Gminy Bobrowniki. Dodatkowo, wśród interesariuszy zamieszkujących obszar rewitalizacji przeprowadzone zostaną badania ankietowe (o częstotliwości, co najmniej raz na dwa lata) na temat wdrażania *Programu*. Informacje uzyskane od interesariuszy włączane będą do sprawozdań z realizacji *Programu*.

18. Ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 48 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.) Wójt Gminy Bobrowniki wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o opinie w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2016-2023”. W tej sprawie wydane zostały następujące dokumenty:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach w piśmie z dnia 17 maja 2017, znak: WOŚ.410.177.2017.PB, uzgodnił, iż nie ma potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2016-2023,
- Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach, zgodnie z pismem z dnia 16 maja 2017 r. znak NS-NZ.042.66.2017 ustala, iż odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobrowniki na lata 2016-2023 leży w kwestii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach. W związku z jego decyzją odstępuje się od wykonania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

Wartości wskaźników wykorzystanych do przeprowadzenia delimitacji obszarów zdegradowanych

Obszar	Wskaźniki																					
	Społeczne										Gospodarcze					Techniczne		Środowiskowe			Przestrzennie-funkcjonalne	
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16	W17	W18	W19	W20		
ŚREDNIA W GMINIE (wartość ref.)	39.44	43.13	2.13	-8.00	1.46	0.05	0.43	0.31	52.08	66.19	2.95	0.69	0.65	17.59	100	0.77	24.6	3.8	0.36	0.04		
Bobrowniki	39.31	43	-23	-31	1.91	0.30	0.56	0.46	45.80	68.63	3.35	0.79	0.69	10.86	108	0.00	1.7	4.8	0.26	0.10		
Dobieszowice	48.08	45	7	-9	1.78	0.10	0.68	0.37	52.89	62.55	3.19	0.68	0.63	26.11	96	2.69	3.1	8.2	0.42	0.00		
Myszkowice	33.20	41	-2	-2	1.63	0.00	0.23	0.23	46.49	65.80	1.86	0.93	0.23	21.84	94	0.00	8.3	0.0	0.23	0.00		
Rogoźnik	40.33	44	-4	-15	1.85	0.03	0.75	0.27	55.80	72.55	3.63	0.68	0.68	20.97	94	3.48	21.9	10.0	0.34	0.10		
Śączów	41.87	45	-6	-7	0.81	0.00	0.52	0.37	50.04	65.80	2.21	0.66	0.59	0.00	92	0.00	41.6	0.0	0.59	0.15		
Siemonia	41.02	41	32	0	1.35	0.00	0.31	0.41	52.28	65.80	3.31	0.52	1.04	13.36	104	0.00	26.8	3.5	0.52	0.00		
Twardowice	37.90	43	1	1	1.90	0.00	0.24	0.24	62.57	65.80	3.33	0.48	0.71	0.00	100	0.00	2.6	0.0	0.24	0.00		
Wymysłów	33.77	43	12	-1	0.48	0.00	0.16	0.16	50.78	62.55	2.71	0.80	0.64	28.14	113	0.00	58.3	3.6	0.16	0.00		

Odniesienie wartości wskaźników z Załącznika nr 1 do wartości średnich dla Gminy

Obszar	Wskaźniki																			
	Społeczne										Gospodarcze		Techniczne		Środowiskowe		Przestrzenno-funkcjonalne			
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	W8	W9	W10	W11	W12	W13	W14	W15	W16	W17	W18	W19	W20
Bobrowniki	0	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1
Dobieszowice	1	1	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Myszkowice	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0
Rogoźnik	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sączów	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Siemonia	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Twardowice	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0
Wymysłów	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0

1 – wartość wskaźnika negatywna w odniesieniu do wartości referencyjnej

0 – wartość wskaźnika pozytywna w odniesieniu do wartości referencyjnej

Delimitacja obszarów zdegradowanych

Obszar	Spoleczna	Gospodarcza	Techniczna	Środowiskowa	F-P	Suma wszystkich wskaźników	Zdegradowane
Bobrowniki	7	1	0	0	4	12	TAK
Dobieszowice	8	1	2	1	2	14	TAK
Myszkowice	5	0	2	0	2	9	nie
Rogoźnik	8	2	2	1	4	17	TAK
Sączów	6	1	0	0	1	8	nie
Siemonia	3	2	0	0	1	6	nie
Twardowice	5	2	1	0	1	9	nie
Wymysłów	3	0	1	0	2	6	nie

Skala	Spoleczna	Gospodarcza	Techniczna	Środowiskowa	F-P	Suma wszystkich wskaźników	Zdegradowane	
0-3 - słabe nasilenie	brak zjawiska kryzysowego							
4-6 - średnie nasilenie	występowanie zjawiska kryzysowego							
7-8 - duże nasilenie								

TAK

jeśli społeczne:

7-8 oraz, jeśli

suma: min. 10

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text in the middle section of the page.

Faint, illegible text in the lower middle section of the page.

Faint, illegible text in the lower section of the page.

Faint, illegible text at the bottom of the page.

